

DE MEDICA-
 MENTORVM SIM-
 PPLICIVM PRAEPARA-
 TIONE, LIBER
 SECVNDVS.

AE C pharmacopœæ
 pars vilis & hominis
 eruditi ingenio indi-
 gna nemini debet vi-
 deri, cū medicamēto-
 rū cōpositōrū faculta-
 tes propemodū totæ
 ab hac proficiscātur.

Quæ enim vis, q̄s vsus simpliciuū medicamē-
 torū citra triturā, cōctiōnē, infusiōnē, & alia
 plæraq; post dicēda esse possit: Quæ mistio
 ad cōpositiōnē omnino necessaria sine his
 præparatiōnū modis fiat: Quā autē faculta-
 tes nō simpliciuū modò, sed etiā cōpositōrū,
 variēt, vel sola præparādi ratione tā apertè
 postea cōdisces, vt neq; testibus, neq; demō-
 stratiōe lōga opus sit. Quoq; difficilius fuit
 rē à nemine hæctenus notatā ceu nouā exci-
 tare, & in hominū manus & animos ponere:
 eò mea sentētia erit & præclarior. Quāquā
 enim Hippocrates, Galenus, aliiq; celet res
 medici, vt interim empiricos taceā, leuiter
 fia

simpliciu medicamentoru quorũdam præparationem attigerũt, & nonnullos se priores medicos de præparãdi ratione quãdam scripũsse testetur Galenus: tamen nullus hodie extat quẽ sciam, qui hac de re aliquid memoria dignũ absoluerit: præterquã quod pauca quãdam, sed tamẽ legi dignissima, de quatuor præparãdi generibus, tritura, coctione, vstione, infusione, Mesues in sua methodo deligendi medicamẽta purgatoria & castigãdi perstrinxit. Nam quã seruitor nescio quis partim ex Dioscoride deprauauit, partim ex indoctis collegit quis ferat?

His nos rationibus comoti ex Hippocrate, Dioscoride, Galeno, aliisque permultis quorũdam simpliciu præparationes passim dispersas, in ordinẽ congestimus, multas ipsi & inuenimus, & experti sumus, & à doctissimis hac ætate pharmacopœis didicimus. Quẽ dũ à nobis stilo mediocri scripta legis cãdide lector, tecũ reputa nos rudibus introducendis hæc scribere, quoru captui seruire malui res nudas docẽdo, quã singuloru rationẽ prolixius affirre: quãuis & id ad rem proposita felicius absolueudã, plurimũ pertinere videatur. Porro præparationẽ exequi statui medicamentorum simplicium tantum, non aliarum etiam rerum per quas omnes, præparationis ratio & virtus spargitur: vt
nil.

nihil à natura gignatur, augeatur, aut alio quouis modo moueatur citra præparatione: nihil artes tã mechanicæ, quàm aliæ omnes tentant non adhibita prius præparatione aliqua, per quam ars sæpè naturam vincere videtur.

Medicamenta præparare est, ipsa per artem vsui vel cõpositioni cõmodiora reddere, hoc est vel mitiora, vel valentiora, vel gratiora, vel salubriora, vel magis miscibilia, & vt paucis dicam, meliora vel ad vtendum vel ad componendum. Quædam enim vbi à nobis sunt præparata, etiam citra compositionem mox vsurpamus. Plurima autè præparata ante vsum ad compositionem vertiunt. Ad præparationis quoq; vim (de qua paulò post dicam *su/sus*) reducendum putamus cum vnã medicamèti facultatem nobis in præsens noxiam tollimus, vel optatã detegimus, vel nouam acquirimus.

*Lib. 9.
simpl.*

At verò medicamèta omnis generis metallica in quã plantas, animantia, vel ex iisdè sæpè alimèta, paramus interdum adhuc viuèta sæquètius emortua. Terrã enim lemnia (quæ dum adhuc in colle est ex quo effoditur, velut in matre viuere videtur) sacerdos Dianæ dum sumit sparso tritico & hordeo piamèta ritu patrio faciens præparare videtur, vt hinc magnam virium suarum parte, nisi

nisi etiam vires suas omnes consequi putetur. Nonne arsenicum in sandarachâ & fori in chalcitina, chalcitis in misy promptius, in vena ipsa transibit si specum ipsum soli meridiano aperueris? Ratione eadē vomica hydragryri si in solem erumpat tenuior euaserit, & sulfur in vesuuiō vel alio mōte vstum minus quidem oleosum sed tenuius euadit.

An non longa & asperrima hieme, qua ventres ac viscera terræ plus calidi habēt, metalla omnia largius gigni & plenius augeri recipimus? Nam & mihi aureæ quædam velut arbores in durissimis quibusdam lapidibus visæ sunt, & velut quædam arbores ex auro & argento rudimenta, vt non ambigā quod doctē Augerellus in chrysopeccia scripsit, metalla in momenta gigni, nutriri, augeri, perfici, etiam si puteus Hannibalis, & metalla Iluæ Tyrtheni maris insulæ inexhausta, & alia pluraque huius rei testimonia dare, fidemque facere poterant.

In fossam super collem in Cypro pluuia *Lib. 9.*
recepta per venam misyos, chalciteos, *so. simpl.*
reos transfusa in specum subditum, quædam est chalcanthi præparatio aut verius generatio.

Viuentem raphanum insertis in eius radicem fibris aliquot hellebori nigri, purgatricem facimus, & fructus arborum purga-

Mefucs in torios scarificato ipsarum cortice quo tem-
canonibus pore salua conscendit & immisso in plagas
de ligata. scammonio ceraque super vulnus data &
libus. de ligata.

Tempus præterea expectamus idoneum donec matura sint vel vigétia, vel sicca quæ lecturi sumus, & calum plantæ propitium, sæpè etiam lunæ quadraturas spectamus, vt efficacior sit planta tunc collecta. Dum arbores ablaqueamus, dū vites putamus propagamus, serimus, decacuinamus, festucamus: harum plantarū fructus non modo vberiores, sed etiam meliores reddimus.

Lib. 3. a Idonea victus ratione nutritis lac præpa-
li. ramus, vbi nutritius affectu aliquo laborat, quomodo & asininum Galenus libro. 7. Meth. & vaccinum recessu Tabiarum li. bro. Meth. quinto. Porcos, capros, arietes, tautos iuuenes castramus, vt eorum caro sit suauior, plenioris alimentī, coctū facilius.

Glandulæ mammarum præsertim vaccinarum & suillarum dum lacte suo tument, meliores quam exuccæ: vnde & sume porcæ recens scæta à ganeonibus laudatum legitur.

Ibidem.

Coagulū in primo ventriculo animalium lacte nutritorum ex lactis corruptione genitū venatu animalis efficacius euadit,

dit, vt animalium prope omnium, non solum ferorum caro.

Gallum veterem venatu quoque exercemus, & meliorem ad purgandum clementer suo succo nitroso reddimus. Vulpes ætate florentes venatu multò fatigatas si bene habitas, si oleo incoquimus, multo digerentius oleum efficitur. Si verò eas vuis impinguatas post vindemias capimus, esu sunt iucundiores.

Porci segetibus nutriti firma fiunt carne, glandibus verò præsertim faginis, laxa & fluxili & prompte liquabili.

Hircum quadrimum dum mensibus aliquot antequam iugulemus, herbis nutritimus calculum frangentibus, & vino albo generoso potamus, hoc modo sanguinem eius ad calculos in renibus præsertim comminendos efficacissimum paramus.

Cancros dum Aeschrion capiebat & vrebatur post canis ortum, sole leonem ingressò, die verò lunæ eius decimo octauo, contra rabiem hac ratione efficaciores sperabat, hocque modo præparabat.

Viperas nõ mox vbi latebris erepserãt, sed iam exercitas, iam consueto ante hiemẽ alimento recreatas, iam suo exuuio inter lapidũ coagmẽta deposito, velut rediuinas Galenus vult capi, si cque præparare incipit.

Pullas & capos iure & carne viperarum cum pane subactis nutriuit Matthæus Gradi. ad vsque deplumationem curaturus horum esu elephanticos,

Lib. 3. ali. Gallinacius pane in lac acidum & serosum merfo si ante nutrimus quã iugulemus, vt testes habeant gratissimos & præstantissimos, & si ante coitum ne virus ex semine oleant. Sic enim boni sunt succi, valde nutriunt, facillè coquentur *ibidem.*

Hepar *ouu. 1. h.* id est ficatum præsertim suum ficis siccis multis nutritorum est præstantissimum, sic pastum iecur anseris albi, seu iecur anseris nutriti alimentis lacte imbutis suauius, coctu facilius, melioris succi,

Ibidem. Capra aut aliud animal scammoniũ aut tithymalos depastum, lac reddit phlegmogogum, & quod aluo pituitam deducat.

Stercus pueri ad anginam idoneis alimentis, & sterfus canis ad alia esu ofsium in viuis ipsis animalibus præparamus, & alia in his generibus plurima. Sed ad hanc rem hæc sufficiant ad probandum quædam nos cum natura viuus adhuc medicamentis præparare. Cùm verò hæc præparandi ratio, licet sit efficacior, tamen haud ita crebro in vsum venit, vt fortasse quis etiam præparationis nomine non esse accipiendam contendere possit: ob id de altera eius specie agamus,

Ibidem.

Lib. 3.

alium.

Lib. 2.

simpl.

mus, quæ omnino latissimè patet in singulis medicamentorum simplicium generibus. Fit autem hæc generatim quidem additione & ablatione, nunc substantiæ nunc facultatis, nunc vtriusque, particulatim verò tritura, coctione, affatione, vstione & cæteris post scribendis.

Ad ablationem verò reduci volo separationem partium nunc simul manentium, vt in tritura, nunc à se inuicem abeuntium vt in despumatione, destillatione, succorum & liquorum extractione.

In singulis autem differentiis quæ additio aut ablatio, aut additio & ablatio, vel substantiæ vel qualitatis, & eius vel vnius vel multiplicis fiat, abundè postea docebimus.

Nunc hæc omnes præparandi differentiæ quam facultatem habeant, & quibus modis perficiantur, singulatim dicamus, primumq; de tritura omnibus prope communi non simplicibus solis, sed etiam aliis præparationibus; postea de his quæ calore perficiuntur, deinde frigore, post hæc siccatione, Hinc humectatione & cæteris post elencho comprehensis.

DE MEDICAMENTORVM

simplicium tritura.

MEDICAMENTA teruntur, hoc est *Mesues in*
 comminuantur, percussu vel friati *canonibus*

idoneo, vt simul misceri exactius possint, vel vt facultas ipsis noua conquiratur, vel vt malefica tollatur. Quos tres terēdi scopos in methodo medicamenta componendi fusius explicauimus. Terendi autem modus plurimum est varius. Primū quod plurima pistillo ferreo, aereo, plumbeo, vitreo, ligneo vel alia constante materia in mortario fere simili materia conftrato teruntur: sed pistillas ferreus & arcus mortario ferreo & aereo magis seruiunt: iisdem & lapideo & vitreo mortario etiam ligneus, sed plumbeus plūbeo, vitreus vitreo est aptior.

Secundo loco multa teruntur diu ducta super lapidem durum, & marmorcum, porphyrium vulgò dictum: marinum, quem maris squammam vocant. Ducuntur autem simili lapide sed paruo & manu concepto, quem molulam vulgò vocamus, quòd molæ paruæ is effigiem habeat, vt lapis suppositus, magnæ.

Tertio teruntur medicamenta quædam molis, trusatilibus vel versatilibus, vt quædam etiam mole trinarum molis, qui modus Lugduni est frequens in terendis aromatis, quibus constant puluis minutarum specierum, & puluis selectus, quem finem vocant, & alii permulti suo cuique more commisti. De hoc non sum dicturus

rus

rus, sed de primo praesertim, & pauca de secundo.

Nec omittendum mortarii operculum saltem simplex aut etiam duplex, quale veteribus in usu fuisse in nostra componendi medicamenta methodo commemorauimus, praesertim puluerantibus. Nam humida hoc non indigere videntur. Ad trituram quae praeparandi species reducende sint, ceu ipsi affines, posterius audies: vt quod quaedam rapaci serra comminuuntur, alia minutim conciduntur, vt promptius teri possint, vel humori cui incoquantur vires suas tradere.

Non modo autem instrumentis variat terendi modus, sed etiam ipsius percussiois vigore & tempore, & rerum terendarum situ, & connexionem, & futura consistentia. Quaedam enim per se omnino sunt terenda, alia cum aliis quibusdam, ipsorum trituram saepe etiam facultatem iuuantibus: alia tum per se, tum cum quibusuis teri possunt, & haec omnia tenuissime vel crassius. Item quaedam diu terenda sunt, alia trituram breuem vti & decoctionem sustinent. Item alia valenter tundenda, alia tantum clementer frianda, ducto per mortarium molliter & nunc celeriter nunc segniter pistillo, interdum & valenter.

Præterea attritu cuiq; moderato nõ autẽ
vehementiore aut immodico sunt verbe-
randa. Violento enim icũ & nimis diutur-
no examinãtur, viribusq; dissolutis læguẽt;
magis tamẽ tenuia, rara, facultatem imbecil-
lẽ aut superficiariã sortita, minus contraria.

De his autem omnibus agam singula-
tim, vbi docuero quibus horum modis, &
quot singula medicamentorum simplicium
genera terantur initio à radicibus sumpto.

Radices si crassæ sint nec adeo sicca in
particulas sectæ, & aliis siccoribus particu-
latim adiectæ, multis scilicet paucæ, pulue-
rantur cum ipsis: si autem sicciores sunt, aut
per se aut simul pulverari possunt sed ante
vel cunctello concisæ, aut forficibus aut mani-
bus fractæ, nisi si quas ante ad siccandi neces-
sitate consideramus in taleolas.

Diutius autem terendæ sunt quæ crassæ,
duræ, solidæ, densæ, neruosæ, membrano-
sæ, & fractu contumaces, si in puluerem mol-
lissimum comminui consilium est. Inter-
dum enim minus teri volumus, præsertim
dum ad coctionem tantum eas apparamus.
Tales fere sunt radix acori vtriusq;, omnis
aristolochiæ, althææ, bryoniæ, costi, hele-
ni, gentianæ, polypodii.

Parum diu verò terantur cõtrariæ, etiam
si leuissimum puluerem requiris: quales sunt

ra

Commi-
nistritura
radicis.

radix calami odorati officinarū, hellebori
vtriūsq̄, hermodactylorum, pyretri, &
mediocriter quæ in harum sunt medio ra-
dices, vt apti, alparagi turbith, behē vtriūsq̄;
dictamni vulgaris, doronici, fœniculi, galan-
gæ, glycyrrhizæ, graminis, ireos, petroselinū,
pœoniæ vtriūsq̄, R ha barbari.

Herbæ item teruntur, nunc virides nunc
siccæ, & ambæ vel crūdæ vel coctæ, vel
crūdæ semel, iterum post coctionem, id quæ
in vsu varios. Nam virides ferè teruntur
in succum vel cataplasma crūdum, coctæ ve-
rò teruntur, vt vel in apozema exprimantur,
vel in cataplasma cernantur, præsertim
si quid durum aut lignosum sint fortitæ.
At siccæ teruntur nunc in coctionem sed ne-
gligentius: nunc in puluerem, diutius qui-
dem crassæ, duræ, densæ, lignosæ, lentæ
minus contrariæ. Quæ dum ad consisten-
tiam qua cerni possint cribro hoc, illo pro-
scopis medicorum variis, peruenerint, teri
desinunt.

Herbariū.

Herbæ tamen propemodum omnes an-
te vel secantur, vel manibus franguntur quam
terantur: teruntur quæ ferè mediocriter, &
cum foliis interdum, etiam cum floribus.
Sed tunc paulò minus diu terendæ, vt &
adiatha omnia, calaminthe, maiorana: ori-
ganum, rosmarinus, thymum, præsertim cum;

h s

hæc postrema sunt florulenta.

Florum.

Flores prope omnes siccati, parum diu te-
rendi, quia cito pulverantur, & facile pulue-
rando exanimantur ac exhalant.

Vt crocus	Nymphææ vtriusq;
Epithimum Græco-	Periclymeni
rum & Arabum	Rosarum omnium
Gcnistæ flos,	Schœnuanthos
Leucoiorum omniū,	si ipsum haberi
Meliloti,	possit.
Rorismarini,	

Si verò cum herbis ipsis expetantur, flo-
res paulò diutius propter herbas & harum
surculos, quibus hærent adhuc, terèdi sunt,
quam si ab his essent secreti, vt absinthii co-
ma, anethi coma, abrotani coma, chamæ-
drys, chamæpitis, eufragia, melilotus.

Adde quòd floris nomine hoc loco ve-
nit non modo quod in medio est, magna ex
parte croci capillamētis simile, sed etiam fo-
lia id ipsum ambientia, nunc alba, vt in cha-
mæmelo, nymphæa alba, rosà alba & mo-
schata: nunc lutea, vt in nymphæa lutea, chry-
santhemo: nunc rubra, vt in rosa rubra, in ba-
laustio: nisi quòd croci nomine tantum ca-
pillamenta (quod ea in vsu sint sola) intelli-
guntur: vt & Galenus sæpe in comp. ph. p.
florem rosarum appellat, non folia illa am-
pla, sed in medio capillamenta.

Mu

Multum autem terenda sunt chamæmelum, quanquam id essentia tenuis sit, quia tamen densum est, & odore vegeto ac diurno: ac etiam stœchas Arabica, vulgo dicta, ut etiam cum primis, ut Turbith, cœpta teri, ad postremum adhuc semitrita appareat, & item heliochrysos, stœchas citri vulgo appellata, & spica nardi, in quacunque plantarum partem reponatur, etiam si prius minutissimè incidatur.

Balaustinum quoque, diu teri debet ob lignosa sua folia, quod autem intus est fibrosum si per se terendum sit, promptius multò dissolvitur.

Capparis flos, siue adhuc genima sit, siue iam apertus, siue iam in fructum feminis ple num excreuit, ferè muria conditus in usum venit, & eius loco flos genistæ aceto & sale conditus.

Si tamen siccatur, mediocriter diu teretur, & flos lupi salictarii foliosus, qualis etiã vlmò est.

Caryophylla crassæ substantiæ ægre teruntur, siue flores sint, siue aliud.

Rosæ igni vel sole inter papyros siccata, forpibus minutim concisa, per se aut cum aliis teruntur: cum aliis autem etiam citra siccationem illam, atq; adeò recentes solum sectæ, quomodo & quosdam incidere
non

non terere tamen, vt faccharum rosatum fiat, scribit Mesues. Cum verò specimen edis, ne sicca: sed cum aliis tere, vt vites calumniam.

Fruſtuum & ſemin. Semina prope vniuerſa medio inter radices & herbas modo puluerari deſiderant. Ob id cum omnia hæc ſimul terenda veniunt radicibus iam cœptis comminui, ſemina iniiciantur, quibus etiam abunde iam comminutis, herbæ minutim concifæ adiiciuntur, & omnia ſimul conteruntur.

Talia ſunt	Eruum
Agnus, Apium	Eryſimum
Amomum	Fœnum Græcum
Aniſum	Linum
Anethum	Lithoſpermum
Ammi	Lupinus
Baſilicum	Lens
Carum	Melanthium
Cardamomum	Pſyllium
Coriandrum	Papauer
Cuminum quando autē	Sefeli
vreticū volumus mul-	Staphys agria
tum territur	Sinapi
Coccus baphica	Thlaſpi
Eruca	Vrtica

Et ex fruſtibus pilulæ cupreſſi, colocyn-
thidis medulla ſiccata & minutim ſecta,
Carpobalaſamū, cubebæ, galla, nux moſcha-
ta,

ta, piper, & præter hos dactyli, iuniperi bacca, ficus, zizipha, mixa, pruna passa, vuæ passæ: quanquam fructus hi molles sint, purgati tamen nucleo & incisi cum alijs quo dixi ordine teruntur, si in compositionem veniant: & in puluerem abeunt, si pauci ficcoribus multis miscentur, aut triti cernuntur per cribrum magnum, aut cochleari ad mollem medicamenti formam, vt dactyli in dia-phœnico.

Myrobalanos verò omnes multum tenuiter conteri iubet Mesues, quando earum substantiam in corpus rapi volumus, & viscera ipsa astringere, & contrahendo velut obstruere consilium est. Eadem ratione rha barbarum.

Siccata diu in sole semina cucumeris, cucurbitæ, melonum & similia, quæ postea cultello concidi docebimus, per se in farinam puluerantur.

Ex seminibus autem coriandrû, cardamomum iam maius, id est, granum paradisi, quam minus, lithospermum, & cuminum, vt sic vreticû, & ex fructibus myrobalani Arabum omnes vt nuper dixi, ac folliculi fennætam diu quàm radices ipsæ teri postulât: ob id cum ipsis inicienda.

Quæ verò seminum vel fructuû medullæ sunt oleosæ, vel cultello super papyrum

ide

identidem mutandam incidantur, vel cum saccharo purissimo & siccissimo pauco seorsum terantur. Tales sunt medulla seminis cucumeris, cucurbitæ, citreoli, melonis, bombacis, cnici, staphydos agriæ, & fructuū medullæ, amygdalarum, anacardorum, balani myreplicæ, pineorum nucleorum, pistatiarum, castanæ, auellanæ.

Nux autem moschata ferè postrema iniicitur, vt in puluerè minutarum specierum. Nam si prima iniiciatur, reliqua puluerari prohibet, suo lentore oleagino.

Semina prædicta incidi solita, si humidis miscenda sunt, per se teri possunt, si siccis, cum horum multacopia semina hæc pauca teri possunt, vt succus glycyrrizæ, bdellium, succi, liquores prius particulatim concisi, possunt etiam (vt dixi) diu insolati per se puluerari.

In diapruno quoque semina frigida maiora & similia si addantur, cum saccharo multo hæc pauca teri possunt: sic in diaphœnice amygdalæ possunt incidi, vel cum saccharo teri. Sic papaueris semen quidam per se parum prius in mortario quassant, vt verberatum excipiat cultelli. Deinde cultello, vt prædicta incidunt.

Hæc verò medullæ si cōpositis cardiacis sint miscendæ, vtendi tempore incidantur & mi

miscantur potius quàm cum aliis terantur. Nam vix bene mensura vnum seruantur integre, sed rancescunt, & compositum vitiant, nisi parcum sit compositum, & mox absumentum.

Succi ficcati, liquores, gummi, resinæ si *Succorum* recentes sunt, ob id humidi & moles, electa & aliarum mollibus, catapotis, vnguentis, ceratis, *plâte par* emplastris per se misceri possunt, vel cum *tium trisu* aliis mollita & subacta, vel aliquo his reme *re.* diis idoneo humore soluta.

Vbi verò iam paulò mediocribus sicciores euaserunt, vt iam comminui possint, in mortario, interdum quidam horum friantur magis attritu blando pistilli, præsertim calfacti clementerque ducti per fundum & latera mortarii, quàm verberando tundantur. Nam sub violento ictu latefcunt, mortarioq; contumaciter hærent lentore omnibus communi, his tamen maiore quàm illis, ac exhalant, *exanimanturq;* Quod si immodicè siccata sint, quanquàm tunc facilius pulverantur, tamen velut exanimata, & viribus priuata reiciuntur.

De moderate siccis igitur aut paulò siccioribus nobis sermo est futurus.

Scammoniū igitur (est enim id aliquando succus, vt etiam Mesues docuit, sed multo inferius scāmōnio liquore) & siqui similes

les

les succi ad consistentiam tam corpulentam
 siccando ducuntur, per se friando in morta-
 ria teri possunt: sed ferè longius requirunt
 tempus, & si parua sit copia, bonam sui par-
 tem mortario affixam relinquūt: quod da-
 mnū in magna mole negligimus, tamen
 multò satius est in eo mortario prius amy-
 gdalas triuisse, præsertim vetustate oleagi-
 nas, quæ suo lentore liquido succos adhære-
 re prohibeant. Id quod pistillus oleo intin-
 ctus, vel oleum paucum mortario infusum
 & aliquandiu pistillo ductum per mortarii
 fundum, & latera præstabit diutius & feli-
 cius. Sit autem oleum vel dulce, vel amy-
 gdalarum dalsciū, nisi succus astringens om-
 phacinum magis postularit. Id verò oleum
 succos adhærere non modo prohibet, sed
 virtutem ipsorum exhalare, & pollinem te-
 nuissimū euolare nō permittit. Adde quod
 trituram & breuiorem & commodiorem
 & faciliorem reddit: Qualem vim Galenus
 opobalsamo tribuit in terendā Theriace.
 Acacia tamen nostras etiam sicciore frangi
 contumax est, vt minutim sit potius con-
 cidenda, & particulatim miscenda pulue-
 randis aliis.

Aloë verò cum friando teratur, percutien-
 do autem hæreat mortario, verum est Me-
 sue de ipsa dictum quod friabilis sit simul

&c.

& tenax ac glutinosa, quod etiã digitis explorabis. His enim friabilis est, ac his hæret ante & post friationem.

Succus glycyrrhyzæ, & hypocistis, & lyciũ nostras pistillo calfacto siccat & friatur, nisi admodum sint recentia & præhumida, vel minutim secta: tunc additur, cũ aliis puluerisatur, cum ea sunt iã cerni apta, alioqui semitrita in composito apparent.

Ex liquoribus quoque qui sunt sicciores ac minus glutinosi, per se friari possunt, vt opus Cyrenaicus, euphorbiũ, thapsia, & (vt dixi) scammonium cum oleo amygdalarũ dulcium friatur, non teritur.

Opium verò cum aliis siccoribus particulatim iniectum comminuitur, vt cum humidioribus dissoluitur, quomodo opopanax, galbanum, hanimoniacum, sagapenum, si pauca quantitate multis aliis siccoribus particulatim coniiciantur, cum his puluerantur, vt in hiera diacolocyntidos sicca, alioqui humore aliquo idoneo, vt aceto, vino dissoluenda, & calfacta colantur, post percoquuntur ad competentem rei propositæ consistentiam.

Purgata eadem à lignis & cæteris excrementis pistillo calido quibusdam molliuntur ad fingenda cata potia, & emplastra: sed hoc modo ferè impuram reddunt compo-

fictionem. Vel dissoluuntur humore idoneo, & colantur per stamen. Sed tunc quantum excrementi colando sit abiiciendum coniecta, & ob id largiora quam scriptura postulabit dissolue.

Lachrimæ denique tam resinosæ, vt mastiche, terebinthina, pinea, laricea, abietina, strobilina, colophonia: quam gummosæ, vt gummi Arabicum, tragacantha, cancamum, myrrha, bdellium, styrax, sarcocolla, thus, succinum, gummi, amygdalorū amborum, cerasi, pruni, hederæ, iuniperi, multum siccata, si iādo per se, aut cum aliis excepta mastiche & pinea puluerantur: vt caphura quoque, sine ea sit gūmi, siue succus, siue factitium aliquid: Eædem verò lachrimæ recentiores aliis liquidioribus, excepta mastiche, mistæ dissoluuntur, vel medicamenta alia paulò sicciora dissolunt.

Quod si lachrimarum aliquæ suo lentore mortario hæreāt, oleo pauco ipsum prius allinendum est, vt si myrrham veram nec vetustate ita exuccam teris: nobis enim consuetior myrrha, maximè est per se puluerabilis. Adde quod mastichæ sicciori ne exhalet aut euolet, aquæ rosacæ paululum affundi potest, & aliis horum ob siccitatem maximè friabilibus. In emplastra tamen satius est mastichen & myrrham puluer

uerare.

Ad hæc gummi Arabicum & tragacantha, si prius pistillum & mortarium calefeceris, multò promptius friando puluerantur. Citius adhuc si paucum aquæ vitæ immittas.

Thus teritur solum non resoluitur quibusdam, sed aqua & aceto resolui in emplastris consistentiam & oleo, sed tunc coalescere grumis non potuit.

Mastiche teritur cum paucò oleo in catapotis Hermetis ex trociscis colocynthidis.

Myrrha vera primo die crassius teritur, post die tenuissime pulueratur: sic bdellium, thus, vtrunque ficcius, sarcocolla, styrax, euphorbium, ladanum tempore aut pistillo & mortario calido siccatum pulueratur, recens verò soluitur oleo calente, vel alio liquore idoneo.

TRITURA LIGNORVM

& Corticum.

LIGNA vt agallochū, aspalathū, gaiacū, santala, xylobalsamū, & lignorū cortices, vt cinamomū, casia, cortex radicis oxyacanthæ, tamaricis, capparis, quæ tū radices teri postulant: stipitum eadem ratio est & malicorii, quod est mali granati cor-

tex lignosus, sed macis: moschatae nucis cortex mediocriter. diu terendum est.

Corticis autem radicis apii, petroselinii, foeniculi, raphani, similitudinum herbarum tritura in herbis ipsis est declarata. Turbith medio-
criter terendum Mesuae est.

Ne mireris autem cinamomum omnium aequale calidorum tenuissima substantia praeditum, diu terendum. Id enim fit, quia interno cortice multum fibroso & nervoso est fractu contumaci.

METALLICORVM ET TERREORVM Tritura.

Lib. 3. c.
ph. g.

METALLICA omnia quia terrestres sunt substantiae ob id crassarum partium, in profundum, ut ad punctum nervum penetrare non possunt.

Quapropter illis tenuitatem comparamus, subigentes diu in sole aestivo cum aceto vetustissimo, acerimo, tenuissimo (quod fit ex vino non austero) vini qualitatem, nihil vel minimum gustu referente: quae quanto pluribus diebus teruntur, tanto sunt tenuiora, ob id melius purgant, tenuant, siccant.

Ex vino autem similiter trita, dein sicca sole, vel si aliud est tempus, igni, sunt meliora ducendis cicatricibus.

Lithargyros friatur, non tunditur, ne plumbum eius si chrysitis est parcius, si argyritis
la

largius lateſcat, quod cernendo per pan-
num rariffimum remanet: ſcoria autem eius
lotione ſeparatur, & ſic emplaſtra fiunt
alba.

Lapis armenus ſi inuenitur, ad lotionem
teratur in mortario lapideo, idque diu ſatis:
ſed lapis cyanus ſeu ſtellatus longiorem ſu-
ſtinet trituram Meſuæ. Teruntur in mor-
tario marmoreo albo prius per ſe vniones,
corallia, ne odorem, colorem, ſaporem, alie-
num trahant. Lapidum precioſorum ſap-
phyri, hyacinthi, granati, ſmaragdi fragmen-
ta poſtea ſuper lapidem porphyrium affu-
ſa pauca aqua roſarum, vel borraginis vel
bugloſi tenuiffime friantur. Sic enim fit
vt promptè diſtribui poſſint, nec obſtruât,
adhæc nullam mortarii partem terendo
deradunt, quæ puluerem augeat. Qua de
cauſa etiam Galenus ſimplicia ad theria-
cam in pila Aegyptia duriſſima conteri
iubet. Per ſe etiam teretur vnguis odo-
ratus.

Partes animalium, aut animalia tota ſi Tritura
aſſatione, vel uſtione, vel aliter multum ſic partium
catæ ſint, puluerantur aliorum modo: ſi hu- animalis.
midæ & molles ſunt, pauca cum multis ſic-
cioribus teri poſſunt, aut ſine hiſ teruntur,
& per cribrum cochleari cernuntur. Quæ-
dam etiam liquari poſſunt, vt adipēs, me-

dullæ cœsypus, deinde colari.

Stercus canum, luporum, infantum siccatum etiam puluerabile est, & cantharides repositæ & castorium siccius, sed inefficacius, & cancri fluuiatiles vsti, hirundines vstæ, lepus vstus, renes scincorū sicci, iecur lupi siccatum, pulmo vulpis siccatum.

Fel autem ferè aliis sicciioribus dissoluentis miscetur, raro siccatum.

De vnionibus qui sunt velut concharum quarūdam partes dictum prius est, & de vngue odorato. Sanguis hirci siccatum facile pulueratur.

Dentes apri, lucii, elephantis limandi aut radendi, post terendi potius quàm vrendi, si vires eorū integriores postulas: sic ossa alia & cornua, vngulæ. Tamen hæc vrenda interdum, vt in vstione audies.

Ambra interdum minutim concisa iniicitur in humorem calidum, vt in eo liqueatur, vt in Anti. diacoccu baphices interdum teritur, deinde dissoluitur affusa aqua rosarum, vt in Anti. alepto moschata, & in aliis multis, interdum prius in mortario teruntur duæ tres amygdalæ, sic moschus caphura.

Os à corde cerui, ebur, pudendum cerui, tauri, cornu cerui, rhinocerotis, & similia prius rafa, post concisa minutim cum aliis
ter

teruntur, quædam etiam vsta promptè pul-
uerantur.

NUNC AD ID QVOD INITIO

proposuimus reuertamur.

Terenda

PER se terenda sunt primum metallica *per se.*

omnia & terrea, vt lithargyros, arseni-
con, sandaracha, æs vstum, squamina æris,
scoria æris, ærugo, chalcitis, fori, misy, me-
lanteria, chalcantum, cadmia, pompholix,
spodium, si hæc duo non sunt satis læuia, plū-
bum vstum, cerussa, sulfur, alumen, nitrum,
sal quiuis, stinmi, chryfocolla, gypsum, pu-
mex, cyanus lapis, armenus ladi, calx, lapis
spongiæ, iudaicus, smyris, aetites, magnes.
hæmatites, ametistus, amianthus, gagates,
iaspis, sapphyrus, hyacinthus, pyropus, era-
nus, sigillum lemnium, terra Cimolia, Cre-
tica, Armenia, corallium quoduis. Potest ta-
men simul metallica multa aut terrea tere-
re, non autem cum partibus plantarum, aut
animalium. Hæc autem ferè teruntur super
marmoreum lapidem, aut porphyrium, aut
marinum, aut alium similiter durum.

Possunt tamen & in mortario teri par-
tes plantarū similiter duræ, anacardi in con-
fectione anacardina Mesua.

Aloë, scammonium, saccharum & sac-
charata, penidia: nam alia reddit glutinosa

faccharum, & ea teri prohibet mastiche.
Rha barbarum.

Spodium Arabum. Caphura.

Gummi Arabicum & sarcocolla.

Tragacantha, thus magis; sed tragacantha
incisa etiam cum aliis teritur ne euolet.

Ambra, moschus, Schœnuanthos & festuca-
go, crocus.

Se mina pūfilla, vt papaueris.

Hyoscyami, maioranæ, portulacæ, amo-
mi vulgaris. Hæc enim si cum aliis terentur,
pistillum eludūt, præsertim quæ cum parui-
tate sunt læuia, & propè integra manent. Il-
lorum autem pars bona, si cum aliis duriori-
bus & teri contumacibus terantur, euolant
& exhalāt, priusquam sint propè cōminuta.

Animalium partes duræ vstæ, vel rasæ
vel limatæ, ossa, dentes, cornua, vngulæ
ebur, spodium vulgi vel est ebur, vel os ele-
phātis, vel alterius grandis animalis vstum,
ventriculus interior gallinarum, res Gale-
no damnata, cerebella passerum ficcata, ier-
cur lupi ficcatum, pulmo vulpis ficcatus, ster-
cus canum, & luporum & infantis, mumia,
pissasphaltum Dioscoridis putata, sanguis
hirci ficcatus, sanguis draconis dictus, can-
tharides, sericum vstum, vel incisum, mo-
schus, margaritæ, testæ ouorum, ostreorum
vstæ, vel limatæ per se teruntur.

Cum

Cum aliis quibusdam sæpe ipforum trituram, sæpe etiam facultatem, colorē, odorem iuuantibus teruntur simplicia plurima, & composita quaedam, vt moschus, ambar, mastiche sicciior, & alia eiusdem generis ob siccitatem friabilia, teruntur aqua rosacea pauca affusa ne portio tenuior euolet. Sunt qui & mastichæ oleum nucum affundunt, vt in catapotiiis Hermetis apud Mesuen.

Cummi Arabicum & tragacantha citius teruntur aqua dulci, rosata, vini, seu vitæ pauca affusa si affectus non repugnet: aut pistillo & mortario calefactis ad promptiorem siccationem, hincque albiora euadunt.

Tragacantha etiam, vt os à corde cerui, rasura eboris, cornu cerui & similia minutim concisa, etiam cum aliis sicciioribus teri potest.

Tragacantha verò & penidia si mortario & pistillo bene siccis cum aliis terentur, minus eorum perit & exilit.

Myrobalani siccae quales ad nos ferè aduehuntur, affuso pauco oleo meliores redduntur, non exhalant, promptius teruntur: vix item passæ & mel cum ipsis tritum ne ventri hereant & ipsum corrugent, impediunt.

Scammonium cum oleo amygdalarum dulcium friatur.

Colocyntidis medulla prius modice pistillo fracta, vel potius minutim forpibus incisa teritur affuso paulatim oleo paucodulci, vel amygdalarum dulcium, vel rosato. Sunt qui ipsum pistillo vel mortario allinunt, alii amygdalas aliquot prius in mortario terunt, alii papyro inuolutam sole ardenti vel igni è longinquo parum diu siccant, vt crocum, rosas. Postea etiam per se facilius puluerant, vel cum aliis siccis siccata forpibusque sectam terunt. Aliis in troiscos prius fingunt, quales allandal Arabes vocant, priusquam puluerent.

Quæ necessitas agarico adest, prius enim ferra quadam rapaci negligenter separatur, post cum vino albo paucio quo zingiber purgatum sit maceratum in troiscos formatur, siccatur in umbra, pyxide vitrea reponitur, & cum opus est friando lauissimè pulueratur.

Caphura teritur in mortario, cui duæ aut tres amygdalæ prius fuerint astrictæ, aut in eo tritu, aut ipsarum oleum pistillo & mortario paucum sit illitū ne terendo euolet ac exhalet.

Turbith quia per se tritum latefcit (est enim gummosum si legitimum est) vbi est mod

modice confracum, alia ei sicciora sunt mi-
scenda cum quibus teratur, vt piper, zingi-
ber, & cetera in diaphœnico & electario
Indo vtroq;. Per se autē cum amygdalis, vel
oleo amygdalino pauco teritur ne exhalet.

Sericum crudū, incisum facilè teritur mi-
stis tribus aut quatuor amygdalis, ipsum ne
subterfugiat lentore suo cōtinentibus, & p̄
stillo sūtētibus. Sunt qui papyro inuolatum
sole vel igni parū siccant, post minutim cō-
cidunt, & cum aliis leuissime terunt.

Cinnamomum cum paucis amygdalis te-
runt quidem in hippocraticum quod vocāt
vinum, ne odoris gratia expiret.

Rha barbarum cum amygdalis facilius *Florum.*
quidē teritur, nec euolat nec exhalat, sed mi-
nus fit purgatoriū: vt crocus iura minus tin-
git si ex oleo teratur, id quod quibusdā pro
secreto est. Crocū enim ad iuriū, carniū &
aliorū ciborum cōdimentum, vel etiam ad
frontes librorū tingēdas nouo quodam mo-
do terunt. Papyro enim interpositum, vel
sine hac sartagini impositum ignique admo-
tum longule, sed parum diu, vel soli diutius
siccāt, vt villosa eius natura prōptius terēdo
rumpatur. Ne verò exhalet, ac vt promptius
teratur, & coloratior euadat, olei dulcis pau-
xillum vt guttas. 4. 5. in vncias singulas af-
fundunt, vel pistillo illinunt interdū tā lar-
git

giter vt improbè rubeat, ob idque ab archi-
pharmacis damnatur. Sed vt fit coloratior,
minus tamen tingere putatur quàm qui sine
oleo tritus sit.

Opulèntis, verò cum saccharo pauco
potius teritur, si verò humorem alium
olei loco acceperit, etiam coloratior eua-
dit, sed humore in vaporem soluto flauit-
tiem natiuam repetit, & minus vulgo pro-
batur. Verumtamen croco nostrati hoc
mangonio ad coloris gratiam opus est, ceu
parum cocto ob soli & cæli naturam fri-
gidiorem. Qui verò crocus à Galeno lau-
datus est colore flauissimo, odore vege-
tissimo, etiam diu postquam seruari cœ-
pit, acquisitio hoc colore non indiget.
Crocus verò vt spica, macis, colocynthis,
fericum, rosa, & alia plurima ante trituram
inciditur.

Euphorbium dum teritur per se pului-
sculo acerrimo in nares euolante & oculos,
has partes valenter mordet, sternutamen-
toq; implacato hominem torquet, ob id ea
molestia nouitios fatigat, vt sæpe illis nares
sanguine fluant. plurimis caput vehementer
doleat. Has autè ab euphorbio noxas probi-
bebis, si oleum paucum aut amygdalas mi-
scueris, quæ lentore suo etiam puluisculum
illigent ac retineant.

Sun

Sunt qui myrrham, bdellium, cancamum, gummi hederæ etiam ex oleo terant, ne tenuior portio euolet ac virtus exhalet, neue mortario hæreant.

Opopanax, galbanum, ammoniacum, sagapenum, bdellium, ladanum, acacia vulgaris, opium, hypocystis, asphaltum, sicior terebinthina, qualis frequens Venetias conuehitur, & alia non pauca succorum liquorum & lachrimarum genera, vel minus siccata, quam vt per se puluerari queant, vel neruosa & velut membranosa & coreacea, & fractu contumacia cum aliis siccioribus teruntur, sed prius incisa, vel aliter in portiones paruas redacta, quantitate tamen parua multitudini aliorum sicciorum immista paulatim cum illis puluerantur, vt in hiera diacolocyntidos, & aliis compositionibus multis, sic Crocus, flores etiam recentes buglossi, vtriusque, rosarum & cæterorum. Sic Trocisci Galliæ moschatae & alii, sic Dactyli intus & foris purgati, ficus, vuae passæ, myxa, zizypha passa, baccae lauri, myrti, iuniperi, oxyacanthæ, visci quercini, anacardi amygdalæ, auellanae, strobili, pistacia, nucum reliqua genera & glandinum, semen cucurbitæ, cucumeris, melonum, citreoli, citri, cydoniorum, Sinapis, Cannabis, Cnici, xyl. cerasi, psillii,
Lin

Lini, & similia. Sic sericum, Lana, Pili minutim concisa cum aliis ficcioribus teruntur potius quàm vsta eadem per se: Nam vrendo vires amittunt priores & novas ab igne, & iis quibuscum vrantur acquirunt, ob id non vrenda, nisi medicus doctas iusserit, vti nec ebur, cornu Cerui, capræ, rhinocerotis, pudendum Tauri, Cerui, ficcatum.

Hæc enim vel in longū rafa & incisa, vel etiam limata, vulgari lima, aut rapaci ferra cum aliis ficcioribus puluerantur.

Adde quòd quædam aut per se, aut cum humore aliquo teruntur, & cum eodem bibuntur vel aliter vsurpantur, vt vinca, comma amaranthi, cum vino, *seseli*, *satyrion*, pœonia gnaphalium ex vino austero. teruntur & bibuntur.

Aristolochia rotunda ex aqua lupini cum posca bibuntur, aut cum melle linguntur, & alia per multa eius generis exempla apud *Dioscoridem* & *Galenum* in medicamentis simplicibus & compositis inuenies.

Sic bdellium salua matutina & hominis ieiuni subactum digitis in emplastri consistentiã vsurpatur, & alia alio modo in vsum veniūt cum humore aliquo trita, vt in compositis latius leges.

Lib. 3. c.
pb. p.

Ad aurium vlcera vino, vel dulci, vel aust

austero, vel veteri, vel medio ætate, vel aceto, & eo acido, vinoso, acri, pro scopis variis ipsorum, remedia non simplicia solum, sed & composita teruntur, sic ad oculorum affectus collyria sicca ex humore idoneo teruntur, & applicantur & in aliaum partium affectibus similiter.

Clementer frianda in mortario quorum virtus attritu violento promptè exhalat, aut substãtia sub ictu valido lateſcit & mortario hæret, aut quæ multum sunt friabilia vt caphura, ambra, moschus, mastiche, myrrha, bdellium, thus, gummi iuniperi (vernitem vocant) cancamum, sarcocolla, opus cyrenaicus, euphorbium, aloë, scammonium, styrax calamintes, bolus Armenia, terra lenia, & terrea propè reliqua, & metallica, amyllum, cerussa, quin hæc duo saepe tantum crebro affricamus, saccharum, sanguis draconis, castorium, radix ari, draconii hermodactylorum Hellebori virtusque, turbit, rhabbarum, spodium, Arabum, trocisci agarici, dum scilicet quæ aliquãdo humida fuerunt, iam siccata sunt.

Quorum siqua adhuc sint paulò humidiora, pistillo & mortario calefactis mox siccantur, & simul puluerantur, friando continentur. Quod auxilium succis liquoribus gummis, resinis etiã mediocriter fluidis

confert: sed eò frequentius & diutius calefacienda & terenda quo illa fuerint humidiora, vt spes fit etiam oleum ipsum & terebinthinam venetam hoc ingenio pulueratum iri, atque ad eò argentum viuum cum saluie succo.

Sed lapides præciosi & metallica scilicet puluerantur super lapidem marmoreum, porphyrium, aut marinum per molulam ducta, liquore idoneo pauco, ne puluisculum euolet, id eòdem affuso qui post eà euaporet.

Argentum viuum sublimatum & præcipitatum, cinnabrium vulgare, alumen scissile, quia cæteris tenuius sic puluerantur, vel etiam in mortario metallicorum aliorum modo.

Valenter tundenda reliqua vt quæ ob duritiam, crassitiam, lentorem, densitatē a græ separantur vt radicum, corticum, lignorum, herbarum, seminum plurima.

Qualia sunt radices althææ, apii, asparagi, aristolochiæ, asari, asphodeli bryoniæ, behen, centaurii magni, cyperi, cyclamini, costi, calami aromatici, cucumeris agrestis, dauci, doronici, dictamni vulgaris, hælenii, eryngii, feniculi, filicis, galange, gentianæ, glycyrrhizæ, graminis, iridis, mandragoræ, nardi, petrosellini, pyrethri pæoniæ

vtri

utriusque polypodii, zingiberis, cortex radicis capparidis & tamaricis, & alii, & ligna omnia, herbae item omnes praesertim siccae, flores chamæmeli, schœnuanthos, & eius fistucago nobis consueta pro flore, spica nardi, balauustum, caryophyllum, & flores reliqui tam recentes quam sicci, semina anisi anethi, cari, cumini, coriandri, fœniculi, fœnigraci, lini, lupini, & reliqua, folliculi sennæ & fructus reliqui, succi, liquores, gummi, resinæ in particulas sectæ, & aliis inter terendum particulatim adiecti.

Limaturæ & rasuræ, & rapturæ olsium, cornuum pudendorum.

Quædam parum diu sunt terenda quia rara, tenuia, friabilia, virtutē superficiariam aut imbecillam sortita, quæ paucam sustinere trituram vulgus ait, viribus scilicet integris, de quorum quibusdam sic Galenus scribit lib. 4. c. ph. g.

Quæ ex succis & liquoribus, & lacrimis resiccatis præueniunt: vt myrrha, aloë, acacia, scilicet vera, & quæ his sunt finitima, *ωλεία* sunt, & facile læuia fiunt, ac promptè in puluerem mollissimum abeunt, ob id non diu terenda, ne ipsorum & virtus exhalet, & substantia tenuior euolet, vt caphura, ambra moschus, & alia propè vniuersa, quæ clementer terenda scripsimus.

Quin & euphorbium parum diu terendum Mesuæ est, & spodium Arabum ex cannarum vstis radicibus: nam ex ebore vsto spodium, quod vocant, mediocriter terendum. Quod autem Græcis est spodium, id est cinerula, & huic affinis sed præstantior pompholyx non teritur, tantum linteo cernitur per lotionem, aut etiam sine lotionem.

Adhæc quæ acra & facilè inflammabilia sunt, vt resinæ, liquores, gummi, quædam parum diu terenda.

Nam tenuem horum substantiam calor motu accensus dissipat, & reliquum inflammat.

Sunt præterea quædam tam friabilia, vt etiam digitis attrita læuigentur: vt agaricus bonus, ari, & dracunculi radix siccata, asphodeli radix vsta, quanquam illas multam coctionem sustinere dicat Mesues. Nam recentes intelligit non siccas. Sic amylum, cerussa, calx, ex teneriori lapide. Nam ex duriori vix hora post vna, etiam affusa aqua solui incipit, ea quæ ad lithocolam multò præstantior iudicatur, quâquam minus multò alba est.

Quædam multum diuque terenda sunt, vt compositioni sunt apta, & quæ crassa densa, dura, lenta, virtutem profundam aut val

validam, & ægre solubilem sortita, quæ multam sustinere trituram dicimus, viribus feruatis, vt metallica, lapidosa, lignosa, nervosa, membranosa: quæ tamen ob scopos medici varios nunc crassius, nunc in pollinem mollissimum terenda sunt, vt cum oculis applicanda, vel vreticis miscenda. Sic enim asarum, cuminum, & alia per multa leuissimè terenda sunt, cum per hæc obstructa expedire, distributionem alimenti in corpus iuuare, vrinas mouere consilium est.

Myrobalanos quoque omnes quando per earum substantiam viscera contrahi & roborari volumus, mollissimè teri iubet Mesues. Eadem ratione rha barbarum, quanquam tunc etiam magis vreticum est, vt purgatorium magis, si crassius teratur. Quod autem purum est ac probatissimum intellige: nam rarius & laxius à vehementi & diuturna contritione resolutum exanimatur, virtutemque perdit Mesuæ. Sic radices aliæ etiam aromaticæ vt exacte puluerentur, diu terendæ sunt, acorus, aristolochia, bryonia, centaurium maius, cyclaminus, cucumis agrestis, Mesuæ, costus, cyperus, enula, galanga, iris, pæonia, pyrethium, polypodium, zingiber. Pauca autè tritura fiunt læuia, agaricus trocischatus,

& radices aliæ clementer friandæ.

Metallica quoque (inquit Galenus libro quarto. c. ph. g.) galla, cytinus, malicorium, Aegyptiæ spinæ fructus & id genus omnia sunt συλλετατα, id est ægre læuia & tenuia puluerando euadunt. Metallica autem illa intelliguntur, lithargyros, arsenicum, sandaracha, æs vstum, ærugo, chalcitis, chalcantum, cadmia, tam fornacaria quam lapidosa, plumbum vstum, molybdena, sulfur, alumen, styngmi, chryfocola natiua (fictitia enim facilius pulueratur) gypsum, cyanus lapis, & armenius: sed ille magis, & lapides reliqui, & bona pars aliorum quæ per se terenda diximus.

Colocynthis accuratissimè debet teri ob causam à Mesue dictam, in simplicium purgatoriorum facultatibus, etiam si ea ob valentem vim purgatricem prius vacuari, quàm amaritudo eius agat & tergeat, dicitur Gale.

Scammonium quoque exactè terendum, nisi cum in catapotia venit. Tunc enim crassius tritum diutius in ventriculo manet, potentiusque agit.

Sic ossa, cornua, etiam vsta, pili, lana, sericum.

Plenam quoque trituram sustinet centaureum paruum, etiã cum floribus, Mesue, her

herbæ etiam aliæ quæ sicca seruantur.

Mediocriter puluerando terenda sunt propè cætera, vt radices apii, asparagi, asari, nisi mouendum sit lotium, cichorium, calamus aromaticus officinarum non teredinosus, doronicum, dictamnus vulgaris, feniculum, glycyrrhyza, gentiana, gramen, hermodactylus, iris, Illyrica & Florentina, meum, radix mandragoræ, nardi, cenanthes, petroselini, plantaginis, phu, rubiæ, rusci, raphani, rhapontici, zingiber, zurumbet, sic herbæ acres & aromaticæ, vt hyssopus, rhymus, nisi mouere menses, aut vrinas volumus, & ob id diutius terimus.

In summa, quæ diu coqui possunt, debent etiam & teri: quæ parum diu coquenda, parum diu terenda: quæ mediocriter illud, hoc mediocriter ferunt, ob id trituram nonnihil clariorem tibi reddet coctionis cognitio.

Nec te moueat quòd quædam audis parum & mediocriter, vel multum & mediocriter, terenda. Nam cum huius medi magna sit latitudo, in ea quædam sunt extremis tam propinqua, vt vix secerni queant. Sic agaricum mediocrem sustinere trituram Mesues scribit, aliis placet paucam, non tamen paucissimam. Qua ratione etiam de primarum qualitatum ordinibus

dissidia scriptorum illustrium concilianda scripsimus in methodo medicamenta componendi.

Quædam tenuissime sunt terenda, vt promptius id actu fiant quod esse potestate dicuntur, vt quæ celerius in partes omnes afficiendi corporis permeent siue fermentationem (vt dicunt) quærimus, siue firmationem & robur, siue materiarum incisionem, tenuationem, terfionem, vacuationem per vrinas, menses, sudores, insensilem transpirationem. Sic cordi, hepati, & partibus cæteris internis, præsertim longè ab ore dissitis roborandis idonea, ab his vacuatura, obstructions liberatura, vrinas aut menses motura tenuissimè pulueramus, vt essentia quadam tenuitate inde acquisita, & corporis sui mole exigua promptius per oscula vasorum angusta, & per corporis habitus poros sensum latentes permeent, agant, que citius quod agere nata sunt: Ob id species omnes in hiera Galen. picra mollissimè terentur, & cribro serico cernantur, vt aloës & aliorum vis in angustos ventriculi & partium vicinarum meatus penetret. Sic in theriaca Mithridatio, aurea Alexandri antidoto, & similibus polychrestis compositionibus leuissimè terenda, vt promptius in se agendo & patiendo, velut fermententur

cit

ctius, & sint vsui. Dum enim recentia sunt hæc opiata medicamenta, stupefaciēdi vim præpollentem retinent. Nō tamen omnino tenuissimè sunt pulueranda: Nam sic eorum vis aromatica exhalaret.

Omnia stupefacientia dictis Antidotis, vel aliis miscenda, aut etiam per se vtenda, sunt tenuissime pulueranda, vt in paruos meatus & longe positas, profundasque partes stupefaciendas penetrare aut pertrahi possint.

Affectibus hepatis puluerata tenuiter debentur, tenuius lienis, tenuissime renum & vesicæ affectibus, vt per ora vasorum angusta subeant. Sicthymus, asarum, cumitum, & similia tenuissimè terūtur in aurea, in hæmagogo, in diacurcuma maiore, in dialacha maiore, & aliis similibus: in aluum verò subducentibus diospolitico, cōfectione Hamech, electario. Indo maiore crassius eadem sunt terenda. Omnino etiam tenuissimè puluerentur debita affectibus oculorum, ne si crassiusculus sit puluis, aspera inæqualitate, & attactu oculi tunicas eximie sentientes dolore afficiat: præsertim si metallica sunt, aut lapides, aut similiter dura & sicca corpora. Saccharum enim candum, bolus Armenia, etiam si minus exacte trita oculo imponuntur, humore ex ipso

de lachrymante mox soluantur.

Terenda quoque in puluerem mollissimum, quibus crassius tritis vis noxia & malefica inest, vt ea terendo vanescat, vt in colocythide. Crassius enim trita cum sit, spogiosa, humore superfluo imbuta tumescit, negotiumque tunc magnum facescit pondere, mole, morsu partibus quibus incubuit. Quæ incommoda puluisculis eius accidere nequeunt, quia humoris non sunt capacia. Crassius tamen terenda cum in trociscos alandal est formanda, sed ter quaterque; puluerandi trocisci & reformandi, vt ea tenuissime tandem pulueretur. Eadem ratio est de agarico, substãtia illi simili. Sed cum sit non paulò clementior, trituram minus accuratam postulat.

Rhabarbarum quoque curiosè terendum, quando viscera astringendo roborare, aut etiam vrinas mouere oportet, vti & myrobalani.

Quædam crassius terenda, quæ in ventre diutius morari volumus, nec proptè vatorum ora subire: sic purgantia medicamenta crassius teruntur, vt in ventrem partem minus principem, & vacuationi expositissimam ex corpore reliquo trahant. Non autem ad partes principes tota ferantur, easque offendant cum ad has facultate aut saltem vapore

re ferri, vel quod plurimum sit, portione paucissima sufficiat.

Crasius etiam teruntur, quorum virtutem multa tritura dissipari metuimus: sic scammonium vim purgatricem multa tritura perdit.

Eadem ratione stomachica crasius terenda, ut mora in ventriculo longa coctionem facilius iuuat, neque cibo facile vis eorum obtundatur. Quae praeterea sunt aromata virtutem colato datura, & odoris ac saporis gratiam non auctura substantiam: sic cinamomum negligentius terimus, quo quae colantur aromatizamus: & cardamomum: zingiber, caryophyllum, macis, lignum aloes, spicam, crocum negligentius teris, per haec & pannum rarium colaturus cœnomeli.

Quae item flatus dissipatura sunt, eadem ratione crasius pulueranda sunt, ut in diosporitico seu diacymino simplicia ut purgent, & diutius inflatus agant, licet tardius & imbecillius quam si tenuata magis essent. Id quod si fieret, parum diu flatus dissiparet, tum quod vires citius eis frangerentur, tum quod per vrinas mox secederent easque mouerent, cum calida sint & tenuia.

Quaedam praeterea tantum crasius sunt frangenda ad vstionem futuram, ut lithar- *Diosc. Gal. li. 4.*
gytos vrendus frangitur in partes magnitu- *c. ph. g.*

dinis iuglandis . lapis phrygius vrendus in partes nuci auellane æquales.

Quædam etiam teruntur vt purius laentur, de quibus in lotionibus abunde.

Ex his patet eadem medicamenta, nunc tenuius, nunc crassius terenda pro variis medicorum scopis, vt rha barbarum, asarum, nitrum. thymum, calaminthen, irin, hyssopum, pulegium, origanum, cuminum, curiofissimè teri volumus cum Galeno & Mesua, quando his vrinas mouere nobis studiũ est: negligenter verò, cum aluum mouere constituimus.

Sic scammonium, colocynthis, & alia valenter purgantia, nunc crassius cum illud in pilullas, hæc in trociscos transit: nunc tenuius ob dictas prius rationes. Rha barbarum tamen ferè tenuius teritur, vt colocynthis tenuissimè, cum mox & citra aliam per trociscos trituram sumenda. Scammonium quoque crassius teritur, si coquendum est cum aliis, aut diu ante vsuũ seruari debet medicamentum. Idque nevis eius coctione per ignem aut longam fermentationem exhalet.

Et quæ partes remotissimas petere volumus, leuissimè: si eadem ventriculo, intestinis, & primis venis, hære diutius, crassiusculè terenda sint.

Ex

Ex his omnibus simplicium simul terendorum ordo quidam instituitur, vt prima iniiciantur mortario & terantur crassa, dura, lenta, vt radices, baccæ quædam. Semina prope omnia, vt quæ etiam glutinosa medulla constant. Paulò postèrius aromatica etiam æque teri contumacia, vt iuncus odoratus, calamus odoratus, zedoaria, zingiber, galanga, iris illyrica & Florentina, seu nostras alba, costus, & cardamomum, carpobalsamum, cubebe, piper, nux moscata. Post hæc autem simul cum his xyloa loë, xylobalsamum, casia, cinnamomum, caryophylla.

Deinde succi, liquores, lachrymæ puluerabiles cum aliis de quibus ante, & quæ cum quibus aut per se terenda sint, diximus.

Semina verò oleosa, vt cucumeris, cucurbitæ melonis, citrioli, cnici, cydonii, pistacia, strobili, amygdalæ, & similia sunt excorticanda, deinde incidenda scalpulo, vt mox audies, ne puluerem reliquum glutinent, & per cribrum transmitti prohibeant.

Mineralia etiam ferè per se & seorsum teruntur, affusa interdum ob eorum siccitatem aqua pauca, ne substantia eorum tenuior euolet, aut vis exhalet, vt ante docuimus. Chalcitis autem, chalcantum, ærugo, sulfur, sandaracha, & alia quædã adhuc non
ri

nihil humida, humectari nolunt.

De succis, liquoribus, lachrimis, & animalium partibus abundè prius est dictum.

Mortarium papyro vel corio etiam interdum duplici est tegendum (vt in Theriacis compositione diximus) interdum ne puluis tenuior, præsertim præciosus foras euolet ac pereat: interdum ne is qualitate malefica præditus nares batuentis mordendo male habeat, vt in Euphorbio & Turbith, & aliis non paucis euenit.

Ad trituram præparant, vel trituræ loco sunt attritio in cote medica, mansio, sectio, fractio, rasio, limatio, raptura.

Atteruntur in cote medica (qualis est tonforia) cum albuminis oui liquido, vel lacte, vel succo rosarum, vel seminis fœnigræci, aut cydoniorum, aut maluæ, aut althææ, ipsa collyria sicca, siue iam in pastillos formata, siue adhuc integra: sed tamen atteri apta, vt materia hæc tenuior & mollior cōtactu suo dolentem oculum non exasperet.

Ad attritionem confricator amyli, aut cerusæ ad cribrum facta vt puluerentur, est referenda.

Manduntur ad oris partium, faucium, asperæ arteriæ, pulmonis, œsophagi, ventriculi affectus, vt ad dentium dolorem vinca, ligultri folia & gèrmina, radix chelidonii,

nii, plantaginis, anemomes, Galeno manduntur in simplicibus.

Secantur radices crassiores, longiores herbæ, virentes ambæ aut siccæ, & flores magni, vt nympheæ, rosarum, croci, & medulla colocynthidis, & acacia nostras, & troci. Galliæ: & capillatia, vt fericum, pili, lana: & ligna, vt gaiacû, santala, berfilium: & ramēta & velut bracteolæ ferramento abrasæ, cornuum, vngularum, osium, eboris, pudendorum, coriorum, ichthycollæ, taurocollæ, & fimilium.

Secantur autem quouis ferramento incidēte & forficibus: ligna autem etiam ligneo pistillo acies ferreas acutas habente. Horum verò quædam post sectionem in decocta & infecturas veniunt, vt gaiacum, berfilium, & quæ ex aliis voles. Alia, vt fœlicius & citius puluerētur, ante radūtur, post secantur. Sic de fractione, rasione, rosione, raptione, limatione censendū est. Ea scilicet nunc ad trituram interuenire, nunc ad coctionem tantum, vel vsum alium.

Scalpro autem sutorio huc illuc inclinato identidem acrecliuato, vel cultelli verberatu crebro, vel duobus tribusue cultellis inter digitos manus, vel alterius tantum, vel vtriusque præhensis inciduntur minutissimè semina, oleosa & maiuscula quia sub
ictu

ictu pistilli latefcunt & pinguefcunt. Inci-
duntur autem aut per fe prius tamen depel-
lata, aut cum pauco faccharo, ne etiam fic im-
modice pinguefcant & oleofa fiant, fupponi-
tur autem iis folium papyri purum, fæpe mu-
tandum quando fcilicet iam difciflum eft,
& huic folio lignum læue & politum.

Sunt verò fecanda hoc modo femina cu-
cubitæ, cucumeris, melonis, citreoli, bom-
bæcis, cerafi, pruni, amygdalarum, pistacior.
ftrobunilorum, anacardorum, balani myre-
pficæ, caftanæ, auellanæ, iuglandis, tribuli
aquatici, cnicî, ftaphydis agricæ, quæ aliter
quoque teri poffe prius docuimus in femi-
num tritura vniuerfali.

Dactylos quoque intus & foris curiofè
purgatos fimiliter incidimus, fi condita car-
diaca ingrediuntur.

Est tamen quando eos negligenter in-
cisos cum aliis ficcoribus terendos inciti-
mus, præfertim fi pauci funt & multum ficci,
aliquando tantû aceto horas aliquot vt 12.
maceramus, terimus, per cribrum cochleari,
vel manu impellente cernimus, vt in diaphœ-
nico, in quo etiam amygdalas cultello de-
pellatas cum dactylis aceto maceratis qui-
dam terunt & cernunt.

Frangimus manibus tenera & minuta,
vt herbarum pugillos intorquendo digi-
tis

tis abrumpimus, & radices pusillas & fragiles, cortices parum frangi cōtumaces. Aegre enim *fragilia* ferramentis secamus, aut pistillis tundimus.

Raduntur vt ante dixi ebur, cornua, & ungulę pudēda siccata, coria siccata, ichthyo colla, tauro colla siccior, lignum gaiaci, berfilium, & quædam alia vt facilius vel coquendo vim suam hñmori cui incoquantur, impartiantur, vel terantur. Raditur & cortex turbiti exterior, donec album appareat, Mesuæ. Sic radix glycyrrhizæ, ante trituram raditur, & aliæ radices, & ipsarū vt aliorum cortices, sed id ad purgationem magis pertinet, de qua postea dicemus.

Raduntur quoque rapaci ferra, lotus, lignum gaiaci, buxum, suber, ebur, & dura alia quæ etiam dum fera vulgari secantur, scobem reddunt non dissimilem illi quam rapaces ferræ ac veluti rudes & crassæ limæ elidunt.

Ferri prætereà albi lamina tenui curuata, foraminibus multis exasperata cōminuimus affricando agaticum, nucem moschatæ, zingiber. Mala itē cydonia, vt succi hoc plus reddant, quàm si in mortario terantur.

Limatur prætereà aurum, argentum, æs, ferrum, chalybs, plumbum: quædam vt vrantur postea terantur: alia vt etiam citra
vsti

uſtionem in uſum veniant, vt aurum, argen-
tum, ſed horum duorum limaturæ loco ſa-
tius eſt auri & argenti foliis vti. Limantur
quoque ligna prædura, gaiacum, ſantala, ber-
ſilium, oſſa cranii humani, dentes & maxil-
læ lucii, dentes apri exerti, & caſtoris, cor-
nua cerui, capri, rhinocerotis, & vngulæ quo-
rundam ex his, ac ebur. Pudendum quoque
tauri, cerui, ichthyocolle, taurocolla, quæ
etiam radi & ſecari docuimus.

Raſio autem limationi finitima eſt, ſed
ramenta ſunt maiora limaturis, quia horum
inſtrumenta ſunt inſignius, ſed rarius denta-
ta quàm limæ. Radendi quoque modus eſt
alius in lignis edolendis, qui ad trituram quo-
que, & coctiones uſui eſſe poſſit.

DE CRIBRATIONE.

His terendi differentiis ordine opti-
mo ſuccedit cribratio, qua purum &
minutius ſecernimus, quomodo piſtores ſi-
milaginem, & farinæ florem puriorem ac te-
nuioreſ a ſurfurea & craſſiore ſeparât. Cri-
brationis ratio eadem eſt quæ trituræ, ob
id quæ tenuiter pulueranda, tenuiore cribro
ſunt cernenda: quæ tenuiſſimè, tenuiſſimo
vt pulueres dicti cordiales cribro ſericeo, ta-
ſetum vocat vulgus, inter manus agitando
cribrantur metallica ad oculos tenuiſſimè
terenda, & cribro tenuiſſimo cernenda: ſic

vri

vrinas mouentia, obstructions liberantia.
Contra verò quæ aluum mouere & purgare volumus, crassius terenda, & cribro crassiore ac rariore cribranda sunt. Et quæ per se teruntur si cribranda sint, per se cribrantur, vt metallica quæ aliis mista citius, & ante istam puluerationem descendunt.

Cribramus autem interdum ad trituram meliorem, frequentius ad misturam aptiorem rerum iam mole minimarum. Quæ enim cribrum, non permeauerunt, trituræ redduntur: quæ crassius terenda sunt rariore, vt dixi, cribro cernenda: quæ tenuius, densiore, vnde varia cribrorum multitudo fuit necessaria. Quædam enim cortice tiliaceo, angusto, sed æquali, cancellatim connexo constant cribrando scobe gaiaci, vel agarico infectorum, & similiter crassiuscule tritis idonea. Vidi & ex aspiculo terebella passim pertuso cribrum ad gillæ colandæ idoneum, alia his minus lata habent foramina, neque vt hæc quadrata sed rotunda, vel oblonga in pergamina circulo ligneo subsuta, quibus triticum, hordeum & alia cerealia, sæpe etiam legumina seminibus alienis, sed minoribus purgamus. Hæc enim per lata foramina ob paruitatem facillè descendunt semina bona foraminibus maiora retinentur.

Alia seta equina in telæ modum cancel-

latim contexta constant, circulis duobus ligneis vtrinque tenfa, quorum inferiore hæc præhenduntur, atteruntur, & impinguntur: superiore verò materiæ cribranda continetur, horum verò cribrorum copia & differentia magna est, & vsus plurimus. Quædam enim solum in medio ligneorum circularum habent, velut telam illam equinam, & his manu tantum molliter succussis puluis in subiectum catinum ligneum, vel papyrum descendit, superna eius parte interim papyro tecta ne puluis euolet. Eoque vtimur in pulueribus parum prætiosis.

Alia præterea fundum & operculum habent exemptile, sed vtrunque corio veruicino clausum, illò puluis per cribrum transmissus excipitur, & probè ne exhalet aut euolet cohibetur, hoc ne portio cernenda exhalet, aut euolet prohibet. In his verò multæ sunt in raritate & densitate differentiæ, quarum singularium vsus est vsus, non modo ad medicamentorum terendorum genera, sed etiam ad componendorum speciem variam constituendam.

In his item quædam telæ equinæ loco fericum habent (tafetum vulgus vocat) & id vel album pulueribus electariorum alborum, vt diatragacanthi diaris destinatum: vel rubrum debitum, pulueribus electario-

ru

rum rubrorum, vt diathodi, dia trium fanta
lorum, diacube, diamargariton.

Vsurpatur itaq; id cribrorum genus aliis
pretiosius, ad pulueres etiam preciosos, & vt
vocant cordiales, neque vt praecedentia se-
tacea lignæ mensæ, aut alteri solido cor-
pori violentius impinguntur succufando,
sed manibus tantum mollissimè versantur,
vt sine violentia puluis tātum tenuissimus
descendat.

Est etiam linteum magis minus, rarum,
densum, cribri loco in metallicis praeser-
tim, & terreis corporibus: Latius autem,
id est, remque cernendam comprehendit,
ac inter pyxidid alicuius lignæ vel alterius,
sed grandiusculæ operculum & corpus con-
cluditur & constringitur, deinde vna ma-
nufere violentius succutitur super abacum
pharmacarium, vnciae vel simili pondere, sed
plumbeo in linteum etiam prius immisso,
vt id suo motu & pondere res has cerni dif-
ficiles, acceleret, quem cernendi modum ci-
cotrinizare vulgus vocat, voce ex κροκινί-
σις, id est, cribrare corrupta, & in id con-
torta.

Vt autem radices, herbae, semina, fructus
& alia pleraque cruda & cocta teruntur,
etiā cribrantur: sed ferè vi manus aut cochlea-
ris quomodo cassiam & thamar indos sine

tritura cernimus: sic radices eryngii, satyriorum, raphani, dracontii coctæ, tritæ, cribrantur in diasatyrio.

Sed hæc cribratio immoto fit cribro, quæ verò puluerum est cribratio, ferè fit cribris abaco incusis valenter, sed numero, vt tarantara audire videaris. Alia cribro manu suspensa agitato, alia vt cardaca cribro inter manus versato, non in abacum incusso, ne etiam horum partes crassiusculæ vi impactæ per cribrum permeent. Alia pyxide duro corpori manu vna valenter allisa.

Cerusa & amylum, & cerusa serpentaria cribro affricantur manibus: sic quæ citra tritram cernuntur.

Quæ autem cribrum non superauerunt ob crassitiem, teruntur donec ob tenuitatem tota cernantur: nisi quod dum paucissimum superat idque tenuissimo proximum, cæteris iam cretis commisceri solet aut seruari, vt aliis eiusdem generis, vt postea terendis & cernendis iterum misceatur.

Colatio cribrationi licet genere & natura sit affinis, quia tamen non est siccorum, sed magis liquidorum ob id in alium locum referenda fuit tanquam dissolutioni, coctio infusioni, clarificationi, & aliis plerisque preparationum differentiis necessaria.

De

DE DISSOLVTIONE.

DISSOLVTIO autem seu dilutio triturata quaedam esse videtur, quod per hanc medicamenta tam simplicia quam composita laeua fiant, sed adiecto humore aliquo, non etiam sicca permaneant si prius erant, ut se ad trituram habeat haec, quomodo colatio ad cribrationem.

Solutio igitur seu dissolutio, seu dilutio est medicamenti vel simplicis, vel compositi consistentia crassioris in humore quopiam idoneo facta resolutio in consistentiam, vel mediocrem, vel paulo hac crassiorem aut liquidioram, pro medicamenti solvendi, & humoris solvendi quantitate & consistentia, & aliis medicis scopis.

Quod enim minus erat crassum & humore per liquido, eodemque largo est solutum, erit liquidius, contrarium crassius.

Huius autem dissolutionis multae sunt causae, nunc enim dissolvimus ut medicamentum facilius & iucundius deuoretur, & citius distribuatur & subducatur, cum facilius sit & iucundius sumere liquida quam crassa: ut facilius & gratius est impleri potum quam cibo. Sic opiata cassiam & alia plurima quotidie dissolvimus.

Nunc ut aliis ad compositionem promptius misceantur, & una cum his aut etiam per

se coqui possint, quod sicciora ipsa promptè vrerentur, sic succos, liquores, lachrimas frequenter dissoluimus, vt euphorbium recens oleo dissoluitur, Vetus autem fortasse non dissoluitur Mes.

Nunc vt in partem affectam possit medicamentum penetrare, aut illi aplicari & adherere. Sic in aurem inficienda, in intestina, in vterum, in vesicam in sinuum aliquem liquidiora reddimus.

Sic ladanū oleo largiore soluimus in capillato aut etiā modice tonso quàm in raso.

Nunc vt colari & colado purgari ab excrementis possit, vt liquores aceto vel alio humore idoneo soluti colantur, & purgantur, Ammoniacum, opopanax, galbanum, sagapenum: Sic succi siccati, gummi, resinae recentes aliquando & veteratae ad electariorum mollium, catapotiorum, linimentorum, vnguentorum, ceratorum, emplastro- rum mistione, sed lachrinae resinosa, oleosis: gummosa, aquosis humoribus melius soluuntur: vel ipse recentes alia sicciora dissoluit, sed vt dixi similia magis, idque dum molle medicamentum est futurum, in quem usum multa quoque huius generis coquantur. Eadem portione parua cum multis siccioribus teruntur, vt in puluere hierae diatolocynthidos.

Lyc

Lycium aqua diluitur Galeno ad hæmor- *Lib. 8.*
rhagiam. *c. ph. p.*

Pix liquida cum melle lingitur. *Lib. 4.*

Tragacantha in oui alumne soluitur in ar- *c. ph. p.*
teriacam.

Fel scari piscis cum myrrha stacte misce-
tur, stomaticha medicamenta dissoluuntur
aqua vel mulsæ ad gargarizandum, dissol-
uuntur humore quouis & sine calore, prom-
ptius cum calore.

Bolus Armenia vera, terra lemnia vera,
calx, sal, saccharum, saccharata omnia, man-
na, cerussa post longam velut bullationem,
chalcitis, chalcantum, ærugo, rubigo: sed
hæc oleo citius mollescit.

Dissoluuntur aceto forti, præsertim di-
stillato vel succo limonum vniones seu mar-
garitæ. Testæ ouorum, lapides renum, ve-
sicæ, corallium vtrunque, eaque post sicca-
ta promptè friantur. Præcipitatum & subli-
matum & cinabrium, & in argentum viuum
redeunt.

*Hæc in suc-
co porri*

Etiam aurum & argentum & metalla alia
suis valentibus aquis dissoluunt chymistæ.

*soluuntur
in pilulis*

Soluuntur ergo simplicia quidem ani-
moniacum, sagapenum, galbanum, opopanax,
thus masculum, opium, scammonium, aloë,
hypocisthis, succus glycyrrhyze, pissasphal-
tum, mumiam intelligo.

*factidis, in
succo bras-
sicæ in pi-
lulis ex o-
popanace.*

Aqua simplici, aqua vini, vino, aceto simili-
bus & his frigidis, sed longiore tempore quam
calidis. Feruentibus enim his humoribus præ-
dicta cito soluantur: priora quinque in la-
cteam quædam succum, posteriora totidem
in nigrum.

Opium soluit saxa Galeno in trociscis
dia opiu.

In oleo frigido prædicta etiam horis. 6.
non mollescunt quidem, in calente opium,
scammonium, aloë, hypocistis, succus gly-
cyrihyzæ, etiam soluantur, cætera molle-
scunt tantum, postea durantur præsertim
Ammoniacum. In eodem oleo & prædi-
ctis humoribus etiam calentibus ladanum
mastiche. Myrrha bdellium, sarcocolla,
styrax, gummi arabicum. Sarcocolla in
aqua rosarum dissoluitur in pilulis sarco-
collæ.

Castorium, mumia, mollescunt statim:
tragacantha tardius, sed in oleo hæc molli-
ta non multò post durefcunt præter masti-
chen, quæ soluitur in oleum, nec ad naturam
reddit nisi igne valentiore coquatur, vt de-
cet oleum mastichinum.

Acacia nostras, sulfur gagates in his om-
nibus humoribus etiam feruentibus, nihil
mutantur, sed acacia paulatim pistillo ex
humore aliquo friata soluitur, vt succi alii
&

& liquores, sulfur & gages igni liquantur, vt liquores omnes, opium, ladanum, chalcitis, chacanthum, alumen omne, xylaloë vera, vnguis odoratus.

Soluuntur humore quouis calido chalcāthum, chalcitis, & hæc etiam aceto frigido.

Erugo, fori, nitrum, alumen, in aceto frigido non liquefcunt, vt nec creta: sed hæc multum diuque feruet, fitque multò fragilior, vt & prædicta.

Saccharum, manna, quouis humore soluntur. Saccharū autē ad syrupos, iulepos, apozemata, electaria solida, penidia, trociscos, & alia opera plurima variè soluitur vt in antidotis Mesuæ leges. Saccharū aqua & melle soluitur Mesuæ in diazingibere. Manna verò fere soluitur iuscule calente, & colatur, ad foliorem laricis in qua frequētiore colligitur, & aliorum excrementorum separationem.

Manna, casia, thamar indi in succis purgatis dissoluuntur & colantur in diamāna, & in aliis, melius sic miscentur quam coctio ne. Manna dissoluitur in succo rosarum rubrarum in altero mannæ. Moschus, ambrā, caphura, ferè humore aliquo soluta aliis miscentur.

Tartarum vstum, in oleum vi frigidi soluitur, alio solutionis modo.

Sed vide ne dum acetum vel humorem alium quo ammoniacum vel alium liquorem soluisti, coquendo consumis, fallaris. Nam sapè humorem alium ex se remittunt: quem si consumere pergis, ipsorum liquorum humidum consumis: suntque hi ficcissimi, & exucci, & emplastro ob id inepti.

Quæ verò composita quibus humoribus soluantur, non est operis præsentis docere, sed ad modum componendi singula medicamenta pertinet.

Composita tamè plurima, vt electuaria, purgatoria cum aut ingrata sint aut ægrè deuorantur, aut citius descendere volumus, neque nausea metuitur, ptissanæ aqua, hydromelite, vino, vel alio humore idoneo dissoluimus. Trociscos in cote medica ex humore idoneo etiam in collyria humida sapè dissoluimus, eclegmata in ore salia soluntur.

Ex his constat solutionis nomen hic minus latè patere quam cap. 6. lib. 4. metheorum, vbi ad mollitionem & liquationem quoque extenditur.

DE MOLLITIONE.

MOLLITIONE solutioni & liquationi proxima, fit cum medicamenta tam simplicia quam composita redduntur

tur

tur molliora, idque vel affuso humore aliquo sed paucō, vel solo calore nostro solis, ignis id vulgus malaxare vocat, verbo de torto ex futuro *μαλάσειν*, verbi *μαλάσσω*, id est est mollio & subigo: quæ duo per malaxare etiam intelligunt, nec eò libenter vituntur alibi quam tum in catapotiiis cum succo aut syrupo aut humore alio remolliendis & subigendis, tum in emplastris oleo, adipe, vel simile emolliendis.

Calore mollescunt cornua, vngulae, pilli, succi, liquores, lachrimae vt etiam digitis calentibus tantum tractatae, ceræ modo ductiles fiant tanquam à frigido concretae non solum sicco duratae. Calore modico mollescit ferrum, & alia metalla immodico liquantur.

Zitho (qui potus erat Alexadrinorum, nostræ ceruisiæ similis) ebur mollescit.

Vniones, corallia aceto distillato mollescunt, & vt dixi, solvantur.

DE DVRATIONE.

DURATIONE mollitioni contraria nobis interdum est in vsu in conditis electariis, ceratis, emplastris, gelatinis vt vocamus. Ea autem fit nunc mistis siccioribus, nunc multa coctione, nunc frigore coagulante. De siccatione autem postea fusius agemus adhibenda medicamentis plurim

rimis non vt durefcant, fed vt feruari poffint, & ob caufas alias inibi dicendas. De calfactione quoque & refrigeratione paulò poft dicemus, quarum tractatio durationè abundè illustrabit.

D. E. LIQVATIONE.

LIQVATIO feu fusio eft eorum quæ à frigido concreuerunt in liquidiorè & fluxilem consistentiam à calore facta re- solutio : ita, vt quæ à frigore imbecillo aut non diurno funt concreta, vt mel, cera, oleum hibernum, butyrum, adipès, medulla : resinæ à calore moderato glaciè niuis & grandinis modo liquentur. Quæ verò à vehèmentè & diurno frigore concreta obriguerunt agrè multo calore funduntur, vt aurum, ferrum ægerime, argentum, æs facilius, stannum his facilius, facillimè plumbum, stimmy, arsenicum, sandaracha, sulfur, alumen omne (quamuis scissile tantum mollescere videatur non etiam liquari & fluere) calcitis, chalcantum, misy & ærugo tardius, tardissimè fori (quia terreum & saxum) vt lythargyros. Istamen cum æruginè vel oxelæo duplo citius liquescit quàm cum hydrelæo duplo.

His promptius, liquantur gagates, succinum, vnguis odoratus, id est blatta bizantia,

tia, asphaltum, pissasphaltum (mumiam intelligo) xylaloë.

His promptius, ladanum, Oesyfus, castorium, sanguis hirci, gummi arabicum, tragacantha, cancamum, caphura, myrrha, bdellium, styrax, mastiche, sarcocolla, gummi hedere, iuniperi, cerasi, pruni, amygdalarum.

Resinæ his facilius. Aequè autem facilè liquores opium euphorbiû, ammoniacum, sagapenum, galbanum, opopanax, scammoniû & succus glycyrrhyze, hipocisthis, aloë, elaterium, lycium nostras.

Cera omnium facillimè. Mel, aeromeli seu manna, saccharum, humore etiam frigidò vt sal soluantur.

Acacia nostras & sæpe non liquantur, humore aliquo cum pistillo, aut cochleari aut manu paulatim soluantur.

Prædicta quoque omnia succos, liquores, gummia, resinas intelligo, calenti humore, vt dixi mollescunt: quædam etiã solvantur: nonnulla item liquantur.

Ambra minutim coccisa liquefcit Mesuæ in E. diaccocubaphices.

Potrà liquationis necessitas magna est admistionem electariorum, catapotiorum, vnguentorum, ceratorum, emplastrorum, & reliquorum propè compositorum.

Quon

Quoniam in superioribus præparandi differentiis virium caloris, frigoris, humectationes, & siccationes meminimus, & in sequentibus eorundem mentio frequens nobis est futura, prius de his est nobis agendum, quam ad infusionem, coctionem, affusionem, vstionem & alia multa, caloris & aliarum primarum qualitatuum opera, transeamus.

DE CALFACTIONE.

DE calfactione autem agemus nõ quatenus soluit, mollit, liquat, coquit, affat, vrit, vel aliud insigne opus præstat, sed quatenus calorem rebus præbet moderatum, mitioni necessarium, vel etiam alicui præparationem differentia, vel ipsi denique medicamentorum simplicium, vel compositorum vsui dextero.

Calefit in sole meridiano acopum, Galeni populeum lib. 4. sanit. tuenda, vt fermententur & probius misceatur eorum vires.

In sole teri vult Galenus metallica, vel lauanda, vel in aliud vtenda.

Colanda calfactione tenuantur, vt promptius permeent: frigida enim velut concreta non percolantur, nisi erant multũ aquosa & liquida, vt oxymeli Galeni, calidiora autem cum sordibus tota colum penetrant, nisi sint glutinosa. Talia enim multum ca-
lid

lida colanda. Tepidam damus aquam, vt sit vomitoria.

Calidas modicè damus potiones medicas, non solum purgatorias, sed etiam corpus firmaturas, vreticas, menses aut sudores moturas, obstructionem viscerum aperturas, praesertim celo frigido & ventriculo frigidiorè natura, aut ex morbo.

Calefacimus aquam & alia omnia quæ aqua fluète, aut niue circumposita volumus frigidiora reddere, quòd in humorem calore rarefactum frigus se altius insinuat vt ferum cædens aqua frigida & astringente temperatur, vt sit durius.

Calefacimus modice infundenda, vt vires suas promptius in humorem, cui infunduntur, transmittant. Calfactus enim humor tenuatur & infusa res rarefit, quibus fit, vt eorum vis calore promptius trahatur, Alia propè innumerabilia calfactione egent, sed admonendi gratia magis quàm docendi calfactionis, refrigerationis & humectationis meminimus: siccationis autem maior est necessitas.

Refrigeramus aqua fluente, aut niue, aut glacie etiam prius calefacta, quæ febrium vehementiæ, aut aëris intemperiei calidæ opponimus pocula medicamentosa. Et quæ à frigido cogi volumus, vt ius carniū glaci-
tia

tinofarum in gelatinam vulgò dictam.

Refrigeramus omnia calore præparata priusquam reponamus.

Refrigeramus quæ calore soluta frigore volumus concrefcere, & durefcere, vt electaria ficca, cerata, emplastra.

Quæ calfaciunt, & refrigerant etiam per accidens ficcant, ob id ordine bono iam deficcantibus agamus.

DE SICCATIONE.

SICCATIO est consumptio humiditatis, aut noxiæ, aut excrementosæ, ob id nauseabundæ, vel promptè putrentis, vel puluerari prohibētis, vel caliditatem quæsitam obruētis. Absumitur interdum, & naturæ humiditatis aliquid, plurimum autem in affatone & vstione.

Scillæ partes maximè mediæ direptis viuo tenus tunicis, frustatim confectæ coquantur, mutata sæpè aqua, donec ipsa nec amaritudinem, nec acrimoniam habeat, traiectæque lino frustra illa sic, vt se non contingât siccantur in vmbra dies. 40. His segmentis ad oleum, vinum, acetum, scillinum, vtimur. Hæc Diosc. vbi neque cultri ex ligno pini vel cupressi scillam diuifuri meminit, neque acus lignæ, cum Mesuæ in acetoscellite, nec medium eius abiiciendum iubet,

bet. (quod hodie solenni quodam more fieri ab omnibus video) sed tantū tunicas externas ad vsque viuas & integras.

Triticum electum negligenter tritum aqua per noctem maceratum, post die manibus expressum reddit cremorem: qui dum recederit, inclinato vase quod supernatat sensim effundendum, reliquum bombace vel sole aestiuo mox siccandum, ne ace scat: repositum operculetur metu vermium: hoc amyllum, hieme igni siccetur. Sic ex oriza & hordeo, & aliis fieri potest.

Rosæ mediocriter apertæ sereno cælo mane lectæ eodem die vt sunt siccantur sole, si potes, sapè vertendo. Nam vix umbra siccauerit, quamquam id esset optatius, siccatas auelle, & recunde vase vitreo operculato, vt odor & color perseuerent. Meliores montanæ campestribus & minus inuuntur siccando, cum ex harum libris decem siccatis libr. vnica super sit quibusdam, idem de violis. Scilla siccantur in eclegmate Me. *Lib. 4. sa-*
sua ad asthma, ad saccharum rosarum & vio *ni.*
latū, rosas & violas modice siccant Mesues, hyssopus in eclegmate sano, mēta in eclegmate aromatum, ruta in altero diacymino Mesuæ, vt in Galeni diospolitico, sed modice. Nam suprā modum siccata, acrior, amarior, calidior euadit, non siccata flatus

minus discutit. quia humorem quēdā excrementosum nondum percoctum retinet.

Herbæ item reliquæ umbra siccatur, nisi vtendi necessitas cogat te quasdam igni vel sole siccare. Nā in manipulis ligatæ, in granario pensæ siccantur, vbi siccatae sunt, faculis cannabinis ibidem reponuntur.

Radices herbarum lotæ, à lignosa matrice secreti, innox insolentur, nocte in aëre sicco perflatili feruentur, iterum soli reddantur donec erunt probè siccatae. Quod si cælum est nubilum, sicca fumo aut potius propè ignem, in calatho stramentitio vel saligno: aut si vtendi celeritas vrget sartagini calfactæ, & ab igni remotæ ipsas toties impone identidem vertendo, & sartagine recalfaciendo exemptis tunc radicibus, donec abundè erunt siccatae, sic radix enulæ, valerianæ, acori nostratis siccatur. Idem in radicibus quorundam fruticum, vt capp. tamaricis: & arborum, vt fraxini, mori: faciendum est.

Radices iam siccatae si ægrè puluerantur, papyro insertæ igni siccantur, vel calida sartagini imponuntur, & igni exponuntur: igni autem vel in sartagine vel papyro, vel forno vel suprâ, aut intra furnum, à quo panis extractus est. Radices eadem, & aliæ magnæ recentes, lotæ, radiculis purgatæ, ac
per

per tessellas incisæ, filoque transfixæ par-
uis interuallis, ne se tangant, in aëre ven-
toso & perflatili siccantur, vt radices ireos,
aristolochiæ rotundæ & longæ, bryo-
niæ, & similibus: quæ tamen etiam citra
diuisionem probè siccantur, vt radix ati,
dracunculi, cyclamini, asphodeli, vti eli-
gnata, prius istæ mandragoræ, eryngii,
apii: petroselini, fœniculi, rusci, turbiti,
hellebori vtriusque, dictamni, vulgaris tha-
psis. Paruæ radices aliæ citrà elignationem
in umbra quoque siccantur, vt asari, aspara-
gi, graminis.

Colocynthis septembri legitur dum fla-
uescit, maxima, & cum alijs multis produ-
cta, insolatur diu, quia ægrè siccatur, & no-
cte in aëre perflatili reponitur, aut si cælum *Me suis.*
est nubilum filo transfixa fumo siccatur,
post excorticatur, vt teratur, itè quarta par-
te hore involuta papyro insolatur, vel igni,
aut fumo admouetur.

Aloë decocto aromatum imbuta sicca- *Ibidem.*
tur, primo in umbra, deinde in sole sic my-
robalani tritæ oleo amygdalarum dulciū,
æstate triduo confricatæ, & quoties opus
erat irigate siccantur primum in umbra, de-
inde in sole. Trocisci tamen ex his facti in
umbra tantum siccantur.

Pulmo vulpis sanæ, venatu captæ, iuue-

nis, aqua abluatur. incidatur secundum arteriam venosam, & magis multo secundum venam arteriosam, sanguine purgetur, vino albo, odoro, modice calido lauetur, olla impositus clibano parum calido siccetur, refrigeratus & foliis absinthii involutus reponatur. Plura de his leges in fine, in his quae pluribus modis preparantur.

Amygdala & nuclei pini cortice tenui ablato in pelui super prunas ignitas per se vel positius cum fursure ducantur, & succutiantur donec humiditas rancida, aut excrementosa consumatur, alioqui pectori nocent, & tussim excitant qualitate rancida, Pruna, ficus, vuae, zinzipha, myxa, pyra & alii fructus multi sole feruidissimo, aut eius penuria igne siccantur: sed vua oxyacanthae umbra siccatur.

Fructus quoque rubi immaturi clibano siccantur ad maiorem astringentiam, & mora viridia aut subrubentia. Fella in folliculo parui cocta ex aqua calente in umbra siccantur. Coagula animantium parum salita in solatu siccata seruantur.

DE HYMECTATIONE.

HYMECTANTVR nunc aqua, nunc lacte, nunc aceto, nunc oleo, vel alio humore medicameta non modo simplicia, vt scelicus & innocetius in compositionem vel

vel vsum veniant, sed sapè etiam composita, vt cum crassa, humore diluimus, quò facilius & iucundius deuorentur.

Caryophyllum, zingiber, myrobalanos, cepulas, & emblicas ad condituram qua industria humectes docet Meues initio libri de antidotis & in simplicibus.

Mastiche, moschos, ambra, terendo humectantur aqua rosata.

Gummi Arabicum, tragacantha, aqua etiam vini myrobalani, scammonium, colocythis, caphura, turbitu, sericū, crocus, euphorbium, & alia pluraque, terendo humectantur oleo amygdalarum dulcium.

Amygdalæ, strobili, pistacia, parum humectantur aqua dulci aut rosata ad meliorem trituram & saporem delicatum, si emulsionem, amygdalarum, marci panes, facturas es, alioqui pinguescunt, & palato ingratae sunt & ventriculo, vt etiam nauseabunde fiant.

DE INFUSIONE.

HUMECTATIONI proxima est infusio in hac enim medicamenta parum trita aut concisa, nisi minuta sint, macerantur & temperantur humore aliquo scopis nostris apto, eò magis minus calido à sole vel igni potius quam frigido. Tempus au-

tem quo id fit varium est. Nam nunc infunduntur semihoram, nunc horam nunc horas plures, dies, menses pro varia medicamento natura & aliis medicorum scopis. Ut enim quædam parum diu terenda & coquenda, sic infundenda, quod virtutem habent vel imbecillam vel superficialiam, & rara sint admodum. Contraria diutius infundenda. Varii præterea scopi medicorum faciunt, ut nunc minus diu, nunc diutius quædam sint infundenda, & quædam (ut nuper distinximus) minimo aut mediocri, aut valido calore in id fouenda. Medicamenta infundimus, ut facultatem eorum maleficam quidem auferamus vel castigemus: bona verò augeamus, vel in humore ipsum utendam transferamus, quos tres infusionis scopos præcipuos abundè Mesues docuit libro. r. & nos lib. 3. de ratione componendi medicamenta.

Infunduntur autem hodie potissimè purgantia medicamenta, sed etiam alia in apozemata, syrupos, olea, & alias cõpositorum medicamentorum differentias.

Humor verò cui infunduntur maximè varius est, pro scopis variis, purgantia tamen frequenter sero lactis infunduntur, quia purgatorium, & ori iucundum, alia humoribus aliis, ut post audies.

Thym

Thymelææ fructum aut folia & tithymalorum & similiter lactariarum aceto infundimus. *Mesuae.*

Turbith lacti recens mulso infusum & siccatum ventrem turbare desinit.

Aloë decoctio aromatum vel specierum hieræ, & aliorum quorundam calidorum macerata, citius etiam in ventriculi tunica saltè recepta vacuat, illi autem decoctio si colocynthis aut turbith addatur, etiam à longinquo trahet, aloë facultate acquisititia non insita.

Myrobalani obstruere desinunt si infundantur in serum lactis vel succum fumarie, addito præsertim absinthio, vel agarico, vel rha barbaro. *Ibidem.*

Senna contrita horis. 24. in succis maceratur, semel aut bis fervefit, colatur, exprimitur in syru. Saporis.

Manna maceratur succo intybi fervefit, manibus fricatur, colatur in syrupo. acido ex manna.

Rha barbarum infunditur aquæ cichorit vel intybi vel apti vel plantaginis, adiecto interdum vino albo pauco, & cum Mesuæ spica, pro variis medici scopis. Id autè ante infusionem scapro aut cultello in tenuia velut folia incidatur, potius quàm vulgè more teratur, ne vis eius exhalet. *Ibidem.*

Ibidem. Thamar Indi infunduntur sero caprino, aut succo fumarie, vel lupuli, modos eorū in fundēdo varios lege in simplicibus Mesuæ.

Ibidem. Rosæ & violæ infunduntur aquæ aliquoties, vt syrupus inde purgatorius coquatur, infunduntur & aceto, quod ab his rosatum & violatum appellatur.

Alia propè omnia simplicia purgantia variè infundi docet Mesues in simplicibus.

*lib. 4. sani
tatis tuæ.* Cuminum in dispolitico seu diacymino maceratur. 24. horis aceto, deinde vase terreo bene cocto frigitur, & sicatur, id autem fit vt citra calorem altius penetret ac incidat.

Radices vetricæ calentes eadem ratione aceto. 24. horis ante vsu macerantur: si autem postea sint coquendæ ex aqua, satis est prius horas. 6. aceto macerasse. Eadem ratione semen anisi, anethi, apii, ameos, amomi, cari, fceniculi.

In oxymelite melanogogo simplicia macerat Mesues horis. 24. aceto albo, aqua, succo, buglossi.

Coriandrum aceto cui incoctus sit samfuchus maceratum rectè corrigitur.

*Gal. li. 6.
simplici.* Dactyli aceto macerantur triduo in dia phcenico Mesuæ.

Semen erysimi aqua macerandum est, ad obtundendam igneā eius caliditatem, prius-

qu

quam eclegmatis misceatur.

Nuclei pinei virides aqua macerandi, vt acrimoniam in ea exuant. In E. hamech simplicia infunduntur sero lactis quinque dies Mesuæ. Lupini aqua fluuiialis diebus. 6. 7. 8. macerati mitescunt & dulcescunt, vti aqua priore abiecta cocti.

Cicera, triticum, hordeum lacte aliquoties infunduntur Mesuæ, & siccantur in puluere impingente. Cicera aquæ incoquantur in diafatyrio secundo, vtrunque fit vt pars eius nitrosa, & tergens, in lac & aquam transferatur, reliqua eius substantia seruetur.

Semen abietis & flores populi macerant dies. 40. oleo Galenus, saepe tres. 4. & plures menses, postea exprimit oleum digerens *li. 4. sani.* & acopum.

Sericum crudum cocco baphica tinctum maceratur succo pomorum, succo granatorum, decocto corticum citri & aliis syr. ex succis simplicibus & compositis donec ii succi rubeant, & serini simul & cocci facultatem acceperint.

Infusio hæc dum facultatem medicamenti vel maleficam emendauit, vel bonam auxit: aut in humorem transtulit, finem suum assequuta est: saepe tamen fit, vt præparatio quædam sit coctionis, sic ante coctionem simplicia aliquandiu macerata pas-

sim reperies, inò & post coctionem, ante ipsam colationem præsertim, dum vis quæ sita ægrè in humorem trahi potest ex materia dura, crassa, densa. Sic lignum, gaiaci, ebeni, buxi, fraxini, genistræ, iuniperi etiam tritum aut limatum diu etiam, ad triduum ante coctionem humore aliquo idoneo maceramus, vt vires eius incidentes, tenuantes, tergentes tandem in decoctum trahantur.

Quin & medicamenta nodulo ligata, iusculo vel alteri leuiter incoquimus infusionis loco: & quæ infudimus sepe semel aut bis feruefacimus ante expressionem aut colationem.

Infunduntur præterea quædam tantum, vt tenefercant, idque ad condituram vel coctionem celeriore.

*Mesues in
simpli. &
conditis
li. 7. c. pb.
p. & Mesues in an
tidotis.* Sic Mesues myrobalanos ad condituram aqua & hydromelite humectat, & dies octo sero caprino macerat, post semel feruefacit. Capita papaueris forpicibus minutim cõscisa macerantur cum semine aqua pluuiæ vel fontana die vno: vel si iam sicciora sunt, etiam biduo & triduo, vt tenefercant ad diaco. lii compositionem.

Myrobalani oleo amygdalarum dulciû, vel violato, vel rosato, vel sesamino imbuntur & irrigantur, postea siccantur: id qu

quod ipsis infusio seu affusio seu perfusio
 quædã est. Dum item hæc tritæ oleo amy-
 gdalarum dulcium triduo per æstatem con-
 fricantur affuso oleo quoties opus est, dein-
 de siccantur. Altero autem triduo similiter
 in sole confricantur ex aqua saccharata, vel
 sero saccharato, & postea formentur in tro-
 ciscos Mesuæ. Nisi nutritionem esse ma-
 nis de qua mox dicemus, uti & dum species
 hieræ hermetis tritas inuoluit bis succo cu-
 cumeris agrestis, & sicca, ut eius succi vires
 puluis in se trahat.

Alia infunduntur ut dissolui possint: sic
 Ammoniacum, opopanax, galbanum, saga-
 penum, & liquores alii aceto vel humore
 alio super cineres calidos ferè infunduntur
 ut soluantur. Fractos eosdem hydromelite
 infundit in hiera archigenis ex Paulo, vino
 autem infunduntur in hiera hermetis, in hie-
 ra autè diacolocynthidos rufi, myrrham so-
 lam vino infundit: sagapenum & opopana-
 cem cù aliis terit, ut nos hodie in hiera dia-
 colocynthidis paccii facimus: in qua tamen
 scribonius opopanax & sagapenu in mor-
 tario terit adiecto melle tenui, id est quàm
 liquidissimo, infunduntur eadem ratione
 gummi & ichthyocolla, ut dissolui possint,
 vel ut in mucaginem abeant, quo fine etiã
 semina & radices lentore aliquo præditæ,
 hum

humore calfacto macerantur. Sed de his in succorum extractione mox audies.

Ad infusionem reducitur infectio seu tinctura, vt sericum succo cocci baphicæ tinctum ad compositionem cardiacam celebrem diacoccu baphices: & in syrup. de pomis, & de granatis, & de corticibus citri. Quoniam idem sericum sic tinctum prætereà succis illis infundatur, donec succi ru-beant, & serici atque cocci vires in se traxerint.

Filum purpura marina tinctum, si postea viperam strangularit, ad paristhmia est efficacissimum Gal.

DE NVTRITIONE.

NVTRITIO quoque quam vocant, fuerit infusionis species, sic autem est appellata hæc præparationis differentia loquentibus abusive, quòd quemadmodum per veram nutritionem fit vacuati repletio, & etiam incrementum, quandiu scilicet id fieri ex partium sequaci mollitie potest: sic medicamenta quæ humore aliquo imbuta, macerata, tribulata, confricata, præsertim calfacto velut augentur.

Sarcocolla alba, magis glebis constans, lacte muliebri nutritur, sed paucò. Nã multo lacte operta liquefcit, & lac ipsum priusquam sarcocolla siccetur, acelsit: paucum

igitur ex mammis ipsis irrigandum confectum sole siccetur, iterum & tertio, quarto, quinto, similiter irroretur & siccetur, & tandem reponatur. Aspergi etiam a sinæ, capriæ, equæ, lactæ, vel alio potest. Semen cari calfactum lacte caprino horas duas quidem nutriunt in vase mundo, exemptum siccatumq; reponunt ad fluorem alui.

Myrobalani oleis, sero saccharato, butyro vaccino, succo cydoniorum, vel alio humore dum irrigat, macerat, fricat, frigit Mesues clementer, & his humoribus imbuit vel ad condituram, vel ad noxas earum castigandas, siue sola vtenda, siue in composita veniant, vt trypheram sarracenicam & persiccam, trypheram Galeni, elec. stomachicum Mesuæ, & elec. alhani & sequens quodammodo nutrit. Sic & species omnes elec. Indi maioris, dum oleo amygdalino confricat idem.

Colocynthis quoq; feminibus solis extractis, si impletur aqua cum pauca spica & mastiche, & coquitur in cinere calido ad partitæ consumptionem: hocque decocto paulatim affuso sagapenum irrigetur, donec pinguescat, nutritur dicitur sagapenum, eodem modo & opopanax. Decocto myrobalanorum, vel succo enulæ campanæ, aut rutæ, aut feniculi cum felle paucum auum ra-

pa

pacium, & spica & mastiche ad dimidium cocto & colato idem fieri potest.

Folia etiam thymelææ aceto nutriuntur in elec. diaphysalidon. Eadem in aceto infundit & siccat in pilulis thymelææ, ut eadem sint vel saltem omnino proxima infusio & nutritio. Ambæ enim humore fiunt & calore blando, qualis ad nutritionem verã est aptissimus, cum immoderatio vrat, imbecillior sit inefficax.

Metallica ferè in aëre calido non tamen super ignem nutriuntur.

Metallica etiam sæpe nutriuntur humore aliquo, ut dissoluantur promptius, vel etiam liquentur, vel pinguescant, & velut aucta tumescant.

Scoria ferri in aceto dies quinque in tryphera minore, Mesuæ, & tryphera moschata, & tryphera Galeni.

Lithargyros nutritur oxelæo sic, ut vnciæ eius triti quatuor tandem olei libram vnam, aceti quartaria quinque ac eò plus ebibant, idque omnino sine igne, multum diu; pistillum per mortarium ducendo. Nam lithargyro etiam vncia vna corpus dat plurimum, ut etiam sine cæra emplastrum perficiat, sed initio diu tere primum cum paucò oleo, postea affuso vicissim paucò aceto. Nam multò sic mergitur, ut corpus nõ asse-

qu

quatur. Vbi autem initio paulatim nutrita est, & consistentiam crassiorenfriando asse quuta, tum largiorem vtriusque copiam ebibat. Continenter autē friatur ad horas duas, tres, nisi quod per initia potes aliquāti per cessare, vt interim velut in otio largius com bibat. Sic & chalcitis, & scoria ferri, & arugo, & metallica cætera ex oxelæo in vngiēti formam diufitando duxi, sed bibacissima est lithargyros: opinor, quia siccissima & rara modicè.

DE EXPRESSIONE.

EXPRESSIO est humidæ, & tenuis substantiæ separatio, à sicca & crassa duro aliquo & valido compressu facta, fit autem sæpe torculari & eo multiplici, quale vinum ex vinaceis exprimunt, & quale pinxit Mesues in oleo amygdalarum dulcium, quale item vsurpamus in exprimendis oleis, & succis aliis, & decoctis, & carnibus, & similibus: siue id torcular est, siue prælum librarium, vt in oleo amygdal. dulcium. Mesuæ diximus. Ferè autem exprimenda, ne diffuant aut disiliant inuoluimus panno forti, vt cannabino, caprino, seraceo. Est quando tantum caprino aut lineo inuoluimus, & manibus ac digitis prælorum loco vtimur, vt dum medicamenta purgantia infusa exprimimus. Adde quod nunc
den

dénso, nunc raro panno exprimimus, interdum clementer, interdum valéter pro scopis medicorum variis: quædam item frigida exprimimus, alia etiam calida: quædam solum calida exprimi possunt, vt oleû amygdalarum dulcium, & similia in Mesuæ. Sic portulacæ, cotyledonis, semperuiui, buglosi succum exprimimus calentem, aliàs humore aliquo liquidiore affuso, vt dicemus in succorum extractione.

Expressione vsus igitur latissimè patet in infusis apozematibus, & coctiõibus prope omnibus, in syrupis, in oleis, & id genus aliis: quo autem instrumento & quatenus calidum, aut frigidum vnumquodque est exprimendum, in singulis compositorum remediõrum differentiis melius condisces.

Neque solum collationi succedit expressio, imò eam sæpe præcedit, & quando eam sequitur blanda admodum est faciendâ: ne quod crassum & terreum color adheret, id totum vi in subiectum humorem colatum elidamus.

DE CONFRICTATIONE.

CONFRICATIO rerum infusarum, Caut etiam coctarum manibus facta collationem & expressiõnem adiuuat, ob id ante has sæpe obitu interdum expressiõnis

sub

vi

vice est: sic crocus panno lineo ligatus inter eodum, infricatur in syr. Saporis, de pomis & quibusdam aliis compositis.

Manna succo intybi macerata fricatur manibus antè colationem in syrupo acido ex manna.

Rha barbarum panno lineo ligatū fricatur, & exprimitur in syr. cichorii cōposito.

Scammonium panno tenui ligatum sæpe confricatur in syrupo acetato cholagogo.

Helleborus niger nodulo lineo ligatus in oxymelite melanogogo sæpe confricatur.

Medulla cnici, turbiti, zingiberis, panno lineo ligata confricatur sæpe in oxymelite phlegmagogo.

Helleborum nigrum, agaricum, salē Indum fricat Mesues in apozemate epithymi: cassiam verò manibus fricat ante colaturam in apozemate adianti: colocynthis forpibus incisa in oleo rosato fricatur ad componendos ex ipsa trociscos Mes. in trocisch. & simpl.

Si manibus fricantur, & post dolantur simplicia in electario Hamech. Simplicia in succis macerata fricantur & colantur simplicia in elec. diaphysalidon. Simplicia in pilularum aromaticarum post coctionem fricantur, & colantur.

Ferè autem hic nodulus in medicamento humido manet. Sic scammonium panno lineo raro ligatum suspenditur in syrupo fumarie, & noduli aromata continentis, & compositum condientes in ipso suspensi manent, vt post leges, titulo de aromatizatione. Quam consuetudinem hodie plerisque seruari video in syrups purgantibus, præsertim contra morbum longum, aut in hominis delicati gratiam compositis.

Gal. lib. 7

c. ph. p.

Aliquando tamen vbiuis eius noduli tota in compositum confricando est expressa, abiicitur. Sic Soranus cum melle & capitibus papaueris myrrham, crocum, hypocistidem, acaciã nodulo ligata incoquebat, post vbi vires suas diacodio impresserant, tollebat. Quod exemplum eò ascripsit, ne id nouum putes, & Arabibus acceptum referas.

In simp.

Meus.

Alia tamen est confricatio, quæ ad infundendum, imbuendum, molliendũ, & humectandum magis pertinet, vt cum myrobalani omnes butyro vaccino fricantur, ceteræ species oleo amygdalarum dulcium inuoluuntur in tryphera sarracenicã, & phoeniceis, easdem ne partes nutritorias valenti astrictione sua exasperent, oleo amygdalarum dulcium vel rosato, vel violato, vel sesamino, vel alis leniëtibus tritas mergit, con-

fric

fricat, & lubricas facit. Possis tamen non modo manibus fricare, sed etiã in sole aut igni clementiore frigere cum alioqui nec ipse rare fiet, nec butyrum aut oleum quoduis liquabitur, vt ipsas promptè totas permeet, ac imbuat, ob id in tryphera minore pharonis myrobalani affentur in butyro vacino, legimus & nos in tryphera sequente: hæc butyro vaccino inuolutæ frigrantur vertimus, vbi legebatur fricentur, & alibi aliquoties. Vbi (vt dixi) etiam fricentur legere possis, cum vtrunque patiantur, hoc est manu fricentur, & sartagine, aut vase alio blandè frigrantur.

Et in Elec. à nobis inuento, frige bis vertimus pro frica, tamen potes si libet lectionem priorem retinere: vel istam, presertim cum in simili Elec. alcãzi, myrobalanos, & simplicia alia bis feruefaciat.

Friguntur tamen vere quædam, vt cuminum aceto maceratum frigitur Gale lib. 4. sanituendæ, in vase terreo bene cocto. Plura huius exempla leges in affatione.

DE SVCCORVM EXTRA-

ctione.

QUANTAVAM loco hoc coctionem infusioni (vt ante memini) viribus & præparationis modo proximam, docere exigit ordo rei: quia tamen rerum ante

tractatarum consequitione quadam in expressione transuimus, succorum autem extractio tritura constat & expressione, iure optimo succos exprimendi modum hic interferimus: $\chi\beta\lambda\text{G}$ autem (vt in simplicibus ex Galeno abundè docuimus) nunc is est humor, qui virentibus herbis, aut fructibus humidis, aut seminibus oleaginis tritis exprimitur, & viscago ceu mucago quædam ex glutinosis seminibus, radicibus, gūmis, partium neruosarum ramentis, humore aliquo calfacto maceratis extracta. De his omnibus hoc loco agam.

Succus ex omnibus foliis virentibus per se tritis exprimi potest, præterquam quòd quædam ob siccitatem vix succum aliquem reddunt si per se terantur, vt folia lauri, saluiæ, thymi, rorismarini, sabinæ, & quæ plantarum sunt syluestrium, & ex locis editioribus ac siccioribus, & ætate calida sicca, atque aded post meridiem succum parciorem reddunt: alia ob lentorem, vt buglossum vtrunque, cotyledon, & alia quædam post dicendæ: sed vtrunque genus misto eget humore liquido, ad succi expressiōnem.

Ad varios verò aurium & partium aliarū affectus adhibet Gal. in simplicibus, & li. c. ph. p. succos recentes hippuris, cucurbitæ, cannabin

nabis viridis, hederę, polygони maris, prafii, ftœbes, abfinthii, fceniculi, dracontii, lactucę agreftis, fumarię, centaurii parui, chelidonii, libanotidum, anagallidum, anemonarum, peucedani, betę, braficę, calamithes, foliorum ficus, cynogloffi. Floribus populi albę, floribus spondylii, floribus rofarum, violarum: radicibus cępę, allii, porri, cyclamini, fcillę.

Ex fructibus etiã vt pomis cydoniis, granatis, uuis, & aliis permultis: de quibus abunde nobis dictum ex Galeno in Mefuę est, fectione prima & fecunda.

Quo autem modo aloë, scammonium, *perroquet* glaucium, hypociftis, acacia & externi alii *nobis dicitur a pfit-taci uiri-dis simili-tudine.* plantarum fucci extrahantur, cum plantas ipfas non habeamus, didiciffe parui est momenti, cum præfertim ex Dioscoride repetere poffis: quanquam aloë nobis iam frequens fatis est, fed penfilis ferè ad pompam, altilis nulla, propterea non quæuis aloë fucum laudabilem reddit, vt Dioscorides & Gale. edocuerunt.

Acacia verò noftras fit ex prunis agreftibus aqua maceratis, igni lento coctis ad difolutionem: colatum ex his ficcatur igni vel fole, complanatur: in teffellas fecatur, rubentes & astringentes magis, fi immatura erant: nigras & dulces magis, fi ma-

tura.

Lycium nostras sic fit in libello, cui titulus est de dynamibus, id est facultatibus, & Galeno tribuitur. Periclymeni (quod caprifolium vocant) baccas mense septembri tere, torquendo exprime, in solatu sicca reponere, Alterū autem verū hodie desyderatur.

Radices glycyrrhizæ recentes præhumida Julio mense tritæ ex aqua coctæ, ad crassitiam colantur & exprimuntur expressum igni vel sole siccatur.

Oleum omphacinum ex oliuis immaturis: dulce, ex maturis exprimere in Gallia Narbonensi vulgare est.

Sic omphacium, ex viuis immaturis & natura acerbis: vinum, ex maturis & dulcioribus exprimere cuius notum est. Pomorum agrestium tritorum succo expresso parum salso vtuntur septentrionales omphacii vice.

Ex siccoribus verò foliis seu natura seu cæli & soliratione, vt succum aliquem extrahas, vinum aqua vel humor alius proposito, idoneus (vt dixi) miscetur inter tundendum: qui propè totus cum succi portione aliqua exprimendo reddetur.

Eodem modo ex portulaca, cotyledone, semper viuo, buglossio vtroque, & similiter glutinosum succum sortitis, Galenus doc

docet succum illum affuso humore idoneo extrahendum. Ex his tamen sine externo humore succum extrahis, si parum calefcunt, ipsæ, mortarium, pistillus, saccus, prælum, vel si tusæ citra calorem calatho saligno impositæ, loco frigido, vt in cella vinaria repositæ sint. Nam in catinum subiectum humor satis multus paulatim defluet. Portulaca tamen erratica & quæ vitibus est familiaris quam hortensis, & buglossum tenerum quam vetustate iam pinguius, & folia borraginis quam caulis succum facilius remittunt.

Cucurbitam maza pinſita inuolutam clibano coquit Mesues, deinde succum exprimit in syrupum cucurbitæ.

Gal. li. pro
puero epi-
leptico i. fi.

Ex scilla succus extrahitur optimè dictim digitis discerpta vasi mellario imponitur, operculato, & pelle circumdato, deinde loco meridiem spectante contra boream lecto insolatur saepe vertendo, vt vndique solem sentiat: post hos scillæ elixæ similis succum infundo imponit melle condiendum. Alii scillã inter multas collectam cultello ligneo corticibus externis purgatã, maza inuolutã, clibano mediocriter calido coctã, exéptã, vt calet tusam in mortario lapideo calido, pistillo ferreo calido, pãno ligneo

hic succus
diachyllo
magno mi-
ſcetur.

tenui calido inuolutã, valenter exprimunt. Sic autem affa Dioscorides vsque crusti frumentacei vel lutei coctionem, tamen succi eius non meminit. Alii sine affatione foris & intus purgatam multum calido ligneo aut lapideo mortario & pistillo tusam mox calido linteo, torculari calido exprimunt, & succum multum facilè reddit, & purum atque clarum. Quod si frigida scilla frigido mortario & pistillo trita sit, in sartagine terrea parum frigatur, ilicòque exprimatur inter asseres calidos vel torculari calido ac aère calido. Quæ omnia Galenus innuit, cum succum hunc diebus canicularibus nempe omnium calidissimis, si suam seruant naturam, optimè extrahit.

Quædam minutim concisam exprimunt. quod tusa pinguescat, succumque ægre remittat, nisi vt dixi, calefiat: alii tusum calatho sparteo imponunt aut saligno, in cellâque vinaria aut similiter frigido loco collocant, distillatque in vas subditum. Liquores, & gummi, & resinæ: castrata, tebrata, secta, scarificata, plantæ radice, trunco, ramis, calice destillantes, raro à nobis colliguntur, sed ferè ab externis mittuntur, à quibus qua ratione eliciantur, docet in horum singulis Dioscorides, succum tamen ex incisa salice dum floret, distillatam

colligere possumus ad vsus à Galeno scriptos, & opium ex capitibus papaueris nigri mense Iunio aut Iulio & ex aliis nostratis plantis. Elaterium autem ex fructu cucumeris agrestis quomodo extrahendum, lege Dioscor. & in his vide ne succum pro liquore supponas, cum sit multò ignauius scammonium succus, quam liquor, & in aliis ad portionem, vt Dioscor. & Gale. abundè docent. Sic ex mandragore radice incisa, forata, cavata liquor emanat valentior succo, & iisdem radicibus tritis expresso, & ex ficu, lathyride, chelydonio, foliis aut furculis auulsis, lac emanat, ex illis & thymalis album, ex hoc luteum.

De secundo succi genere qui ex oleaginis seminibus tritis exprimitur, vt amygdalis ambabus, auellanis, iuglandibus, pistaciis, strobilis, balano myrepfica, nucemyristica, semine cucurbitæ, cucumeris, melonis, citreoli, cannabis, napi, sinapi, ricini, cocci gnidii, lini papaueris, hyoscyami, pomorum, pyrorum & id genus aliis abundè cum Mesuæ diximus sectione nona de oleis, quod hunc succum etiam Dioscorides & Galenus oleum sæpe vocant, potestque hic ex omnibus seminibus medullatis extrahi, vt etiam ex vuarum seminibus tritis exprimitur igni in lucernis du-

rantissimum.

Mel quoque ab anacardis extrahes, si eos ablato pediculo coquas ex aqua, tunc enim quod supernatabit melleum cocleari colligendum est, & aliter.

SUCCI genus tertium ex glutinosis feminibus & radicibus & aliis in humoré calfactum aliquandiu infusis extrahitur. Semina ferè sunt cydoniorum, marrubii, vrticæ, lini, fœnigræci, psyllii, maluæ, althææ, citri.

RADICES sunt maluæ, althææ, symphyti, periclymeni, scillæ, gummi arabicum, tragacantha minutim incisum, sic ichthyocola, taurocolla, ficus, vuæ, horum vncias tres aquæ calidæ libra vna macerabis nocte vna, postridiè recalfactum sacco aut mâtili extela noua forti impone, intorquendo exprime, virgâ lignea aut ferrea gracili percutere succum eadem derade, id fac donec succus effluere desinat, & semé exuccum & siccum euaserit, vel radix.

Alii aquæ libras tres, vni seminum aut radicem libram imponunt, alii libram vnam aquæ communis vel humoris alterius si requiratur, dant, vncis quatuor seminum vel aliorum. Si autem succum vis liquidiorum, aquam auge, vel semé minue: si crassiorum, contra.

Interdum etiam triduo macerantur, vt in dia

diachylo communi quod à $\chi\theta\lambda\theta$ hoc est succus seu mucago, est appellatum: vt in fecione. 12. Mesuæ diximus, & lib. 3. meth. medicamenta componendi.

Quoniam verò Arabibus psyllii interior medulla calet, cortex friget, vbi refrigerandi consilium est, per succum psyllii, neque diu, nec multo calore macerant, neque valenter exprimunt: ne substãtiam calidam foras extrahant, quam nonnulli in vlcere, admoto psyllii succo, cum aqua dulci extracto manifestè affirmant se deprehendisse, & morsum in vlcere caloremque excitatum, quem succo alio ex psyllio clementissimè expresso, postea compescuerunt, sed sola refrigeratrix facultas toti semini à Græcis tribuitur. Sic semen psyllii cum aqua fontis frigida tribulat Mesues, & eductũ succum dat potui ad aluum soluendam. Decocto semè psyllii macerat horis viginti quatuor in singulas rudicula agitando, deinde totum succum exprimit in oleo de psyllio, vbi non videtur timere venenosam virtutem occultã in parte seminis eius interna & calida quarto ordine: fortè ob id quod ipso decocto obtunditur & emendatur.

Ex taurocolla, & ichthyocolla, & coriorum ramentis, & partibus omnibus neruosis particulatim sectis mucago quoque

ext

extrahitur, sed in vsu medicis frequentiore est, quæ ex ichthyocolla, id est piscium, præfertim quos moruas vocamus, fit. Satius autem est hæc rafa aut limata ex aqua lento igni coquere, donec tabescant. Qui autem valido igni primò coquere aggrediuntur, vrunt, & incoctilem reddunt.

Soluitur quoq; ichthyocolla hæc lotio, aqua falsa, aqua extinctionis calcis, aceto.

In emplastro diachylo magno, ichthyocolla aqua communi igni lento, aut super cineres calidos diu macerata & paulatim cocta, tota abit in cremorem.

Pellis arietina ad dissolutionem dum coquitur in emplastrum, cōtra rupturam, mucago quoque ex ea extrahitur.

Ex gummis quoque mucago frequenter extrahitur potissimum arabico & tragacantha, vt horum drachmis duabus in aquæ rosatæ vnciis. 5. 6. 7. solutis, vt in eclegmate sano, vt fit albius & leniens magis. Mucagine ex gummi tragacanthi drachmis duabus aquæ rosarum vnciis. 7. vel. 8. solutis liquatur sacchari libræ quatuor ad hypoglottidum (quas pilulas albas sub lingua vocant) compositionem.

Ex drachma autem vna tragacanthi potes vncias tres quatuor plures mucaginis extrahere: si multū & diu baculo aut cochlea-

ri percutias.

Ad muccaginem hanc reducenda est congelatio lentorum iusculorū à frigore facta.

Pedes enim vitulorum, colla veruecum, capi, perdices, & carnes aliæ præsertim nervosam multam substantiam sortitæ coquuntur ex aqua igni primū lento, deinde mediocri vsque ad carniū dissolutionem, seu donec iusculi portio exigua cochleari exēpta & refrigerata inter manus confricata, ipsa suo lentore velut ferreminet. Tunc omnia in mantile mundum, mediocriter rarum coniiciuntur, catino lato supposito, in quam humor defluat, ossa cochleari vnco, furcella eximuntur, reliquum mantili mediocriter intorto exprimitur. Nam valens expressio turbidam faceret gelatinam, vt pedes veruecini nigram nisi exactissimè lauentur & purgentur. Mox adeps flatu deturbatur, & cochleari deraditur, iniectis postea albuminibus clarificatur. Additur sacchari libra vna, cinamomi boni crassius triti vncia vna, in cremoris libras quinque aut sex, & crocus si flauum vis aut linteolum succo florum cichorii aut alio quouis imbutum, vnde opinor id linteolum torrefol vocant, vt & florem cichorii solsequium, & gyra solis & sponsa solis vulgò dicitur, quia cum sole vt alii flores multi circum

cum

circumagitur. Mox calidum adhuc per manicam vt vocant, Hippocratis colant prope ignem, ne ante tempus, frigore cōcreſcat: neque per colum tranſſuat. Vbi ſponte ſua fluxit, quantum erat fluxile ac liquidum, in patinas diſtribuitur: loco frigido, vt concreſcat, reponitur.

Sunt qui ichthyocollæ portiones cum predictis incoquunt, vt citius lentelcat, & magis glutinosus cremor euadat.

DE DESTILLATIONE.

DESTILLATIO humoris è ſucco tenuiori extractio vt calor, ad hūc locum omnino pertinet. Quæ verò ad eius rationem, vires instrumenta, ignem pertinent, fulſiſſime libro. 3. methodi componendorum medicamentorum docuimus. Hoc autem loco lectorem tantum exercere ſtatui in quibuſdam deſtillatis paulò diſcilioſibus.

Eodem loco & ſeſtione nona Meſuæ, de oleorum genere quarto egimus, etiam de deſtillatione per alcēſum, ſic dicta, quod vapores ſurſum elati, ibi concreti, in aquam diſtillant: cuius nunc vſus eſt longè frequentiffimus. Segmentis pini latifoliæ vas impleam, aqua roſarum affuſa, ſi vaſe duplici deſtillas, ſuccus emanans oleoſus eſt odoratiſſimus, qui caphuræ aqua vulgo dicitur.

Si rosæ quas incarnatas vocamus siccatae, vapore aquæ calentis humectatae destillantur, aquam rosarum bonam reddent.

Destillata vapore aquæ calentis vires & qualitates plantarum integrius retinent, sed quia excrementosa sunt parum diu seruari possunt. Diutius quæ cinerum aut arenæ aut scorix pulveratæ calore destillantur in vasis lapideis, aut vitreis, quantumlibet multis super longam aut rotundam fornacem tegulis instructam, quæ sustineant arenas altas plumbo alto circumdatas: sed vase hæc paulatim calfacienda & refrigeranda sunt, priusquam aëri frigido aperiantur: alioquin mox rumpuntur, quæ autem plumbo destillantur, omnino improbanda censeo, propter cerusam & qualitates alias plumbi maleficas, cum & aquam per tubos plumbeos deductam damnarit Galenus, quod dysenteriam excitat.

Destillatio per descensum nobis dicta in tertio genere oleorum Mesuræ, & quæ per hanc destillantur. Scillæ etiã recètes incisæ vasi inferne foraminulento sursumque lutato impositæ, si flamma circumdatur, aqua in ollam aliã subiectam, simul cū huius fundolutatam defluet, quæ cum farina vel pane mixta, gustata mures citò necare quibusdã creditur, citius si lithargyri paucum miscueris.

Ros

Rosæ recentes linteolo super peluim tenso impositæ, si vas carbonibus ignitis plenum acceperint: destillant aqua multa & odora in eam peluim. Eodem modo flores reliqui. Quæ etiam per descessum est destillatio.

Si duæ matulæ sibi applicentur, & superior rosis impleatur, & insoleatur, distillat aqua odoratissima in subiectam.

DE COCTIONE.

CUM in omni destillatione coctio quædam fiat, per quam etiam aqua distillata succo est tenuior, & in omni coctione fieri destillatio possit, vt ollæ operculum aqua excoquendorum vapore plenum indicat. Cùm præterea ambo calore fiant ordine optimo, nunc dicendum nobis de coctione est, cuius partem maximam lib. 3. de ratione componendi medicamenta scripsimus, ac identidem tibi repetendum est, ne bis de re eadem frustra sit agendum.

Coctio medicamentorum ferè fit elixando in humore calido, rarius affando in calore sicco. Coquuntur autem simul, aut per se simplicia frequentissimè, interdum & composita quædam.

Humor cui incoquantur magna ex parte aqua est, ac ea vel simplex, vel medicamentoso. Simplex item vel pluuia vel fontana, vel

vel distillata: medicamentosa verò est sal-
 fa, marina, aluminosa, sulfurosa, bitumino-
 sa, chalcantodes, carbonosa.

Ad aquam compositam reducuntur; lixi-
 uium. lotium, vinum, acetum, omphacium,
 ceruissa, hydromeli, cœnomeli, odomeli,
 oxomeli, oxycraton, lac, serum, succi planta-
 rum liquidi, oleum, resinæ recentes, adipēs,
 butyrum, mel, saccharum humore pauco so-
 lutum, & variæ in vnoquoque horum gene-
 rum species, pro variis medicorum scopis, vt
 etiam interdum humores duos plures mi-
 scere fit opus. Secundum cicerum decoctū,
 lac vaccinum vel ouinū ad coquendas radi-
 ces eryngi satiui, raphani, dracontii, in Me-
 suæ. Quantitas verò huius humoris varia
 est, pro scopis variis, vt in diasatyrio lac vac-
 cinum vel ouinum fit quantum duobus digi-
 tis supernatet, quod si coquendis radicibus
 id non sufficit, nouum affundendum sed ca-
 lidum, vt in his coquendis omnibus sapè
 admonet Galenus, in alimentis, quod & co-
 qui obseruant. In syrupis, & aliis coctionem
 requirentibus. Quantus humor requiratur,
 lib. tertio audies.

Calor autem coctionis autor esse potest
 quibus rebus coquendis moderatus (nam à so-
 lo calore mediocri fit coctio) non ignis so-
 lius, sed solis, animalis: calcis verò & fumi &

lib. 4. sim. putredinis fini, aut corticum calor admo-
uendis vsui esse potest, vt p̄sorico Galeni:
sumendis verò noxius fuerit, vt ex carboni-
bus non ignitis nec semiustis, ex lignis pu-
tribus. Calor enim huiusmodi vti & fumo-
sus qualitatem alienam cum empyreumate
rebus coctis imprimit.

Electarium rosatū flamma lenta coquit
Mesues, & syr. omnes igni lento.

Sint igitur ignis alimenta sicca & odo-
ra, vt sarmentum vitis, quo theriacem co-
quit Galenus: vel carbones semiusti, & qui
tetram qualitatem iam exhalauerunt, sit au-
tem primum blandus & paulatim si res po-
stulat, intendatur, coctiōni enim vehemens
& repentinus nocet, quòd vrat, facultatem
dissipet, empyreuma multum in re vsta non
cocta relinquat.

lib. 4. sim. Nec solum ignis calore, vt dixi, fit coctio
medicamentorum, sed solis, vt scillæ, & ex
ea acetum scillites dies. 40. Mesuæ insolan-
tur, sæpe mouendo & hydromeli, & syr-
pus, alter calaminthes totidem dies, vel etiã
duos, tres, plures menses flores populi &
abiectis semen oleo macerat Galenus, co-
quit, quodammodo multò magis si soli ex-
ponantur: quanquam quouis anni tempo-
re fiat, vt p̄sorico ex chalciti dupla & li-
thargyro olla noua inclusum fimo, æstate
med

media diebus canicularibus quadraginta sepelit, sic dum theriaca & similes antidoti opiatae menses, vel etiam annos aliquot feruantur ad sui coctionem, quam fermentationem vocant.

Coquimus medicamenta, vel vt eorum vires imbecillas augeamus, incoctis simul his, quæ sunt valentiora, vel validiores minuamus, vel alienas in totum abigamus, vel vt ex omnibus facultate diuersis & sæpe contrariis simul coquendis facultas vna concre-scat & coalescat. Adhæc ob destinatam medicamenti formam, aut sumentis palatum, ob simplicium naturam, ob custodiæ diuturnitatem etiam quædam coctione longa sicca mus: vti ob aëris humidioris conditionem.

*Gal. in the
riaca &
antidotes.*

Præterea vt purgètur, multa coquimus. Ignis enim vt calida cætera homogenea cogit, & heterogenea separat, vt simplicium vires in humorem cui incoquantur transfiant, quo sine fiunt syrups, apozemata, oleorum quartum genus.

Horum exempla aliquot fuerint hæc.

Brassicam, lentem, ostrea bis coquimus aqua scilicet priore abiecta, & noua calente affusa cū aluum per hæc sistere volumus, semel verò cum mouere. Sic allium, cepa, porrū, ampeloprasum, & quicquid à veteri natura ad contrariã traducitur, bis coquen-

dum: sic tamen, vt nec aërem, nec aquam frigida attingat. Nam planè tabescere & percoqui amplius non poterit etiam si diutissimè coxeris. Quod præceptum etiam medicamentis commune est, quibus liquor nouus consumpto priore est affundendus. Althæa adipibus incocta subigitur ad abscessus, costu difficiles, aqua mûlsa viribus varia Gal. & Me. pro coctionis quantitate.

Oxymeli quoque valde coctum flatu dissipat.

*Ex Gal.
simp. lib.
c. ph. p.*

Ramenta loti arboris in aqua aut vino coquuntur ad capillorum defluuium, Gale. in simplicibus.

Melli alumen idem incoquit, radicem thymali, vel phlomi, vino vel aceto ad dentium dolorem.

Omphacium, succum mororum, vel batianorum, vel granatorum, vel rhu, vel cydoniorum, vel pyrorum agrestium, nucum viridium, cū melle coquit in stomaticha reinedia, radicem & semen arctii ex vino.

Dracontii radicem bis, ter ex aqua coquit, vt acrimoniam deponat, & sit apta eclegmatibus.

Aspodeli radicem, vt amaritudinē perdat, quam scilla difficillimè amittit.

Bulbi radix cruda, vel semel elixa bona eclegmatibus, bis elixa amaritudinē totam dep

deponit, & fit eclegmati inepti, cepa, allium, porrum, ampeloprasum, cocta bis aut ter acrimoniam deponunt, adhuc tamen thorracica sunt.

Ari radix in aqua aut sub cineribus cocta mitescit, lib. 2. alimentorum.

Buglossum in melicrato coctum arteriacum est.

Brafsicæ succus cum melle coctus eclegma est.

Dactyli etiam in mulso aut passo cocti.

Serofa & eadē acris substantia lactis coctione, vel immisis lapidibus aut circulis ferreis ignitis consumitur ad dysenteriam.

Hippuris ad eandem coquitur in aqua, si febris adest: in vino austero, si abest.

Faba oxycrato incoquitur.

Instrumenta coctionis sunt vasa omnis generis, aurea, argentea, ærea, stannea, stannata, ferrea, terrea: sed hæc bene cocta ne qualitatem malam medicamento largiantur: & ea vel filicea, vt vocamus, seu cum Mesuæ lapidea, vel plumbata, præstantissima sunt vitrea.

Sunt ea autem vel simplicia vel composita & duplicia (balneum mariæ vulgò dicta) qualia ad oleam etiã calida & alta permulsa Galenus commendat. Quæ tamen hodie ob avaritiam, negligentiam, malignitatem

non v̄ surpātur. Fiant igitur vasa sibi incum-
 bentia, sed interuallo vbique digiti vnus
 disita, quod aquam contineat s̄pe suffi-
 ciendam, nisi maius vas minus quod medi-
 camentum coquendum continet, in maius
 aqua feruenti plenum, & igni contiguū im-
 mittere, Galeni more. In vase lapideo, id est
 filiceo, vt vocamus, coquitur miua simplex,
 & citra condita Mesuæ. Eidem vase dupli-
 ci coquūtur oleum rosatum, violatum, nym-
 phæatum, melinum, papaueris, myrteum, ex
 pomis mandragoræ, & anetinum, chamæme-
 linum, ficyonium, irinum, rutaceum, nardi-
 num, mastichinum. Sicque reliqua coquen-
 da putem, quod oleum simplici vase coctū
 affequitur odorem tetrū & ingratum, vt
 interim vires frigidas frangi, calidas inten-
 di taceam, diacodiū in duplici vase coquit
 Heras igni fumi experti.

Crustum ex maza vel luto circumdatum
 scilla vel scammonio & aliis eius generis
 vasis locum obtinet, vt crustum idē & ma-
 lum acerbum aliquod vel cydonium ipsi
 scammonio est tanquam vas duplex.

Finis coctionis est cum scopū nobis pro-
 positum attigimus, vel simplicem, vel etiā
 multiplicem, vt si medicamentum coqui-
 mus ad vires eius augendas, vel minuendas,
 vel ambigendas, dum quantum satis est au-
 xim

ximus, minuimus, abegimus, satis coximus eodé modo in scopis aliis. Sic quædã coque mus ad dimidias, tertias, quartas, librarum duarum, trium consumptionem, dum omnia sunt probè vnita ad iustam crassitudinem, aut mellis fordium, cerati liquidi, empla stri consistentiam. Sapas coquendo sicca mus, donec crassam affecutæ cõsistentiam, vt seruari possint: sic & syrupos, eclegma ta, electaria, vnguenta, cerata, emplastra. De quibus singulis accuratius in modo singula hæc genera componendi libro ter tio dicitur.

Diamorum cum melle coquimus donec gratum erit, & absorpta humiditate excre mentosa feruoris & putredinis effectrice seruari annum vnum possit: id quod mel citrà idoneam coctionem succo mororũ præ stare non potest, licet fructus integros cum pediculo certis intervalis ne se tangant, in se mersos loco frigido integros in annum seruet.

Testiculi ad Elec. diasatyriion.

Gal.

Capita papaueris ad diacodium, capi ta ranarum ad oleum ranarum, vulpes ad vulpinum, viperæ ad pastillos theriacos, & oleum viperinum coquuntur, donec ipsa co quèdo in aqua intabuerint: stomatica & sto machica coques ad mellis, aut fordium cras-

Meuses.

situdinem.

Lib. 6. fa- nit. tuède. Electaria mollia ad similem consisten-
tiam, solida verò coctum magis saccharum
requirunt.

Syrupos cū saccharo aut melle, aut vtro-
que coquimus, donec lentore tenaci & cras-
so inter extremos digitos explorato humo-
rem excrementosum propè consumptum
coniectabis.

Nicolaus. in syr. ro- sato. Cocti sint syrupi quando incipiunt filum
facere, siue cochleari, effundentur paulatim,
siue inter digitos eius portio tractetur. Vel
quādo marmorī, aut vngui imposita eorum
gutta non diffunditur, nec aquæ modo dif-
fluit: sed concreta manet.

Quæ plena sunt meliora, coctione dete-
riora euadunt: vt cassia nigra, thamar Indi,
thamar mannam, thamar Indos, medullam
cassiae in succis quibusdam depuratis, dis-
solutam coquit cum aliis semicoctis ad mel-
lis spissitudinem in diamannæ, & in tryphe-
ra Persica, & in cōpositione alkekengi. In
confectione hamec eadem tria in infusione
colata dissoluit, fricat manibus, colat, cum
saccharo coquit ad mellis spissitudinem. In
confectione mannae Galeno tributa, man-
nam succo rosarum sufficienti coquit igni
blando ad sufficientem coctionem, teroma-
tim in aqua rosarum, & compositione se-
que

quenti, coquit eadem cum saccharo ad mel
lis consistentiam.

Emplastra coquimus dum manus attactu
non inquinant adhæsu tenaci.

Coctum mel cum aqua, vino, aliis, in an-
tidotos & alia composita, tunc est quando
marmorì propemodum nihil adhæret.

Coctionis & triturae ratio propè est ea-
dem in medicamentis, vt scilicet quantam
hæc trituram viribus integris fuerunt, tan-
tum quoque & coctionem. Quæ enim ma-
gna, crassa, lenta, sicca, dura, densa, neruo-
sa, membranosa, virtutem firmam, & va-
lenter ac penitus mistam sortita longiorem
sustinent coctionem, ob id prima vasi co-
quenda immittuntur: qualia sunt metalli-
ca, terrea, styptica, quatenus styptica sunt)
rosæ enim, ablinthium, rha barbarum, aloë,
myrobalani, agaricus, amaram quoq; qua-
litate in superficie habent, & eam purga-
toriam, ac facile resolubilem, ob id minus
coquenda quam styptica substantia postu-
lat (radices ob id propè omnes, quia terræ
magis, incisæ, aut contractæ, vt aristolochia,
cucumer agrestis, hermodactylus, polypo-
dium, & cetera, etiam post coctionem teren-
dæ, vt promptius cribrentur in diasatyrìo,
Mes.

Sic rha barbarum quando astringere con-

filium est, ac myrobalanos omnes diu coqui oportet: si verò purgare, tergere, aperire, parum coquenda, aut potius infundenda.

Mesues.

Glycyrrhiza tamen parum diu coquenda, opinior ne cum admodum sit dulcis, coctione longa dulcium cæterorum modo, amara euadat: præsertim cum iam vetustate amaricat, cum verò recens est humiditatem excrementosam nacta, cum aliis radicibus initio coquitur, vt in syr. Hyssopi, ziziphorum glycyrrhizæ, & thoracis aliis.

Acria quoque diu coqui possunt si eorum acrimoniam obtundi volumus, nisi virtutem imbecillem, & facilè resolubilè sint sortita.

Mesues.

Colocynthis, centaurium paruum cū floribus & semine, plenam coctionem tolerat.

Quæ contra sunt minuta, tenuia, fluxilia & friabilia, humida, mollia, rara, virtutè imbecillam, superficiali, malè permistâ sortita parum diu coquenda sunt, ob id postrema sunt percoctis propè aliis iniicienda, qualia sunt rosæ & violæ recentes. Siccæ enim & harum succis magis coqui possunt. Gingidium elixatione diuturnam non sustinet Gal. libro. 2. alimentorum.

Bulbi exigua admodum elixatione sunt contenti: Daucus autem ad esum diutius elixandus quàm pastinaca.

Nul

Nullus florum coctionem recipit, ob id *Paulus lē.*
 olea cum floribus facienda insolantur. Si au- *7.c.20.*
 tem flores valida sint odoris gratia, ut rosa,
 chamæmelum, quæ pluribus diebus conster,
 insolatu tenuius, & utilius oleū euadit. Qui
 verò flores sunt inualidiores, & facilius dif-
 flantur, minus diu insolantur, quia eorū vir-
 tus promptè vanescit, ut liliū, violæ.

Parum diu integris viribus coqui pos-
 sunt epithimum, flores stœchados arabicæ, *Mesues.*
 diutius folia.

Quæ verò has qualitates adhuc insignio-
 res habent, coctionem nullam sustinent: sed
 sublatis ab igne aliis miscentur, vel adhuc
 calentibus quando firmiora sunt: vel iam re-
 frigeratis plurimum quando ne vis eius te-
 nuis & lubrica calore solata in aërem exha-
 let metuitur.

Quæ purgant lubricando coctione non
 admodum iuuentur, *Mesues*: tamen cassia,
 manna, thamar *Indi* interdum ab eo coquū-
 tur, sed parum, nec adeò, ut vis eorum lubri-
 ca perdatur.

Quæ in horum sunt medio coctionem *Mesues.*
 tolerant mediocrem, ut absynthium, asa-
 rum, agaricū, coccum gnidium, fumararia, fen-
 na, scilla, iris, hyssopus, thymus, turbit, semi-
 na omnia præterquam cucumeris, cucurbite,
 melonis, citreoli.

Rha

Mesues.

Rha barbarum exquisitum multam fatis
coctionem & trituram sustinet, raro autem
& laxo etiam mediocris coctio est vehe-
mens, & eius virtutem resoluit.

Ibidem.

Thamar Indi coctionem ferunt medio-
crem, multa enim vires eis omnes adimit.
Ob id ipsi & cassia liquore idoneo soluta,
colata melli aut saccharo ad humoris con-
sumptionem cocto adduntur, & ad iustam
consistentiam percoquuntur, igni ablatis &
parum refrigeratis pulueres miscentur.

Coquenda igitur in plantis radices pri-
ma, vt dixi, concisae vel contractae, quibus
coqui coeptis semina sunt iniicienda, exce-
ptis seminibus cucumeris, cucurbitae, melo-
num, citreoli, substantiam tenuiorem vreti-
cam sortitis. Tunc etiam cortices & ligna
modice contracta. Post haec herbae siccae pa-
rum concisae, aut si crassiores sunt, contra-
ctae, deinde virentes, incisae minutim, aut ma-
nibus torquendo contractae, excepto omni
adianto, & lactuca agresti, quam endiuam
vocant.

Deinde fructus exoffati, & semine pur-
gati, excorticati & (si magni sint) incisi, vt
pruna, ficus, myza, zizypha, vuae passae.

Postremi flores, epithymum, stoechas: sed
chamaemelum licet tenuis sit essentiae, quia
tamen fortiter mistam habet facultatem,
lo

longule coqui potest, vt schœnuanthos si haberi potest heliochrysum, si cœchas citrea vulgo dictum.

Succi quoq; siccati, liquores, gummi, refinæ, manna, calsia, liquore aliquo soluta, sub finem iniiciuntur. Liquores enim vino vel aceto soluti, colati, cocti, ad humores additi consumptionem aliis extra ignem miscentur tudicula semper moti.

Moschus, ambra, caphura, lapides preciosi, pulveres aromatici, & cordiales ab igne depositis, aliis etiam tepentibus iniiciuntur.

Rosæ autem, rha barbarum, aloë, agaricus, myrobalani, si purgatorium vis medicamentum parum diu, vt dixi coquenda. Nam vim eorum purgatricem superficiariam. parum firmiter mistam ab his corporibus raris coctio multa facilè dissipat. Si verò astrictorium vis medicamentum, diu coquenda, vt dissipata vi purgatrice, terrea & alstringens tandem foras eliciatur.

Violæ etiam parum coquendæ, quando *Mesues.* purgare lubricando consilium est: si atrahendo multum, vt facultas ea in ipsarum ceu centro posita foras trahatur, coctionis vehementia.

Scammonium si in pomo est præcoctum, absoluta coctione iniicitur: si crudum est, crassius tritum miscetur in media coctione:

no

non autem tenuius, ne etiam vis eius purgatrix exhalet, id quod & accidit coctione vel vnica, sed longa, vel duplici, vel si medicamentum diu ante vsu seruandum est, vel si accuratius ante coctionem teratur.

Scammonium autem si calorem sentit in grumos coagulatur: quare fit vt interdū, in vna dosi alicuius medicamenti, plurimum sit scammonium, in alia minimum: sicque inæquale est medicamentum; ob id ad finem iniicitur.

Quod autem trituræ similem esse viribus coctionem dixi, rectè accipiendum.

Calor enim ab igne vehementior, & tenuior, quàm ex attritu pistilli, mortarii, durorū terendorū: ob id etiā medicamentorū vires citius dissipat coctio, quàm tritura.

Quapropter aromata teruntur quidem, quanquam minus quàm alia: sed tamen quantum teri est necesse, non coquantur autem, sed reliquis iam percoctis, & ab igne depositis, vt dixi, miscentur antidotis, vel mollibus, quales veteribus in vsu fuerunt, vel siccis & solidis nobis vsu frequentissimis, vt cinnamomum, agallochum. Sic aurum & argentum bonum & foliatum, quanquam diu coqui sustinet, vires tamen nullas coctum tradit maiores quàm crudum, sic margaritæ, cyanus præparatus, ambra, moschus non
co

coquenda.

Coctio facta ad dimidias, tertias, quartas, vel aliam consumptionem, postea refidendo, & albuminibus saepe purgatur & colatur, deinde percoquitur, quod in syrupis frequenter obseruabis. Multis etiam coctio duplex debetur, vt vtriq; antidoto, alcanzi, catholico, diafatyrrio vtrique.

Ad coctionem multis saepe aliis medicamentis paramus. Quaedam ante intus & foris purgamus, terimus, lauamus, affamus, vrimus, infundimus.

Quaedam aliis iuncta illorum coctionem accelerant, sic vrticæ, radices carnibus incoctæ eas coqui celerius iuuant: vt cōtra nymphææ radix incocta pisfis, ea ad vnum olla velut eiaculatur.

Ichtyocolla cum calce viua cito cocta mox dissoluitur, sed vide an affectus calcis viuæ vires requirat.

DE DESPYMATIONE.

DESPYMATIO est spumæ detractio, cuius materia hoc loco est non solum succus quidam lentus includens statim, vt Galeno in Aphorismis docetur, sed sordes omnis leuior à calore ignis exputata, vel etiam grauior albuminibus coacta & colligata. Despumamus autem nunc simplicia, vt succos, saccharum, mel:

nu

nunc composita, vt apozemata, sy rupos.

Mel cum aqua, aut vino, aut aceto, aut humore alio pro variis medicis scopis despumatur. Nam per se coctū mox immodicè efferefcit, & de repente exūdāt, & flammis conceptis incendii periculum affert. Adhæc cum sit dulcissimum, euaderet amarum, si per se coqueretur donec despumatum esset.

*Mel aqua
dupla de-
spumatur
si alius hu-
mor nō ex-
primitur.*

Mel humore æquali hodie quibusdam despumatur, aliis duplo. Spuma autē inter eādum igni lento coquitur, cochleari pertuso deraditur. Adhæc cum ad dimidias est coctum, & multum feruet, adduntur albumina singulis libris singula. Deinde calidum colatur, post percoquitur per se, aut cum condiendis & incoquendis medicamentis, spuma quoq; tunc sicca emicat curiosè detracta, si per se seruandum est. Vel in rem præsentem paratur ad pulueres compræhendendos, qualia sunt antidota omnia melle excepta opiata & sine opio. Si purius est mel, sufficit aqua æqualis, nec tantum albuminis requiritur: quod si purissimum est, nec despumandum, nec clarificandum.

Sed huius regionis mel cum sit crudum & impurum, multam reddit spumam, ita vt despumando & colando ad dimidias minuitur. Quapropter pondus duplum ei quod composito exigat initio tibi immittēdum,
fi

fi cum aliis despumandum incoquis : fin minus despumato vtendum. Finis despumationis quibusdam est tempus horarum circiter duarum cum igni lēto. Aliis rectius cum spumare definit, aliis donec aqua erit consumpta (quæ res bullis cognoscitur) & mel idoneum lentorem acquisierit.

Non autem probo cum seruitore mellis libram vnam coqui in aquæ libris decem, cōtinenter despumādo, & aqua hac propè consumpta libras alias quinque addi, & his propè consumptis alias quinque. Hoc enim modo mel aut vri, aut totum vanescere est necesse etiam si aqua adsit largior.

Sæpe autem mel per se despumatur & purgatur, cum tam longam non sustinet coctionem aliorum natura, cum quibus mel coquendo despumaretur. Interdum cum his despumatur cum scilicet multam coctionem viribus integris sustinere possunt, vt in diacydonio mel coquitur cum succo cydoniorum, & coquendo frequēter despumatur, & aliis passim. Frequentius tamen per se (vt dixi) despumatum miscetur conditis, syrupsis, antidotis : rarius crudum, præsertim nostras. Quod autem album Gallia Narbonensis thymo passim luxurians mittit, est præstantissimum : nec Attico aut Hyblæo inferius, cum regionis temperatura & thymi larga

luxuries utrobique consentiant.

De saccharo idem quod de melle dicer-
dum, cum sit ipsum mellis species etiã Dio-
scoridi & Galeno.

Impurum enim & nigrũ, aut nigricans in
triplo humore despumatur, cũ ad dimidias
est coctum & valde feruet, adduntur albu-
mina singulis libris singula, colatur calidũ,
post percoquitur studiosè: interim etiã de-
spumando, si spuma aliqua appareat.

Si aut purius est satis est dupla aut æqualis
(vt ferè fit) aqua, & pauciora albumina si pu-
rissimũ nec despumãdũ, nec clarificandum.

Succi fluxiles recipiendi in syrupos, apoze-
mata, electaria, quædam igni despumantur,
residendo clarescũt, & in celo lanco terreũ
ex cremẽtum relinquũt, interim verò etiam
additis albuminibus, & melle aut saccharo
purgantur, quoties in syrupos, vel apoze-
mata coquantur, vt in syr. bizantino, & aliis, &
in elec psyllii. Qui verò succi in emplastra
recipiuntur, vel sole, vel igni post mistionẽ
ficcantur, non despumantur.

Liquores verò solum colũ purgãtur post
dissolutionem, nõ etiam despumantur, tan-
tum abest, vt clarificentur. Idem de metalli-
cis & animalium partibus constituet.

Quod si simplicia omnia sunt pura aut pur-
gata, satis est horum decocta per colum. la-
neu

neum aut tela lanæ: sed modicè densum se
mel aut bis transmittere sine vlla expressio
ne, colo, si opus est, mutato, deinde ipsum im
mitte in saccharum, si impurū erat clarifica
rum. Si autem purum est, clarificatione non
egetur, & percoque donec humoris: seu de
coctū est, seu succus, seu aliud, vnciæ tātū cir
citer duæ: aut si succi sunt glutinosi, etiam
tres & quatuor in sacchari libra supersint. Si
succu acidi percocto iā saccharo propè toti
inuoluuntur, vt dicemus initio syuporum.

DE CLARIFICATIONE.

CLARIFICATIONIS obiter in de
spumatione memini. De ipsa autē nunc
pauca mihi sunt dicēda quod hæc reiū liqui
darū decoctis debeat expurgandis, vti &
despumatio & colatio, vt forde crassiori pur
gata, sint gratiora palato, & in corpus faci
lius distribuātur & talubri⁹. Clarificātur autē
quædam per se, dū quod sæculētū est substi
det: vt succus rosarum, limonum, cydonio
rum, citrorum, ribes, oxyacanthæ, granato
rum, siue mox reponantur loco frigido, si
ue in officina aliquandiu seruantur. Quæ
dam interueniente coctione à sole, vel igni,
vt succus pomorum dulcium & acidorum
ad dimidias coctus dies duos quiescere
permittitur, donec clarescat: vt syrupus de
pomis Mesuæ fiat, sic succus acidus citri ad

partis tertiæ consumptionem coctus & colatus quiescere permittitur, donec clarescat, & succus granatorū ad partis tertiæ cōsumptionem coctus, biduū quiescere finitur, vsq; dū clarescat in syrupo ex succis fructuum acidorum. Tamē acidi succi hodie in syrupos aliter, vt dixi, & in syrups dicturus sum, recipiuntur. In his autē coctio ratione optima adhibetur, vt calor homogenea in vnū cogat, & separet heterogenea: quō urinae in nobis coeptæ coqui turbidæ si reddantur, postea tenuantur, & clarescunt, subsidente crasso.

Cum verò calor ignis sordes in succis exquisitè separare non possit, vt noster calor natius aliena coctione perfecta segregat, cumque metuemus ne coctione tam longa succorum facultates corrumpantur. Satius putauerunt medici coeptam ab igni sordium secretionem arte alia iuare, & ea multiplici, nunc quiete succi post coctionem, vt nuper dixi, nunc aceto simul incocto: nunc agitatatis diu albuminibus, vt interim de spumationem omittam & colationem à nobis adhiberi solitas ad perfectionem succorū, vel decoctorum purgationem.

De ea autem clarificatione, quæ fit per se & post coctionem residente, satis est dictū, de ea quæ fit per acetū & albumina iam nobis dicendum est.

Dec

Decocta & syrups si acetum recipiant per se, vi aceti non nihil purgantur: melius autem si etiam albumina accidat, etiam si post colaturam acetum recipiant, quando nihilo minus continenter est despumandum, quod acetum etiam ex purgato iam decocto spumas & spurcitiam quandam iaculetur.

Oui albumé ex aqua frigida scopulis agitata, donec in spumam abeat, quam particulatim syrupo, vel alteri decocto feruenti inspergas: & vbi nigruerit, cochleari foraminulento deradas, nouam inspergas: id fac donec erit syrups clarior. Alii vbi ex bullis clarius decoctum vi ignis factum animaduertunt in id tepidum (nam calidius albumen coqueret in frigidiore minus promptè & parcius spuma elicitur) albumina singulis libris singula, sed etiã pluribus pauciora iniiciunt, scopulis agitãt, vt spumescat, saccharũ in particulas contractũ coniiciũt, recoquũt: vbi spuma subsedit, igni aufertur, calidũ, si crassum est & vix colabile, colatur, si facilè colatur, sed turbidum, tepidum vel frigidũ colatur, per manicã Hippocratis, melius autem per pãnum clavis quatuor, angulis quatuor firmatum. Colatur autem ter, quater, si non satis claruerit: si ne sic quidem albumen separatim in aqua agitatũ, scopulis inspergitur decocto igni reddito, spuma illa

Nicolaus

in syr. rosato.

vsta, alia Inicitur, idque toties donec bullæ clarum satis produnt. Tunc colatur quoties est neesse.

Cribrationi colatio, vt ante dixi, est per similis: sed illa ferè siccorum est, hæc humidorum. Illa corpora grãdiora foraminibus cribrorum non transmittit, hæc for dem humore crassiore transitu prohibet.

Eius differentia ex eo sumuntur, quòd quædam calidissima colantur, quædam frigida, quædam tepida. Item quòd quædam vno, alia duobus, alia tribus colis egent. Itè quædam colis lineis, alia cannabinis, alia tela lancis, alia setaceis & stamineis, vt vocãt, alia nouis, alia detritis, alia raris, alia densis, alia bis, ter colanda donec nobis propositam perspicuitatem sint assequuta, vt in syrups, ex succis fructuum & herbarum, & ex decoctis leges.

Quæ crassa sunt aut læta calidissima sunt colanda, & humore ampliore vel tum diluenda sunt, vel initio coquenda, vt facilius trãsmeent. Colo eadè raro & detricto promptius colantur, non tamè purius, sed frequè colatio coli densitatem iupplex, ac raritatis incommodam redimit.

Oenomeli colatur panno raro.

Tenuia vt succus limonum, citri, semifrigida, colo denso, & nouo colari possunt, aut

si tribus colis ea vis purgare, summū sit stamineum, medium panneum: sed vetus infimum panneū & nouum, vel aliter denium.

Sacchari libra si aquæ tantum viciis octo sit soluta, cocta, clarificata, panno rariore colanda est.

Colis tribus vsi sunt maiores nostri, summo, minimo, & rarissimo, infimo, maximo & densissimo, tertio horum medio magnitudine, raritate, situ, vt tamen ab vtroque digitorum. 4. intervallo distaret.

Magnitudinis autem & texturæ horum ratio erat, vt primum sordes tantum crassas transitu prohiberet, secundum etiam mediocres, tertiam etiam tenuissimas, vt scilicet quod ad hoc transmittebatur esset illime, & fordis omnis expers. Si verò solo raro vsi fuissent, colata fuissent impura et non colatis similia, vt si per linteū colas aliquod decoctum, si solo deſo id à crassis sordibus statim obstructum alius viam negasset ob id vel mutandum, vel sæpe abluendum fuisset. Quod si vnico voluissent vti medio, rationabilius & facilius vsi fuissent. Minimum verò primum, quia in eo humor incipit larius spargi versus panni ambitū, vt vides non in laneis tantum, sed etiā lineis. Gutta enim medio infusa se in vicina spargit.

Ex omnibus autē partibus quas imbuat,

defluit, ita vt in secundū influat latius, quàm in primò humor contentus cernitur. Secundum item latius imbuitur quàm quibus partibus humiorem à primò incipit, & pluribus partibus stillat in infimum quàm fit contactum à defluente ex primò humore.

Male igitur primum statuas maximum, quanquam ex hoc nullum sequetur incommodum aliud, quàm quod otiosa est hæc capacitas: Satis enim est si capiendo humori fit satis: quantum intelligi volo dum minimum requiro. Non enim minimum absolute volo, sed aliis duabus angustius: si verò infimum fit minimū, multus humor ab hoc non colatus propè ipsius oras in vas subiectum defluet.

Nunc vnico vtimur colo magnitudine & textura mediocri, sed eius actionem ante iuuamus clarificatione per albumina omnē spurcitiem cogente, adiuuante id frigido. Quæ enim clariora volumus, frigida colamus: aut si talia non permeant, tepida, quæ si semel colata non sunt pura satis, iterum & tertio colamus, & rectius colum aut lauamus aut mutamus. Id quod etiam facimus dum tardius humor permeat: si autem tardius transfluat ob decocti crassitiem aut lentorem, vel calidius colamus, vel per colum rarius, vel si compositi natura patitur liqui-

di

dius aliquid & tenuius miscemus, vt dum cremori hōrdei colando, aut pisorum, aut fabarum, aut similium decoctum ipsum affundimus. In tarda autē hac colatura, caue, tudicula vel digitis fundum coli scalpas, vt colationem celeres. Sic enim turbidum erit colatum: sed vt dixi muta colum aut laua, aut humorem redde liquidiorē, vel igni, vel misto humore aliquo.

Colamus quoque etiam citra coctionem quædā, vt lac recens multū, vt pilos & fordes alias foris illapsas separemus, quæ vsu rusticis, & pastoribus præstat interdum aparine. Sic hodie vinū cū saccharo & cinnamomo per cola lanea oblōga pyramidis figurā (quæ caligas & manicas Hippocratis appellant) colamus ter, quater, donec omnino clarū erit, idq; Hippocraticū quoq; vocamus, tanquam inuentore Hippocrate dignum.

Aliter etiam cum melle, & cæteris colamus ad claritatem, & cœnomeli id, ac melites vocamus claretum.

Modo per simili gelatinam quam vocāt colamus, vt ante à nobis est scriptum.

Quædam his citius clarificandis miscentur, vt si vni quartæ vini albi duos lactis digitos misceas ante colaturā, ipsum mox clarissimum reddunt.

Aliter quoque res turbidæ colantur aut

miste: sic in Aegypto aquam Nili turbidam vasis figulinis crudis colari docet Galenus, vt tantum quod clarissimum est per vasis poros, aut etiam teneram & mollem substantiam perfluat. Parisiis autem Sequanae aquam, & Romae Tyberinam, vasis figulinis coctis probè & siliceis praesertim, aliquandiu in cella vinaria deponunt, vt refrigeretur, & simul residendo sordem terream in fundum deponat.

Aquam quoque turbidam colabis per arenas puras vasi immittas inferne pertuso, foraminibus exiguis aquae peruis inuis, arenae.

Vinum quoque aqua mistum per cistsimbium, id est, vas hederaceum tenue, citò perfluit: aqua autem in eo retinetur, vt saepe sumus experti, ex Catonis doctrina.

DE AROMATIZATIONE.

AROMATIZATIO nobis vocatur conditura quaedam, compositis ferè ad odoris spiritum animale simul & vitalem, & cor ipsum recreantis gratiam, adhibita mistis rebus aromaticis.

Simplicibus, vt moscho, ambra, caphura. Zingibere, cinnamomo, macis, croco, calamo aromatico, spica, pipere albo, longo, nigro, caryophyllis, mastiche, xilaloë, cortice citri, santalis, vel compositis, vt Gallia aromatica, Gallia febellina.

Mef

Mesues aromatizat moscho diasatyriū
aqua rosarum soluto, & aliis misto electa-
rium, sarbotens diasatyriion, secundum aro-
maticum, rosatum stomachicum.

Syrupus ex corticibus citri, cydonia con-
dita. Citra autem cōdita, moscho & ambra
aromatizat.

Caphura autem syrupum acidum de po-
mis, Trocischo Gallia Sebellina, moscho,
ambra, caphura.

Hydromeli quidam aromatizant specie-
bus, vt zingibere, croco, cinnamomo, macis,
& similibus.

Nodus ex panno lineo raro continens
croci, cinnamomi, calami aromatici, spicae,
zingiberis, piperis nigri & longi, ana drach-
mam vnam & diuidiam syrupo stachados
immittitur, & suspensus manet ad condien-
dū, seu aromatizandū, sic miua aromatica no-
dulo aromatu pleno in ipsa suspēio & saepe
confricato, vt ante in cōfricationē diximus.

Syrupus de mentha aromatizatur Gallia
aromatica.

Conditum citri gallia, moscho croco, ma-
stiche.

Conditum buglossi, moscho & gallia.

Syrupus ex omphacio, caryophyllis.

Syrupus intybi compositus santalis, cina-
momo, xylaloe, cortice citri.

Si

Sic alia multa præter cōsistentiæ & saporis gratiã, odoris quoque iucunditatem, sed etiã coloris, de quo mox, requirūt. De quibus abundè à nobis scriptũ est in methodo medicamenta cōponendi, dum hæc ratione in cōpositis habere docebamus, interdũ sine qua medicamēti actio non fiebat, & per quam melius fiebat. Iulepos ex syrups & aquis destillatis hodie misceri solitos, apozemata, cinnamomo, & santalis aromatizamus, immisis colo horum drachmis circiter duabus in humoris libras singulas, aut pluribus, aut paucioribus pro vario medici scopo. Et vinum aromatites, & quod Hippocraticum vocant, & alia multa aromatibus condimus.

DE COLORATIONE.

COLORATIO quoq; multis medicamētis acquiritur ad gratiã magis & iucunditatẽ, & terrorem auferẽdum, & causas alias, quod etiã lib. 2. methodi medicamēta cōponendi docuimus. Sinopidem aliqui, alii ochram cerato Galeni dia euphorbiu miscuerunt, vt hoc colore fucatum ceratũ, unde cōponitur, lateret misceri potest floris falsis aliquid, aut simile quod colorẽ eius mutet, neque vim eius minuat.

*Gal. lib. 6
methodi.
Idẽ ibidẽ.*

Quæ Galeni verba diligẽter sunt obseruanda, ne scilicet coloris mutãdi ratio vires

nou

nouas medicamēto acquirat, aut priores au-
geat, vel *diminuat*, siue colorē mutare libet
noua remissa, vt in oxycroceo: siue vno ali
quo *simplici* aliter atque aliter preparato, vt
ceratū Galeni ex ærugine cruda viride est
ac terrens ægros ex eadem vsta est melinū,
vt Galenus docet lib. I. c. ph. g.

Sic ex cerusa cruda emplastrum est al-
bum, ex ochra pallidum, ex iisdem probè
vstis rubrum.

Solus quoq; motus colorem quæsitū sæ-
pe medicamento acquirat, vt ex lithargyro
nutritum longò *pistilli* attritu fit albius.

Penidia quò diutius rudicula, & manibus
tractatur eò albiora euadit, etiã si ex vili &
impuro saccharo fiant, sic pilulæ albæ, diai-
ris simplex, diatragacanthū frigidū, sic sac-
charum rosatum, & saccharata reliqua.

Mel crudum & coctum in antidotis diu
cōmiscēdo albius euadit, & cætera mellita.

Iulep coctum ad succorum in syrupis cō-
prehensionem, baculo diu versandum, vt al-
bescat, & alia multa simili agitate albescūt,
fortè quod aër multus in commiscendo rece-
ptus alborem conciliat.

Sic album rasis vnguentum & citrinum,
& emplastra diachylon, & ceratum Galeni
refrigerās album, de cerusa, gratia dei nūl-
tum diuque subigendo, trahendo albescūt,
&

& oxycroceum pallefcit.

Oefypus quamuis niger eft, multa agitatione album facit emplaftrū, vt glutinofa alia.

DE EXCEPTIONE.

EXCIPIVNTVR & comprehenduntur colliganturque, feu vt vulgo loquuntur incorporantur medicamēta humore aliquo ad faporis gratiam diurnitatem, virium confervationem fermentationem, medicamenti conftituendi formam, vsum dexteriorem.

Elegma ad afthma melle excipitur, vt fit fuavius & vfi aptius.

Elegma amygdalatum excipitur melle, & fucco fœniculi.

Electaria propè omnia, præfertim mollia melle excipiuntur ob dictas caufas, ficca faccharo humore aliquo foluto, pulueres fucco cucumeris agreftis comprehenduntur in hiera Hermetis.

Pilularum materia excipitur vino, fucco abfynthii, folani, foliorū citri, bræficæ, apii, intybi, pilulæ aureæ muccagine tragacanthi, coctiæ rasis, & Mefuæ fucco abfynthii.

Pilularum hermetis fpecies ladano excipiuntur cum pistillo calido.

Trocifchi galliæ mofchatae cõprehendunt

duntur muccagine, tragacanthi in aqua rosarum soluti, vel ambra o leo balanino soluta.

Mel quo solutiua excipiuntur vino quã aqua potius coquendum & despumandum, nisi aliquid prohibeat.

Exempla alia ipsius, vt sic dicã, incorporationis in electariis Mesues antidotisque alijs & ceratis, & emplastris tam sunt multa, vt nemo desyderare possit: nec plura describere libuit, ne oratione proluxa displicerẽ.

DE FORMATIONE.

ORDINE rerum gerendarum succedit medicamentorum cõprehensionem ipsa eorum formatio cuique composito sua cum scilicet vnumquodque formam habet idoneam, quã in quibusdam à consistentia differre non videtur, vt in conditis, sapis, syrups, elegmatis, apozematis, antidotis mellitis, pilulis, trociscis, vnguentis, ceratis, emplastris. Forma ipsius compositi est consistentia liquidior, crassior, mediocris. Sed in multis præsertim siccis, præter hanc consistentiã formam alia quãdam nostris matibus, aut alia re apprimitur, vt saccharum in vasa dum recens coctum est coniectũ, Illorum formã pyramidis, scilicet ac metæ cuiusdam retinet, & quẽ ex saccharo imagines formãtur, aut cera, aut alio dum calet liquido, ob id terminũ alienũ faciliẽ induente dũ
ref

refrigeratum coiuit duro, ob id formã tunc assumptã pertinacius retinente: sic electaria solida & tessellas, nũc rhõboides, nũc quadratas, nũc quadrãculas: sed altera parte longiores, quales manus Christi vulgò dicuntur, nũc triangulas: sic pilulas fingimus orobeadas. i. magnitudine & figura orobi, vel ciceris, scilicet orobei, nõ arietini quod inaequale cum sit & acuminatum, figurã habet pilulis ineptam, sic & $\kappa\acute{\iota}\sigma\kappa\iota\tau\alpha$, id est granula, seu pilulas paruas (vnde vt dicemus libro. 3. pilulã coccinã rasi, & vulgò dictã videntur) granorum, scilicet paruorum magnitudine & forma fingit Paulus.

Nicol. A. Trocisci quoq; cõplanãtur, & in medio *lex. in gal* cauãtur, & fere postea sigillo aliquo presili *lia mojscha* notãtur. Qua de re mox quoq; dicturi sumus, vnde & à forma hac, vt pilulã à parua pilã effigie nomẽ sibi adoptauerũt, & præter id aliq; quoq; nã cyclitici. i. parui circuli, & artici. i. pastilli, seu parui panes etiã Græcis appellantur. Sunt enim velut circuli, hoc est, superficies planã vna circũferentia à centro æquidistante conclusã, non autẽ spherica sunt corpora, vt pilulã.

Cerata & emplastrã formamus in offas, quã apud Galenũ $\mu\alpha\gamma\delta\alpha\lambda\iota\tau\alpha$ vocãtur (vnde vulgò corruptũ puto vocabulũ magdaleones) hoc est, cylindraceã quãdam figurã.

Quã

*De Casabro apporo
1562*

Quaedam trahendo manibus ex vncoferreo producantur, intorquentur, & in quolibet figuram mutantur, vt penidia, & quae alpheni vocant.

Qualiter quibusdam quoque trahuntur emplaftra, diachylon, gratia dei, sed post in magdalias componuntur.

DE SIGILLATIONE.

SIGILLATIO quoque (vt vocant) seu sigilli alicuius impressio, inter praeparationis differentias numeranda est. Quae quavis haud ita magnarum virium esse videatur, vt cum ex pilulari forma per sigillum ligneum fingis trociscos, tamen & per se veteribus magni momenti fuit, & per accidens sigillatio. Per se quidem, cum terram Lemniam sigillo Dianae imaginem habenti notabant, a qua facultatem aliquam his trociscis imprimi putabant, vt & Nichepso rex anulis insertum iaspidem viridem draconis radios habentis imagine scalpi volebat, quod tamen ceu vanum reiciendum censet Galenus. Quamquam & illa Dianae imago in sphragide Lemnia, hoc est in sigillo, seu sigillata terra Lemni insulae, etiam per accidens proderat, quod pastilli hac notati plane veri significabatur, non quo hodie modo omnes ad terinae nostrates terrae sigillatae. Iidem ad me Constantinopoli sunt delati, caracte-

q

ibus variis à Turca obſignati.

In paſtillis quoq; Theriacis, & medica-
mētis omnibus, quæ ab exteris corrogamus,
utinam vel characteres aliqui, ſed certi fide,
vel publica, vel principum apprimerentur;
quòd pannis laneis, & ſericis gentes multæ
etiã hodie faciunt. Non enim toties grãdi
pecunia adulterata & ſpuria pro veris recipe-
remus aut ſaltẽ qui vendunt primis inſtitori-
bus, & hi deinde aliis, chirographo, aut ſa-
cramento aliquo cuique verendo vera ſe vè-
dere affirmarent, ſed noſtra opinor ſocor-
dia illos efficit audenter furaces. Cum enim
vera ignoremus, neque illa nouiſſe multum
hactenus ſit à noſtris pharmacopolis labo-
ratum, facilè illis imponitur, Incumbite igi-
tur, incumbite modis omnibus, vt vera de-
inceps habeantur Homini elephãtico dedi,
non multis ante menſibus trociſchorũ the-
riacorum libras propè duas, quibus non eſt
mutatus magis quàm ſi terram ſigillatã no-
ſtratem deuoraſſet, tamen qui vendidit af-
firmabat è monte Peſſulano allatos & ve-
ros. Quod tamen falſum illi ex Galeno pro-
bauit, tamen quia egebatur, & veros affirma-
bat, grãdi pecunia emimus, nullo tamen, vt
dixi, ſucceſſu. Quæ ſi aus in cæteris quoque
medicamentis, niſi diligenter cauetur, latè
patet, magna animaduerſione coërcenda.

De

DE REPOSITIONE.

REPOSITIO medicamentorum tam simplicium quàm cōpositorum in locum aliquem, tum cōmunem, tum propriū ad cōseruationem (de qua mox dicam) magni est momenti, & item quod quædā per se reponuntur, alia cum aliis ipsorū virtutem cōseruantibus, vel etiam augentibus, aut saltem quam minimum fieri potest minui permittentibus. De hac generatim quædā diximus libro tertio methodi medicamēta componendi, sed hic pauld̄ fusius dicēdum.

Reponimus quæ seruari volumus, cōseruationem verò nihil tam vitiat quam putrefactio. Quā ambiēs calor, aut frigus, aut aēr corruptior, aut excrementosa rei seruandæ humiditas, & calor imbecillus accersere solet, ob id quæ integra diu seruari volumus omnino siccamus, tū absumpta ipsorū superflua humiditate, tum in istis siccātibus: sæpe etiam astringentibus, sic condita, sãpas, syrupos, antidota ex humidis perfertim temperata, pilulas, trociscos, & vnguenta quædam & cerata & emplastra igni, vel sole siccamus, misto his quæ sumuntur etiam melle, aut saccharo, aut vtroque remedio siccante: aliquibus, & acetum, & sal profunt, aliis metallica, & terrea ob siccitatem putredini diu resistentia.

Ergo quæ reponēda sunt simplicia, & cōposita omnino quantum opus est sint sicca: sic & vinum feruendo in lacu, aut dolio humiditatem corruptionis sui, & feruoris autorem si validum est, nece tam multa cōsumit, calorem externum vitamus fuga solis, & res ipsas in loca minus calida, aut etiam frigida seponendo. Frigus immodicum & gelu ab his tantum prohibemus, quæ humida cogi possunt, vt aquis destillatis.

Calorem internum imbecillū fouemus, prohibita eius exhalatione, ob id quæ serua mus omnia loculis clausis, & vasis obturatis reponimus, nisi valentissima sint, theriaces enim vas sæpe detegi vult Galenus, vt expiret. Ad hæc rha barbarū, vt viribus integris diutius feruetur, vel cera sola, vel cera cū te rebinthina, aut melle albo circumlinit Mel. vel psyllio, aut milio mergit. Agaricū idem cum zingibere, dauco ligustico, polipodio querno seruat vt eius actio vegetior reddatur. Aloë seruatur cum aromatibus aut bdellio, & alia similiter in Mesuæ simplicibus.

Cassia verò in fistula sua scelicitus seruatur, nec purganda ante vtendi tempus. Fistula autem in sabulo cellis vinariis infossa, ficcari præpropere prohibetur.

Colocynthis integra diutius seruatur quàm emedullata, & melior ac salubrior

cua

euadit cum mastiche, galanga, & aliis stomachicis, hepaticis, cardiacis.

Phialæ succo rosarū, granatorum, limonū, cydoniorū, & similibus seruando destinatae habeant in fundo emissariū, ne inuertendo fuga olei superfusi succus turbetur, & fex continui misceatur, & sic turbidum pro puro succum vsurpes.

Cruſta quæ melli & me dicamentis quibusdā tempore accreſcit integra & immota ſeruāda eſt, ſi vis pharmacū diu manere integrū & immutatū. Gal. lib. 2. alimentorū. Quæ prouidētia ſuccis predictis, vino quoq; & cæteris eſt communis. Diabesaſa ſtanneo vaſe reponi vult Heras li. 8. cō. ph. p. Gale.

Medicamentum ſtomachicum vaſe corneo reponitur, eodem libro.

Terebinthina vaſe ex ferro albo aut vitreo aut ſiliceo ſeruatur melius quā ligneo aut terreo, niſi ſit vitreatum. Vaſe vitreo vel plumbeo hieram reponit Paulus.

Theriacen vaſe non ligneo, vt hodie fit, ſed pretioſo reponit Galenus.

Oleum vaſe ſiliceo, lapideo, plumbeo in cella vinaria probè diu ſeruatur.

Pulueres cardiaci vaſe vitreo ſtrictioris operculato reponuntur.

Flores & omnia iucundum odorem redentia arculis tilaceis.

Semina etiam chartarum inuolucris, & suis folliculis vtilius, & innocentius interdū seruantur. Liquida medicamenta seruantur densiore materia, vt argentea, vitrea, cornea. Fistili etiam, modò non rara: interdū & lignea præsertim buxea. Ocularia medicamenta & alia quæ acetum, picem liquidā, cedriam recipiunt, æneo vase seruarda. Adipem & medullas vasis stanneis, seu ex plumbo albo reconde, hæc Dios. Herbar igitur ficcētur & fasciculis aut manipulis colligatæ.

Quæ cōponendo cocta, aut aliter calfacta sunt, non nisi refrigerata sunt reponēda.

Diacodium refrigeratum reponit Diacocrates, apud Gal. lib. 7. c. ph. p. & similiter composita propè omnia Mesues.

Loco non vluiginoso & madente reponantur medicamenta, exceptis paucis, sed ædium parte ficiore. Quæ reponuntur si prætereā feruere debent, vas non repleant, vt sit locus & spaciū quo perspirent: sic vina dolis non plenis reponuntur prindò, sic conseruæ insolatu coquendæ, vasis non plenis coquūtur, sic theriacen vasis non plenis reponit Galenus, quo tempore adhuc à suo calore coquetur & feruet.

DE CONSERVATIONE.

HÆC de repositione sufficiant, in quibus tamē ob rei affinitatē cōseruationis

nis quoque obiter coacti meminimus, sub qua & medicamentorum simplicium & compositorum durationis tempus comprehendimus. Ut enim non minor est virtus quam quærere, parta tueri, sic non satis est medicamenta probè delecta esse, sed ad conseruationem commode reposita esse, & quando integra conseruari possunt, sciendum est. Nam si mors etiam saxi numinibusque venit, omnia tam simplicia quam composita aliquando corrumpuntur, hæc citius, illa tardius: idque vel ob peculiarem cuiusque naturam, vel aëris constitutionem, vel repositionis differentiam.

Herbæ quotannis sunt mutandæ, & flores, & quæ ex his destillantur aquæ præfertim quæ vase duplici, aut vapore aquæ feruentis destillantur. Humidiores enim sunt quam quæ ignis flammæ, & carbone etiam per cinerem, scorïæ ferri puluerem, sabulum destillantur.

Aqua tamen vini quæ frequenti destillatione est purgata, diutius seruatur vase vitreo cera obturato. Seruantur autem herbæ siccatae sacculis cannabinis ratè textis ne putreant, nèue puluerulentæ euadant.

Radices multæ diutius seruari possunt, vt in delecta diximus libr. i. vbi & de reliquorum quoque duratione quantum sufficit

scripsimus, seruantur siccatae per se aut conditura ex saccharo, aut melle per se suspensae in aëre libero si magnae sint, in sacculis cannabinis si paruae, fructus in melle conditi sic, vt se non tangant, & loco frigido repositi annum seruantur recentibus simillimi.

Iidē & flores vasi inclusi aqua fluente terti anni seruantur. Vinum musteū dolio picato impositū, & eodē bene operculato sepultum dies 40. aqua fluēte, vel aliter pura, annum totum dulce permanet Catoni. Iidē cera inuoluti, farragini impositi, aut fursuri, diu seruantur recentibus similes.

Herbarum quoque folia citra siccationem sibi simillima diu seruantur inter papyri folia: sic tamen vt non praemantur. praefertim quae succulenta sunt. Nam haec mox mucida & putria euadunt si praemantur.

Aloë etiam solario appensa tres, quatuor annos viua, & germinās seruatur, & aizoon, & telephium ob succi crassi copiam.

Quin & caepe, allii, scillae, ari, dracontii, cotyledonis, satyrii, & aliorum quorundam radix bulbosa succo crasso lento plena diu seruatur citra vllam à nobis, aut aliunde siccationem manifestam.

Metallica & lapides vbilibet probè seruantur, si fordes & puluerem vitabis.

Composita autem medicamenta nobis
ho

hodie variè seruantur, nam condita humi-
da, elegmata, syrups, electaria mollia, vase
vitreo, vel siliceo, vel terra densiore potius
quàm stanneo plumbi vitium retinente ser-
uanda. Electaria autem sicca arculis faginis,
aut pyxidibus vitreis, vt pulueres & troci-
schi. Catapotia aut ferè aluta inuoluta, pyxi
de stanea includuntur. Olea, vngueta, cerata
liquida vitreis, lapideis, stanneis, emplastra
verò in magdalias formata papyro vndique
praterquam extremi medio integuntur.

DE CONDITURA.

DE CONDITURA nunc dicendum quod
Dea saepe coctio quaedam est (de qua &
præparationibus aliis ipsam coctionem se-
quentibus abundè diximus) & conditura con-
seruationi non parum confert. Conditura
ferè est radicum, herbarum, cauliculorù; aut
germinum, florù, fructuum, seminum, in-
terdum & corticù. Fit item ferè saccharo,
vel melle, vel vtroque, interdum syrups, iu-
lepis, sale, aqua salsa, aceto, & aliis quæ siccã
do, & humiditatem superfluam absumen-
do, astringendoque à putredine res vindi-
cant. Condiuntur enim prædicta ferè ad
conseruationem tutiorem, saepe tantum ad
saporis gratiam, saepe ad vtrunque, vt suc-
cus mororum in diamoro melle conditur.
Possis que conditura generatim dicta etiam

syrupos, & antidota plurima, & pilulas, & trociscos cōprehēdere, quod hęc humore aliquo iucūdo cōprehenduntur, vt sint iucūdiora, & facilius sumi possint: sic rosę violę, & flores alii melle, aut saccharo cōdiuntur, & fit mel rosatum, violatum, vt in conditis Mesuę diximus, & lib. 3. dicemus.

Cōditura fit humore hoc iucūdo per totum corpus condiendū insperso, vt dum flores & fructus cōdimus, & corticē citri, & cucurbitę, lactuę, caules, & alia plurima: sic myrobalani recētes cōdiuntur, aut humectata prius si erāt sicciore, vt docuit in simplicibus & cōditis Mesuę, inter dū tanquā crusta quadā saccharo integimus magis ad saporis gratiam quā ad vires, vel augēdas, vel cōseruādas, vel minūēdas: sic semē coriandri, papaueris albi, & bīnthii marini, anisi, fceniculi, apii, & nucleos persicorū, strobilorum pistaciorum, amygdalarū dulcium, & si libet amararum saccharo integimus, & cortices aranciorum, cinnamomi.

Interdum condimus additis quibusdam medicamentis aromaticis, vt emblicas myrobalanos aromatibus condiri Mesuę scribit, & alia etiam composita: sed condiri tūc aromatizari potius significat, quanquam & ad saporis gratiam, id etiam fiat, vt in farturamox dicam.

Con

Condienda si magna sunt, ferè in particulis fecatur, vt condituram promptius vbiq; sentiant, sic cydonia, sic persica, & radices magnæ sectæ condiuntur.

Tamè fistula cassiæ tenera cõditur integra, & nux moschata cū cortice viridi, qualis nostrarū nucū integra cõditur, et parua citrea, arãtia, melones parui adhuc & teneri.

Quãto autè melle, saccharo, vel alia cõdiente materia sit opus, & quis modus cõdiendi, hoc est incusiãdi, præsertim semina, & nucleos, leges lib. 3. sectione prima.

Flores capparum nondū apertos intersperso sale condimus, nam si soli reponantur, putrescunt. Eodem modo & in eosdem usus flores genistæ, & his odoratiores sparti flores, qui tamen post acetum affunduntur quantum omnia tegere possit.

DE FARTVRA.

FARTVRA conditura quædam differentia est: fit autè ferè dum cavitas quædam manifesta odoramentis, vel aliis scopo proposito idoneis impletur, quemodo & coqui pullos, anseres, porcellos, & alia quædam herbis nostratibus aromaticis, & floribus, & lactuca, & appetitis aliis, interdū additis etiam aromatibus farciunt ventrem totum inferiorem, & sæpè etiam spacia inania inter carnem & cutem vi deducta.

Sic

Sic elignatæ radices eryngii & sectæ loco matricis (cor vocant) caryophyllo, & cinnamomo humectatis farciantur à Mesuæ.

Anserem exenteratum carnibus felis anosi, & herbis neruosis farcimus, vt inde eliquatus adeps sit medicamento sior.

Farcitur pileolus ex bombace, aut aliud epithema cephalicum, vel stomachicū aromatis, & aliis cephalicis, stomachicisque.

Præterea vt coqui carnes auium torrendas, caryophyllis, & frustulis cinnamomi cōfigūt ad odoris & saporis gratiam: sic nuces virides maceratas, & coquendo teneras reditas, & radices fatyrii, ex secundo cicerum decocto ad iustam teneritudinē coctas, caryophyllis, & cinnamomi frustillis configimus, & cydonia in particulas cōdiēda. Quæ res ad farturam, vel vna cum fartura ad aromatizationem reduci potest.

DE PUTREFACTIONE.

PUTREFACTIO coctioni simillima est, præsertim de qua nunc agimus, non enim de absoluta putrefactione, sed mutatione aliqua à calore externo, etiam rerum putrescentium, vt fimi corticum facta, vt oleum in folliculis vlni inuentum, phiala forti impositum cum folliculis si operculetur, & dies quindecim fimo equino multum obputredinē vigentē calenti obruatur. Deinde

de inoletur, & quod eius clarum supernabit transuasetur, omnium vlcerum remedium est præstantissimum.

Sic ex vino facimus acetū tenuius, & acremagis ac mordax. Facimus autē vel in solatu, vel immisso aceto valentissimo in vinū, vel foliis, surculis & ramentis sorbi, vel partē acida citri immissa Galenus libro secundo alimentorum. Sunt qui linguas lamptæ nostratis ea causa immittunt.

Ex maza item fermentum, & ex lacte in primo animalium lacte nutritorum ventriculo corrupto fit coagulum, omnia ob putredinem acria, & caliditatem nouam adæpta, amissa autem naturali.

Sic chalcitos partes duas lithargyri, vel cum Dioscoride cadmiæ partē vnam aceto accerrimo soluit Galenus, ac æstate media, seu diebus calidissimis quadraginta in olla noua fimo obruit, vt fiat psoricum. Talis putrefactio in vsu est maximo chymistis.

Sic adeps vetustate putris Galeno expetitur ad emplastrū dichalciteos, & oleum vetus ac ita semiputre, vnde & graueolentiam acquirit: sic vetustate putrefactū caseū decocto pernæ falsæ, coquit Galen. ad tophos.

Quid quod vinum & succi reliqui dum ab humiditate excrementosa feruent, quodammodo putrent, & flores saccharati, aut
mel

melliti dum insolantur, & antidota melle
ad lito cum feruent.

li. 4. *fani.* Acopa item ex semine abietis, & floribus
euende. populi dum menses plures macerando perficit.
Gal. etiam putrefacere videtur.

DE FRIXIONE ET

assatione.

COCTIONI non modo affines sunt fri-
xio & assatio, sed frequenter etiam vt
in alimentis coctionis differentie tamē quæ
medicamentis adhibentur coquere raro vi-
dentur humiditatem crudam, aut extremen-
tosam: sed magis absumere.

Frixio autē ferè in sartagine fieri intelli-
gitur, quæ à frigendo etiā *frixoriū* dicitur.
Hæc autē in sartagine parata suæ qualitatis
vehementiam deponunt. Gal. lib. 2. alim. in
dracontio, assatio autem seu torrefactio su-
per regulam ignitam fit: vel in clibano, vel
in carbonibus ignitis, hæc quoniam tenui
discrimine distant, & ambo à calore fiunt,
simul tractanda duximus.

Semen melanthi frigitur Galeno con-
tra catarrhos, semen agni frixum minus ten-
tat caput eidem lib. 2. alim.

M. fues.
Abidem.

Semen lini & nasturtii torrefiunt in ele-
gmate Phthysicorum, Mesuæ.

Semen porri & nasturtii in E. nostro.

Cuminum pridie aceto maceratum sic-

ca

atur, & frigitur in vase fictili bene cocto.
Gal. in diotolytico lib. 4. sanit. tuendæ.

Coriãdrum acetum infusum affatur pas-
sim, sic enim calorem eius in superficie vehe-
mentem extingui volunt, vt tantum refri-
geret? Granatorũ acini assentur in E. altero
Mesuæ, & semina vuæ, portulacæ, psylli,
plantaginis, althææ, anisi, marrubii, ad fluo-
rem alui assantur. Gale.

Baccæ myrti, gallæ: in quinq; aut sex par-
tes cõfractæ, oleo hora vna infuse assentur
ad capillũ fluētẽ sistendũ. Sit autẽ oleũ a-
stringẽs aut succus alius, si magis astringẽdũ.

Myrobalani omnes succis astringẽtibus
variis maceratæ, linteo ficcatae assantur, sed
antequã nigrescãt, & vrantur eximendæ, ne
vires amittant. Si insigniter scilicet vrẽtur,
vt cinefiant. Nam hæ & rha barbarum, assa
coctis, vsta absis magis astringunt Mesuæ.

Balanus myrepfica assando deponit par-
tem humiditatis excrementosæ, & partem
coquit, ob id assata delectoria tantum est,
non amplius vomitoria.

Auellanæ assantur in elegmate pineo.

Gummi Arabicum, tragacãtha, succinũ,
& gummi alia ad magnitudinem orobi con-
fracta, cũ opus est assantur donec albescãt.

Amylũ assatur in trocischis terræ sigilla-
ræ, & trocischis spodiatis secundis, Mesuæ.

Mod

Modus autē frigendi & affandi prædicta est huiusmodi. Sartaginem, vel aliud vas ferreum vbi admodum calet, ac si opus est candet ab igni tollitur. In hanc semina, fructus, radices & alia immittuntur, continenter iudicula ferrea versantur, ne vratur. Sartago, si opus est, his exemptis recalescit, & quantum opus est affantur.

Quæ autem sunt magna, crassa, humida, glutinosa, diutius affanda, contraria minus, vt semen anisi, cymini, nasturtii Semen verò lini & psyllii, quia humiditatem lentam fatis multam sortitum est, paulò diutius affari sustinet.

Possunt quædam etiã in clibano, aut super eius testudinẽ, aut sub cineribus affari, & ea vel nuda, vel olla noua conclusa, & si medicocria sunt integra: si magna, cõtracta, quædam etiam maza intacta clibano affantur.

Scilla per affationem multi fit vsus Dioscoridi, quia per eam vel elixationem eius vehementia obtunditur Galeno. Quæ enim non affata sumitur, interaneis maximè noxia est Mesuæ. Illa autem delecta, purgata farina, pinsita, aut (id sordidum videtur Galeno in Theriace) luto, & argilla circumdatur in digiti crassitiem, sub cinere calido, vel carbonibus, vel clibano affatur. Sunt qui in olla operculata in furnum demissa affant: sic

fic enim celerius & clementius purgat. Sic helleborus albus, & scammonium in maza pista, vel cydonio præparatur Diosc. & Galeno, vt ipsa & panis, & cydonium moderatius purgét. In vas calefactum quoque, & ab igni depositum opium mox immittunt, vbi est liquatum, eximunt priusquam siccetur, & friabile fiat.

Acaciam nostratam factitiam super prunas ignitas assat Bulcasis in seruitore. Est quando vt alimenta sic medicamenta ex humore frīguntur: nam castaneæ sine humore, fabæ, pisæ, carnes, fungi, cū humore, vt oleo, butyro, Sic myrobalani, flauæ, cepulæ nigre frīguntur & fricantur in oleo violato, aut amygdalarum dulcium in tryphera Persica & in simplicibus. Omnia probè trita frīguntur in omphacio, vel succo myrti, & aceto, & siccantur in stomachico electario quodā Mesuæ. Omnia in vino odoro frīgantur, deinde in succo cydoniorum in E. nostro Mes. Addit in sequenti, & feruefiant, vt intelligere possit, hæc frīgenda super ignem semper mouendo, & confricando: non solum fricanda, cum his humoribus, vt diximus prius in confricatione.

D E V S T I O N E .

VSTIO assationi finitima, vt ratione maioris, & minoris tantum differant,

assata enim largius vruntur, & infra modum
vsta, tantum assantur. Vruntur plantarū par-
tes ac animalium, & in animalia tota, metal-
lica item & terrea. Horum autem medica-
mentorum vrendetū scopi medicis sunt va-
rii. Quædam enim vruntur vt puluerari fa-
cilis possint, vt pili, lana succida, sericum, te-
stæ ostreorum, buccinorum, purpurarum, vi-
gues asini, cornua caprarum & ceruorum,
ossa, coria, & alia quæ ob terrosam, & du-
ram, & crassam corporis consistentiam &
concretionem densatam vel ob lentorem
immodicum vel humiditatem aliquam pul-
uerari nequeunt.

Alia vt essentia crassitiam deponant, &
tenuitatem, aliàsque facultates igneum co-
lorem sequentes induant. Id quod quam-
uis omnibus vstis accidat, non ob id tamen
omnia vruntur. Sic metallica omnia & ter-
rea vrendo tenuiora euadunt, & quæ acra
erant, mitiora fiunt, quæ non acra erant,
acrimoniam vrendo, assumunt. Gal. libr. 4.
& 9. simpl. in chalciti.

Ex quo patet vstione etiam facultates
quasdam mitescere, vt arugo, chalcitis,
nissi, fori, chalcantimum, melantheria fiunt
moderatiora: quasdam acquiri, vt vim te-
nuandi & ea efficiendi, quæ saporem acrem
sequuntur.

Alia vrūtur, vt vis quædam nostro proposito aliena, ex profundo in superficiē trahatur, postea lotionē separetur: sic lapidem phrygium vstum lauat Galenus, & lapidem hæmatitem ad oculorum affectus.

Alia vruntur, vt colorem nouum acquirant ægro gratiorem, vel ad dissimulanda simplicia, quibus constat medicamentum, sic ærugo vsta modicè quidem, rufa facit emplastra, immodicè verò, nigra.

Cerusa trita, rudicula ferrea mota vrendo fit rubra, vt ochra, & auri pigmentum. Ossa & testæ vrendo primùm nigricant, deinde albisima euadunt.

Quædam vruntur, vt in aliam transeant speciem, vt vipera vsta transit in salem theriacum, cerusa vsta vt rubeat in sandyca, thus in fuliginem, sulfur in oleam, cadmia lapis in cadmiam fornacariam, & pompholygem & spodium.

Vrendi modus non est omnitus vnus, Quædam enim humore pingui prædita per se vruntur, vt pili, lana succida, sericum, cornua, vngues, conia, huiusmodi, mota cilla, galerita, & alia quædam auiculæ, cicada, scorpiones, vipere, leporis, & alia quædam pedestria. Hæc verò in olla noua operculo foraminulento tecta sunt vrenda carbonibus vel clibano, præsertim quæ propè ciner facta

disperire possunt. Quæ verò post vstionem integra manent, vt ossa, vngues, cornua, testæ ostreorum, lapides ad gypsum vel calcem coquendam & similia: hæc etiam viuis carbonibus obruta vel superposita, aut etiã flammæ succulentæ immissa, vri possunt: nisi quædam sint addenda, quæ vim eorum mutant. Tunc enim etiã in olla noua vruntur. Sic viperas cum substratis quibusdã medicamentis Galenus vrebatur ad salem theriacum: sic fictili nouo inclusa vel patellæ ferreæ, aut sartagini imposita vruntur, cerusa, chalcitis, nisi, sori, calcanthum, auripigmentum, sandaracha, plumbum.

Alia fictili crudo vruntur, donec id percustum sit, vt cadmia, æs.

Alia etiam olla ænea aut ferrea, vt plumbum.

Alia in patina vruntur, vt ærugo, chryso colla, lithargyros.

Alia in olla ex cineribus ossium (crucibolum vocat) in fornace aurifabrorum alia in foco, alia in clibano panis, alia in furno figurorum, alia in fornace chymistarum.

Quædam (vt dixi) tam carbonibus obruta quam olla vel noua, vel cruda, vel patina excepta per se vruntur nulla addita inflammabili, aut vires mutata materia, vt ossa, cornua, testæ ostreorum.

Alia

Aliam materiam requirunt inflammabilem, vt sulfur alumen aliquod salé, ordeum, vt in plumbo vsto & aliis docuit Dioscor. Vas item quo excepta vruntur si fragile est, vt vitreum, ex terra bellouaca & alia lapidea & silicea luto chymistarum prius totum paulatim oblinimus, & paulatim siccamus, quàm igni committamus. Eodem luto vasi operculum saepe agglutinamus, ne inter ipsa hiatus viam faciat carbonibus, aut cineribus illapsuris, aut effluxuræ materiæ.

Lutum auté, id fit ex terra figulina aqua macerata cum stercore equino, & si vis pilis animalium multū diūque subacta, quod & lutum sapientiæ vocant chymistæ. Eius loco interdum est terra figulina sola, vel gypsum aqua solutum, vel farina albuminibus subacta.

Vas quoque chymistæ operculant labris ipsius colli per fusionem, coalescentibus, dum materiæ sunt pretiosæ, & quas exhalare nolunt. Id autem in matulis tantum vitreis longo collo efficiunt, sigillūmque hermetis vocant.

In aliis fictile apertum esse nihil nocet, si elibano vrenda sunt: si verò cineribus aut carbonibus obruenda, operculatur vas, ne aliena materia quod vrendum est, vt dixi, conspurcetur, vel ne materia ipsa exiliat,

vt in sale & lapidibus quibusdam.

Operculum autem nunc solidum est, & integrum, nunc multis locis foratum, vt fuliginosi effluxus exhalent liberius, à quibus est cauendum, præsertim si à vipera, scorpionibus, aut similiter venenosis attolluntur, item si à metallicis.

Vratur materia carbonibus perustis, præsertim pretiosæ, & quæ oculis sunt adhibenda, vt nihil fumidum habeant, vt Galenus vrebatur lapidem phrygium.

Carbones quoque follibus vel stabellis excitari interdum oportet, vt citius vstio absoluatur, vt Galenus in vstione lapidis phrygii iubet. *lib. 4. c. ph. p.*

Quædam ad idoneam magis vstionem puluerentur, alia frangantur tantum in frustula magnitudinis nucis iuglandis, vt lithargyros, vel nucis auellanae, vt lateres in oleo philosophorum, & lapis phrygius à Galeno in suo remedio.

Alia etiam in sole æstiuo ex vino vel aceto pluribus diebus teruntur, priusquam vrantur, *in. c. ph. g.*

*Plantarum
partes.*

Quæ omnia bis exemplis ex Dioscoride, Galeno, Mesuræ, & aliis fiunt notiora, folia oliuæ syluestris in olla fictili cruda, lutata furno figulino, per coctionem vasis vsta, lota, ex aqua in sole ficcata, albuginem oculi &

& pannos potentius omni pompholyge de-
lent Albucasi.

Sarmenta ligna, cortices & partes aliæ
plantatum vruntur relicto tamen foramine
in operculo, vt fumus exhalet.

Abrotani, asphodeli, ari, arisari, dracōtii
vsti, cinis Galeno passim vsurpatur.

Brassica non transplantata, à terra expur-
gata, minutim concisa, in ollam coniecta, fo-
raminulento operculo tecta clibano vritur
in carbones, qui triti ollæ alteri impositi,
operculati, vruntur donec in album cine-
rem abeant.

Myrobalani & rhabarbarum vsta valen-
tius astringunt quàm assata Mesuæ.

Aloë quibusdam in olla noua super pru-
nas vritur in diamoscho amaro, vt absum-
pta glutinosa substantia aluum ducere de-
finat, & magis roboret, ob quam causam
etiam abluitur.

Fex vini ficcata vritur igni, donec albe-
scat, & linguam multum mordeat & vrat.

Succinum fictili olla clausum, opercula-
tum nocte igni vritur Bulcasi.

Thus vstum scribitur in Iside cephalica, *Animalia*
lib. 4. c. ph. g. *& ipsorum*

Vsto thure fuligo qua ratione colligen- *partes.*
da docet Diosc.

Lepus viuus iugulatus cum sanguine &

pelle vasi fictili nouo traditur, operculatur, in clibano vritur donec puluerari possit ad calculum frangendum.

Sic hirundines, ranæ, cicadæ, erinaceus, vruntur Gal. lib. ii. simplic.

Aeschrium cancos viuos in patella æris rubri vsit donec in puluerem mollissimum redigi possent contra rabiem.

Gal. li. ii.
simpl.

Testæ ostreorum, limacum, ouorū exclus pullis, sericum, ossa, cornua, vngulæ, vel prunis ipsis vel tegulæ aut olle imposita in clibano, vel foco vruntur, donec albescant, & puluerabilia sint. Hæc tamē non vrenda, nisi medicus iusserit, quia vires vsitione mutant. Possunt enim tenuissimè limari, aut radi, vt cornu rhinocerotis, pudendum tauri, cerui, & puluerari, vel probè limata propinari, sericum similiter cardiacis miscendum sit crudum, minutim, cōcisum, cum aliis pulueratum, vsitum autem medicamentis materias consumpturis miscetur, vt diaferne Nicolai, Spongia bitumine, vel eius penuria pi ce illita vritur lib. ii. simpl.

Gal. lib. 6
e. pb. p.

Lana succida largo vasi figulino lati oris impouitur, operculatur, gypso, vel glutine, vel terra figulari subacta cū aqua illinitur, vritur fornacē, vel camino. Scorpiones viui olla noua inclusi, & operculati, maza vel luto circumlita vruntur igni ex sarmentis vitia

tium in clibano, vt eius pulueris grana sex cum syrupo radicum quinque porta renum calculum frangant.

Sic vruntur viperæ & colubri, amborūq; *Metallica & terrea.*
cinis ex oleo illitus scrofulas liquefacit. Lithargyros chrisitis, grauis, pura à plumbo, & omni aliena materia in particulas magnitudinis iuglandis contracta, prunæ superponitur, & ita follibus accenditur, vt conflagret, vbi refrigit, abstergitur infidens spurcitia, & reconditur, alii ter aceto aut vino restingentes rursus vrunt, & reponunt.

Cadmia vritur carbonibus obruta, donec *Diosc.*
translucida spectetur, & ferreæ scorix modo bullet, mox vino extinguitur aminco, si ad emplastra paratur: aceto autē, si ad pforicum medicamentum. Sūt qui sic vstum ex vinoq; tritum, iterū crudo fictili torrent, donec pumicosa videatur iterumq; ex vino tritam vrunt tertio, donec prorsus in cinerem redigatur, nihil scabritiei retinens.

Ibidem.
Plumbi laminæ quàm tenuissimæ, aut plumbi limatura & sulfur alternis vasis imponuntur, donec plenum sit, operculatur, sed relicto exili spiraculo succenditur, dum plumbum ardet rude ferrea versabis donec tantum perfectè in puluerem redigatur, dum eximes, obstrue nares quòd eius halitus sit noxius.

Ibidem.

Stibium pinnita farina circumlitū, & carbonibus obrutum torretur, donec ipsa crūsta carbunculetur, exemptum que extinguitur lacte mulieris, quæ marem peperit, aut vetere vino, vel vritur carbonibus succensis, efflatum quoad ardeat. Si enim paulò magis cremetur, fit plumbum.

Cerusa trita in fictili nouo, flagrantibus carbonibus: assiduè versando vritur, donec cinereum colorem traxerit, vel patinis nobis super prunas trita vritur, & ferulacea rube mouetur, donec coloris fit sandarachæ: sandix que tunc appellatur, refrigerata reponitur, sic trita chryfocolla vritur. Sunt qui vrendo acetum affundunt, vt rubeat: si flaua est, macicot vulgò dicitur.

Ibidem.

Aes fit vstum ex clavis æris solutarū nauium fictili crudo cōpositis super sparso sulfure cum sale pari. Quibus vicissim insperfis fictile semiplenum operculatur, & figurari creta circumlinitur, fornaci inditur donec fictile percoquatur. Modos vrendi alios docet Diosc.

Aerugo fracta minutissimè in fictili patina flagrantibus prunis superposita versatur, donec mutata colorē cinereū cōcipiat, refrigerata reponitur. Si cruda olla vratur, eundem prorsus colorem non reddet.

Chalcitis fictili nouo viuus carbonibus sup

superposito vritur, donec bullas excitare desierit, & perfectè inauerit, si humidior est: si ralia est, dum mutata in floridum colorem sanguineum aut miniatum contraxerit. Eximendo insidens spurcitia tergeatur. Vel vritur perflatis carbonibus, donec luteo colore palleascat. Sic misit, fori, chalcantum vruntur. Chalcantum autem vrèdo suapte natura colorem rubescentem sortitur Diosco. in ærugine.

Auripigmentum vritur testa noua viuus carbonibus subiectis assidue versando, donec igni flagret & mutet colorem. fit enim foris argenteum, intus rubrum: refrigeratum & tritum reconditur. Sic vritur sandaracha, alumen.

Lapidè pbyrgium in particulas magnitudinis auellanæ fractū vres in olla receti luto circūlita, testā operculo perforato vel in solo vertice, vel (quod melius est) in pluribus partibus, vt fuliginosi fumosi que eorū quæ vruntur effluxus facillè per ea efferantur, deinde perustis carbonibus perflatis vres, donec ignitus sit, cætera ex Galeno repete. Sic cyanus lapis vritur, & alii.

Sal vritur fictili, diligenter opertus ne exiliat, conditūque prunis, donec effruescat vritur. Sic nitrum & spuma nitri, si inueniuntur vrenda sunt. Vitrum tritum
int

interflata pice veitur, & aqua frigidissima extinguitur, Auensoal tamen friabile nõ fit, Alia plura ex Dioscoride, & aliis huc trãscribit potuissent, nisi hæc etiã multa huic ætati omnia hæc negligenti existimasset.

Vstionis terminus in quibusdam est, dum ignitum id abundè fuerit, vt in vstione triplici lapidis phrygii: in quibusdam dum nihil fumidum amplius expirat, nullaque fuligo prætereà emergit.

In aliis dum bullas edere desinent. In his quæ fictili crudo vruntur, fictilis illius percoctio.

In his quæ farina pinsita circumlinuntur aut luto, crustæ vstio.

DE EXTINCTIONE.

EXTINGVNTVR vel vsta, vel solùm ignita quædam non modo, vt empyreuma ipsum dissipetur, sed etiam, vt in corpus vstione rarefactum vis quædam humoris aut frigoris penetret, vt ferrum candens aqua pilosella, vel alia astringenti extinctū euadit solidissimum.

Extinctio fit interdum ad purgationem, vt plumbum liquatum succo mercurialis calido: sæpe extinctum, & tribulatum, stanni puritatem, & soliditatem assequitur.

Fit item extinctio, vt vires humoris quo extinguitur in se trahat, sic cadmiam vino

am

aminæo ad emplastra aceto ad remedia pſo-
rica extinguit Dioscor. sic Galenus lapidem *lib. 7. fin.*

phrygium extinguit primùm butyro recen-
ti, secundo vino falerno, vel alio fuluo, odo-
ro: tertio melle Attico, ne medicamentum
fit aridum, sed viscosi cuiusdam particeps.

Gallæ ad sanguinis suppressionem carbo-
nibus impositæ, donec vndique candeant
aceto: aut vino austero extinguentæ sunt.

Stribium lacte mulieris marem enixè ex-
tinguitur.

Limatura chalybis sæpe ignita aceto ex-
tinguitur, & pulueratur.

His exemplis medicamenta humore ex-
tincta ab illo aliquid virium in se trahunt.
Interdum autem ignita humore extingui-
mus, vt humoris naturam mutamus, vt dum
lapides vel circuli ferrei igniti lacte aliquo-
ties extinguntur, vt ferrosam & mordacem
eius substantiam absument, sitque tunc lac
dysentericis salubre.

Aqua chalybem vel aurum ignitum sepe
extinguimus, vt ipsa minus humectet, sed si
terrea magis absumpta tenuiori substantia.

Argentum viuum etiam si non sit ignitum,
tamen & saliuæ hominis ieiuni, & succo sal-
uiæ, aut limonum extingui dicitur, quod vis
eius malefica, & omnia exedens, vt à Plinio
rectè dicitur, cum his agitando mitescit.

De

DE SUFFITV.

SUFFITVS seu euaporatio vi caloris ex-
scitata saepe medicamētis adhibetur pre-
parandis & vtendis. Suffitus aromatum mu-
liebria ducit, & vterum infernè retrahit si
infernè adhibetur, vel sursum si naribus, suf-
fitus plumarum perdicis, corii veteris, vel
aliorum tetro odore præditorum, naribus
exceptus vterū sursum ruentem deturbat.
Suffitus radicis & seminis pœonie, melan-
thii, styracis, mastichès rosarum, ad capitis
affectus pituitosos. Iisdem vel aliis stuppæ
suffitu capiti circumponuntur.

Frontalia ex rosis, violis, flore nymphææ
semine, lacluce, portulacæ, & similibus: va-
pore aquæ rosarum, verbena, betonica, &
similium suffuntur ad varios capitis af-
fectus.

Et epithemata vetriculi ex bombace aro-
matibus farto, vapore stomachico præterea
suffuntur.

Suffitus per infundibulum ex radice, aut
foliis bechii super tegulam ignitam imposi-
tis, ad tussim adhibetur.

Suffitus ex sulfure purgato, & auripigmē-
to vsto & loto, probè à practicis quibusdā
asthmaticis adhibetur.

Suffitu & vapore aceti acerrimi necantur
cantharides Diosc.

De

DE PURGATIONE.

VSTIONI ordine optimo succedit la-
uatio, quæ empyricuma, & acrimoniã
vstione acquisitam, vt & natiuam tollat &
vsta expurget, sed cum illa sit purgationis
species, satius mihi visum est de purgatione
prius agere, quod eius cognitio lucem ma-
gnam sit allatura lotioni. Purgatio medi-
camentorum hic accipienda passiuæ, nõ acti-
uæ: seu quatenus purgatur, non quatenus hu-
mores sibi familiares ex corpore nostro tra-
hunt.

Purgantur enim *medicamenta sordibus,*
& *aliena quatuor materia per despumatio-*
nem, clarificationem, colationem, residua-
tiam, coctionem, lauacionem, excisionem,
depellationem, & modos alios post scri-
bendos.

Radices erutæ radiculis circũcisis, aliquo-
ries abluuntur potius quàm abraduntur, de-
inde si magnæ sint & matricæ intus lignosa,
parum contractis lignum id eximes, deinde
siccabis, & reposes, sic radicẽ cichorii, apii,
petroselini, feniculi purgamus, & eryngii,
selari, cari, dauci, pastinacæ.

Est quando putre etiam aliquid exciden-
dum est à radice iudis, enulæ, bryoniæ, sigil-
li beatæ Mariæ, rha barbari.

Radicem ari, dracutii, asphodeli, satis est

exc

excisi radiculis lauasse, cum cortice cōstent tenuissimo, vt & radix chelidoni parui, cōtiledonis, satyrii.

Scilla cultello ex cypresso. quibusdam desquamatur, in qua mirum est ferrum vitari, cum pistillo ferreo teratur ad succum extrahendum.

Herbæ raro purgandæ nisi aridis foliis, aut stipite lignoso, quanquam & abluideant, si terreno aut luto sordidæ sint, vt iussit Dioscorides.

Seminibus sæpe duplex, interdum triplex debetur purgatio. Vt legumina siliquis, cerealia glumis, baccæ halicacaborū vesicis, semina fructuum carne, semen ricini, vrticæ maris, castanea echino, semē papaueris hyoscyami, lathyridis, paliuri calice, & alia ad portionē. Quæ omnia iterū cortice tenui & interiore sæpe purgantur, vt post audies. Nux iuglans, & auellana, & amygdala carne viridi, deinde cortice duro, postremò pellicula & alia plurima similiter. Hic autē de tertia purgatione agēdum, quod aliæ à vulgo fiant, & purgata hæc vendere consueverint, & zeam, oryzā per moletrinas gluma purgant, & vendunt.

Cortice ergo seu pelle purgantur semina cnci, cucurbitæ, cucumeris, melonis, citruli, citri, vt solē super sint medullæ, idq; mul-

tis

tis modis. Quidam enim hæc insolant deinde cortices in mortario leuiter frangunt, manibus fricant, donec à medulla cortex separetur. Cribro tunc idoneo medullas transmittente, & cortices retinente cernunt. Alii etiam solis loco, igni leuiter frigunt, sed medulla sic extractæ graue olent, & sunt ingratae fumentis, & calfactum oleum. Forficulis alii singula semina purgant, quod operosum est, ut vnguibus & dentibus quod impurius est, qui modus hodie est consuetior. Sunt qui hæc sole siccata in magna quantitate friant pistillo ligneo, cribro raro cernunt, iterum terunt & cernunt: si corticum particulæ simul transeunt, vano euolant. Semen sesami purum aqua modicè salsa irrigatur, manibus conficitur, iterum irrigatur, donec made fiat: extensum linteolo siccatur, modicè affatur, sacculo aspero immititur, fricatur multum donec depelletur, cortices vento aut halitu expurgantur, vel in aquam frigidam iniectis cortices supernatantes de raduntur. Sic semina cucumeris, cucurbitæ, melonis, citreoli, ad olea ex his facienda excorticantur Mesue non autem ad vsus alios.

Amygdalæ, pistacia, strobili, nucis & similia aqua frigida per noctem, vel tepida parum diu macerata corticem mox remittunt.

Item si in sartagine assentur igni, donec depellatur, sed hoc modo male olent, & oleagina magis euadunt. Sunt qui recentes hos nucleos palea frumenti obruunt, sicque cadit cortex. alii cultello malunt depellare, praesertim cum oleum amygdalinum reces exprimendum est in potum colicorum, aut nephryticorum. Alii etiam non depellatas terunt & expriment oleum purum & iucundum.

Hordeum, triticum & cerealia alia, & legumina depellari possunt, affusa idem aqua calida, pistillo ligneo batuntur, siccantur, parum nisi aestas est ventilantur, per sicantur, reponuntur.

Mesues.

Est tamen quando corticis usus est maior, ut in pisib & fabis, & aliis. Est quando solus expetitur, ut in rhoe, radice apii, feniculi, hellebori, turbith, cinnamomi & aliis corticibus dictis libro primo methodi medicamenta componendi. Ricini semine echino insolato, vel fixo per se aut confricatu facile exilit, depellatur autem quomodo dictum est terendo, sed mitius ne ob multam humiditatem cohaereant, sic baccae lauri. Vel ex non excorticatis, sed per tritis oleum extrahatur.

Colocynthis cortice & semine purgatur solaque pulpa in usu est medicorum.

Cydonia & fructus alii condiendi intus
&

& foris purgantur.

Calsia corticibus & membranis ligneis exempta seminibus purgatur per cribrum fetaceum radícula, vel cochleari, vel manu: sunt qui id efficiunt foelicius cum vapore ex decocto aliquo medicato subeunte, interdú humore aliquo soluitur, vt in diamāna Me sua. Sic thamar indos purgamus, sed hi ferè humorem postulant, vt per cribrum trāsmitti possint, vt manna humore calente soluta in cribro folia ilicis cui foelicius insidet, & sordes alias dimittit.

Dactili cultello intus & foris purgantur, vt abúde diximus libro tertio methodi medicamenta componendi.

Succi purgātur feruore, residendo, clarificando, colando, vt in syrups dicemus, & in clarificatione & colatione diximus.

Gummi Arabicum, tragacanthum & si. Diosc.
milia trita negligenter si sunt sicca, in vase vitreo aqua pura vel rosata merge nocte vna, misce manu postridie donec liquefcat, cribro puro cola, etiam manibus deducendo: vt ere, vel siccatum repone.

Galbanum etiā laudatissimū retinet aliquid adiecti seminis, & ferulae id ante vsu sic purgabis, In aquā feruētē demitte: cum liquatum fuerit, linteo puro, raro cola, aut sordes supernatantes concha detrahe.

Sic liquores alii humore idoneo soluti colando purgantur à feminibus stiptiū fragmentis & cæteris excrementis, quæ per negligentiam aut infultorum malitiam ipsis ac creuerunt.

Adipes, cerebella, sanguis & aliæ animalium partes medicamētosa, qua ratione purgandæ sint, paulò post audies inter ea, quæ pluribus præparationum differentiis simul à nobis parantur.

DE LAVATIONE.

LAVATIO purgationis, vt dixi, species cerè sit ad sordium aliquarum separationem, ab usue tamè etiã imbuere medicamento humore medicamenta aliqua lauare Mesues, & alii vocant. Lotionis vires ex Mebe, fructus, semina, si luto, puluere, vel re alia sunt contaminata, aqua ex ea toties mutata donec pura maneat, & sordes omnis ab his deterisa erit etiam si sint rosæ, violæ, intybus, & aliud cichorii genus, & adiãta. post eà autem siccantur pannis, vento, sole, igni, sed mitissimo, ne medicamentum vim dissipet. Hæc autem lotionis differentia omnibus consuetissima, quia paruarum est virium si alteri mox dicendæ conferas, pluribus ob id declaranda non est. Lotio alia intus, & simul foris fit seu per totam rei lauandæ

dae substantiam.

Lauantur tota seu intus & foris plurima propter causas quatuor à Mesue libr. r. scriptas, & alias quasdam hic scribendas, & paucis perstrictas lib. 3. methodi medicamenta componendi.

Vt autem humor omnē lauandi corporis partem quantumuis exiguum attingat, & lauet ac purget aliqua substātia nostro proposito aliena, si id est durū aut lapidosum, ante lotionem est tenuissimè puluerādū: si est cito liquabile, calcificandum: si per se est liquidum, quale est lauabitur: ac etiam si per se in aqua, aut humore alio proptè dissiliat ac dissoluatur, vt bolus armenia, calx.

Quae igitur promptè liquantur, vt oleū, cera, pix, resina, modicè calefiāt, & mox infundantur in vas magnum oris lati, semiple num aqua purissima, experte omnis odoris, coloris, saporis, quem sensus percipere possit, quæ ex sole vel igne tepeat. Tunc manibus multum diūque agitentur, ab agitandō deinde quiescat, donec id pingue totum quod lauas supernātet. Id quod talibus proptum est ob innatam leuitatem, præterquā oleo nimium multa agitatione valentius confuso cum aqua, vt mox dicam. Tandem aqua illa abiecta, similis affundatur idque tertio & quarto, ac toties repetatur donec

repetatur donec medicamentum in aqua illa deposuerit omnem illam vel substantiam, vel qualitatem nostro proposito alienam, seu quoad aqua nullam ex loto medicamento talem substantiam vel qualitatem, ut colorem, odorem, saporem, amplius recipiat, quam visu, olfactu, gustatu deprehendas.

Effunditur autem aqua per foramen aliquod subiectum, quod interim dum lauas luto obturaueris, aut vase inclinato pingue in vas aliud effunditur, & aqua abiicitur. Alii aquam pingui miscet in vase utrinque habet foramen angustum, operculandum digitis inter agitandum, dum verò per horam resederit, aqua effunditur, noua infunditur, idque fit toties donec acri, & flaua olei humiditate deterfa, oleum dulcius, & album euadat.

Oleum tamen lauando minus est verberandum, ne adeo aequè misceatur, ut post ægre possit separari: sed ita verbera, ut dum qui escere paulisper permiseris, ipsum totum innatans detrahere possis. Lotum id oleum componendis oleis, & medicamentis aliis albis, aut frigidis est optimum & vsurpandum.

Dura autem & lapidosa, ut metallica, lapides, ossa, testæ, succi ficcati, lachrymæ ficcatæ, ante leuissima sunt terenda, deinde aqua pura subinde mutanda, manibus vel
rud

rudicula agitentur, quoad nihil sordium medicamenti aquæ innatet, maneatque aqua medicamenti qualitatam, vt coloris, odoris, saporis omnino expers. Non ante verò aqua est effundenda, quàm lauandum corpus quiescendo in fundum vasis subsederit: quod metallicis. & terreis corporibus ob insitam grauitatem facillè accidit, vt prædictis innatare, ob naturalem ipsorum leuitatem. Effunditur autem aqua. per os vasis paulatim inclinati, ne motus vehemens corpus lutum aquæ iterum commisceat, & cum ea effundatur: *fatius enim est aquæ prioris aliquid remanere quàm lauandum corpus effundi.*

In his autem vas infundo pertusum in liquabilibus prædictis vitile, damnatur, quòd ad id grauia hæc repant, quæ si per foramen id vacuare tentes, aut ipsum obstruent, aut aqua penetrare habilior cū ipsis vacuabitur. Possis & per licia, panneæ, philtera vocant, destillando aquam paulatim vacuare, præsertim dum corpus lauandum est preciosius. Nam sic nihil, aut minimum eius, cum aqua vacuatur, sed illa vacuatur purior, & corporis lauandi substantiæ expers magis.

Sic lauantur plumbum, cerusa, lithargyros, scoria plumbi, æs, ærugo, chalcitis, & congeneria, cadmia, spodium, pompholyx,

stibium, cyanus, calx, & metallica cætera, ac lapidosa, ossa, os sepiæ, cornu cerui, capræ, vngula capræ, testæ ostreorum, & similia.

Cum verò dura illa teri antè mollissime debeant quàm lauentur, teri autem non possint citra vstionem ante, vt prius est dictum, sunt vrenda, quamquam horum multa citra vstionem teri possunt, vt cadmia præsertim lapidosa, chalcitis, chalcanthum, cerusa, pompholyx.

Adde quòd liquabilia promptè, & dura, & horum media, si humore medicamento-
so lauantur, etiam per noctem, in illo residuant, vt plus virium eius in se trahât, interdum enim lauanda sunt ac potissimum in sole feruidissimo: præsertim si qua sicciora, tenuiora, albiora volumus. Lauantur enim non aqua fontana, & pura solùm, sed marina, sulfurosa, bituminosa, vino, aceto, lacte, muccagine, succis plantarum, decoctis aromaticum, vel aliorum medicamentorũ etiam purgantium: vt ex *Mesue simplicibus* patet: omni denique humore, sed quem doctior medicus iusserit, ne sibi hanc deligendi humoris potestatem pharmacopœus arroget. Est enim quando calida humore aliquo calidiorè vult intendere: vel remittere frigidiorè: est quando vires alias mutare instituit.

Qu

Quæ verò est in colore solo medicamēti mutatio, esse possit in pharmacopœi arbitrio, modò vires nihil mutet. Vt si medicus imperauit, hoc vino aliquo austero abludum, pharmacopœus autem velit albius, & elegantius reddere medicamentum, lauare id potest vino aliquo albiſſimo, modò id fit, vt iubet medicus, austerum. Odorem similiter deligere illi non permitto, quòd ea cui odor inest substantia, maiorum est viuum: ad hæc quòd odor additus, vel huic hominum proprietati, vel cerebri, cordis, vteri affectibus curandis non conuenit. Multò minus saporem medicamento hunc vel illum, vel qualitates alias insignes per humorem à se delectum ad lauandum, de-derit pharmacopœus.

Metallica itaque curiose læuigata, lauantur ex aceto, vel marina, si vlcera sunt tumida, cum oris crasis, & callosis, attenuationem multam requirentibus aqua autem, si humores in vlcus affluentes sint acres & mordaces: vino, si humor vlceri largior affluit. Ex his humoribus per plures dies tribulentur metallica, donec erunt pura, candida, perspicua.

Quæ ex metallis ad punctos, neruos, aut aliter vulneratos, partibus neruosis adhibentur, omnia esse elota oportet, si modo

Gal. in fine
lib. p. c.
ph. g.

citra morsum sint siccatura. Cera quoque & terebinthina, si his medicamentis miscenda est, sit elota, & multò magis reliquæ resinæ, si immittendæ sunt. Nam medicamentis omnibus quæ laueris, acris & mordens sanies eluitur & abstergitur.

Hæc in vniuersum de durorū, & molliū, & mediōrū lotionē sufficiant: nunc particulatim de quibusdam agendum, primum plantarum partibus reliquis, deinde metallicis.

Aloë optima, trita creta, ex aqua fontana purissima dupla aut circiter, agitetur aliquandiu rudicula ferrea aut lignea in vase lato stanneo, vel terreo, vel alio, tecta finatur horæ quarta parte, aut paulò diutius subfidere: tuac quod clarius supernatat, inclinato vase in aliud simile, sed minus, per colum setaceum transuasetur: aut si puriorem, sed parciorem vis aloë lotam, licio aut filtro excoletur, aut diutius residere permittatur in vase præsertim vitreo, interuallis paruis foramina habente, spina, aut cera obturata, per quæ quātū videris clarum sine effluat, ne scilicet inclinato vase turbari queat: aquā nouam affunde, subige, sine, elutria: id fac quater, quinquies, donec arenosa, & terrea tantum fex super sit. Primam omnium præstantissimā per se in solatu sicca, alias omnes simul. Si autem hyems est, aut lota aloë
in

in rem præsentem egetur, igni lento sicca-
ri potest.

Dū autem siccata iam aloë est ex vase
ipso eximenda, calefiat vas parum, vt prom-
ptius ab eo aloë separatur, & imā eius partē,
in quam quod crassius est subsedit, cultello
derade, vt in panibus cereis fieri solet.

Quod si nondum pura & perlucens sa-
tis appareat, iterum teratur, & lauetur vt
prius, idque si libet, tertio, quarto, fieri po-
test, si medicus iusserit. Nam toties lota *Gal.li. 7.*
aloë acrimoniam & vim purgatricem pro- *meth.*
pè totam amittit & caloricam, licet in ea
portio aloës tenuior contineatur, quæ his
qualitatibus exuta roborat magis, soluit
minus. Hæc eius lotio magni æstimanda
est, qualis dum facem vini vstam, & calcem
viuam lauas, dum subsedit, aqua hæc effu-
sa siccatur in cauterium omnium præstan-
tissimum. Quæ lauandi ratio planè est ab
aliis diuersa, in quibus aqua ipsa abiicitur: in
hac lotiōe sola seruatur. Aloë verò si laues,
ter, quater, & dum resederit aquā abieceris,
quod relinquetur amaritudinē quidē exue-
rit post aliquot lotiones, sed impura & fæ-
culēta tantū aloës pars fuerit. Si autē aloën
lauiſſime pulueratā, & cretā aqua pluuiæ,
tāquā magis aloën permeante ob tenuitatē,
vel intybi, vel rosarum, vel alia simplici,
aut

aut composita imbuas, deinde in solatu aut igni fices: idem secundo, tertio repetas, lotio non est nisi ab usue loquentibus: sed verius, vt sic dicam, imbutio. In quo genere præparationis est, quæ à Mesue in simplicibus scribitur aloës macerato ex decocto aromatum, vel specierum hieræ picræ Galeni: lotio enim non est, vt nec quæ Albucasi in Serpitore multiplex describitur, quia nullam ipsæ aloë aufert aut substãtiam, aut qualitatem, sed suas illi facultates impertit. Fuerit igitur verius infusio, maceratio, & (vt sic dicam) imbutio. Quæ quibus & quando facienda sit, medici solius est instituire. Ob id hoc loco de his agendum fusius non putauit.

Nec sarcocollæ, aut cancamis est lotio, dum ea trita lacte asinæ, vel capræ, vel potius mulieris recentissimo humectatur, non autem mergitur, ne lac ante acefcat quàm ficeatur, deinde in solatu mox ficeatur: idè opus quinque repetitur: sed infusio, aut nutritio magis fuerit.

Nec cardamomi aut cumini in aceto maceratio rectè cum Bulcasi, & aliis lotio vocetur, nisi, vt dixi, ab usue loqui se fateatur, Sed hæc de nominibus non de re disceptatio finienda est, ad remque propositam nobis redeundum. Cancamum tritū aqua fontis,

tis, cui aristolochia, & schœnanthum aqua incocta fuerint, lauat pistillo semper agitâdo Pâdectarius: quoad aqua clarescat: quod resedit coletur, & siccetur. Tenuius sic euadit, & magis aperit.

Acacia vera Galeno lauatur ad tollendam ipsius acrimoniam: nobis prætereunda, quia desyderatur, & eius loco succus prunorum agrestium, acrimoniæ expers substituitur, qui lauatur tamen aliorum succorum modo, ex aqua dulci, aut lacte, vt sit anodyna magis. Nam valenter astringentia exsperant non leniunt, vt in remediis ophthalmiæ docet Gal. lib. c. ph. p.

Tragacanthum tritum aqua pura aut rosata macerant nocte vna: postridie mucaginem colant, & nisi mox vtenda sit, siccant ac reponunt, plotaq; vsurpât practici quidâ.

Lythargiros, chrystitis, aut eius desyderio argyritis, aut alia, multis modis abluendo albat Diof. lib. 5. Potest autem lauari, vt Gal. initio lib. 4. c. ph. g.

Cadmia lapidosa, vt siccer magis Galeno lauatur per æstatem in sole pluribus diebus terendo in aceto acri, aut vino planè fuluo, & substantia perlucido quale in Gallia, Aurelianensi & Belnensi, quod multò ma-

*lib. 9. ad
Almanfo-
rem.
Diosc.*

ximè siccare natum est, deinde siccatur & re-
ponitur, ac vlceribus malignis inspergitur.
Cadmia autem Diosc. in mortario trita la-
uatur, effusa subinde aqua dum sordes nul-
la emergat: deinde coacta in pastillos repo-
nitur. Sunt qui, lauant, vt pompholygem.
Scoria ferri trita diebus octo maceratur ace-
to, quotidie mutando, die nono imponitur
laminæ ignitæ, vt torrefiat. Sic præparata
valet compositioni Rasis ad omnem sangui-
nis fluorem immodicum.

Plumbum post vstionem lauatur modo
omnibus duris cõmuni, vel etiam hoc mo-
do. Aquam paucam in mortario plũbeo agi-
ta pistillo plumbeo, donec nigrescat & cras-
cescat, tunc per linum aquam cola ter qua-
ter, sine subsidere: laua subsidentiam aqua
pura donec ea amplius non nigretur.

Vel plumbi limaturam cum aqua crebra
tere in mortario, donec aqua sæpe mutata
nigrari desinat.

Pompholyx linteolo modice raro liga-
ta in vase aqua pluuia, vel fontana pleno
huc illuc ducitur & tribulatur, vt pars eius
utilis & tenuior in aquam effluat, & omne
excrementum in linteo remaneat: residere
finas, & effundas, noua deinde aqua affusa
idem opus repete, idque donec in linteolo
nihil vtile maneat. Modos eius abluendæ
ali-

alios lege in Dioscoride.

Sic spodium lauatur, excrementosum ta-
men magis est, Sic interdum & cadmia lapi-
dosa. Nam fornacaria (quæ vulgo tuthia &
male pompholyx dicitur) modo alicrû me-
tallicorum lauanda est, & scoria plumbi in
mortario lauatur aqua pura toties mutata,
dum à scoria luteo colore amplius non infi-
citur, digeritur in pastillos Dioscor. Stibiũ,
cerusa, æs vstum eidem lauantur, vt cadmia
vel plumbi scoria.

Abluitur lapis cyanus, vt Armenius Ale-
xandro Tralliano, in aqua communi tri-
ties, vel quadragies mutata: deinde aqua
buglosi, vel rosarum decies lauatur, vt in
antidoto cocci baphicæ, & in catapotiiis ex
his lapidibus.

Calx aqua marina bis tere lota per æsta
tem sub æstu caniculæ, puncto neruo medi.
camentum est vtile, cum oleo.

Gal. lib. 6.
method.

Diosc.

Chryfocollam tusam infusa aqua morta-
rio, expansa manu eidem vehementer affri-
ca, & vbi confederit cola, altera quoq; affu-
sa aqua rursus tere. Hæc vicissim prosequere,
donec pura sinceraque spectetur, deinde
siccata in sole, ad vsus reconde.

Terrâ Lemniã sic lauabat Dianæ sacer-
dos in Ephestiade Lemni vrbis. Hæc aqua
macerabat, & in lutum redacta valèter cõ-
tur

turbabat, deinde paulum quiescere sinebat, tunc aquam supernatantem auferebat, & mox quod sub ea erat lutum, tollebat relinquens tanquam inutile lapidosum & arenosum illud, quod in imum subsederat, lutum illud pingue siccabat, dum mollis ceræ consistentiam acquirebat, tunc in paruas huius portiones sacrum Dianæ sigillum imprimebat. Gal. libro nono, simpl. & paulò post. Terra autem omnis lauatur eodem modo: primum enim materatur aqua nullam qualitatem medicamentosam habente. Vbi lutum confedit, effunditur quæ innatat aqua, quod lutosum est separatur à lapidosis & arenosis, quæ ad imum resederunt. Gustatus autem tibi index est accuratus, quam oporteat terram lauare, & quam non.

Quædam enim non solum terra, sed alia quoque corpora lauari non postulant: quædam semel, vt terra Lemnia, quædam bis, vt quædam terra Eretrienfis.

Bolum Armeniã similiter lauabis. Sunt tamen qui aqua rosarum ter lauant, totiesque siccant. Potest sine lotionem vsurari cum nullam qualitatem manifestam præ se ferat: sed facultate occulta valeat: & vi siccatrice.

De

DE PLVRIBVS SIMVL PRAE-
parationum Differentijs.

QUANTUM in praedictorum pluri-
ma, multae simul praeparationu dif-
ferentiae cadunt, tamen visum est seorsum
de his quae multis praeparationu modis egēt.
Lapis, quo vitra dicta lapidea sunt, concre-
tus ex cineribus herbae (quam vulgus sodam
vocat) in fossa terrea vsta, tritus, cribratus,
aqua tanta mergatur, vt digitis duobus aut
tribus superet, misce, permitte faeces residē-
re, claram partem per filtrum, vel licium
destilla: quod clarum est *clibano*, vel *igni*
sicca. Salem coagulatu, *allæali* Arabicus di-
ctum, *albissimum*, inuenies multis medica-
mentis vtilem.

Eryngium intus & foris purgatur, in fru-
sta secatur, caryophyllis, & cinnamomo far-
citur, percoquitur. Sic etiam satyrii radix
quibusdam.

Amylum ex tritico delecto, crassius con-
fracto, nocte vna macerato aqua pura, quod
postridie exprimes, cunq̄ue amyllum subse-
derit, inclinato vase aquam clementer effun-
de, sicca cito, igni, vento, sole, gossapio, pra-
fertim hyeme, ne acefcat: siccatum repone
vase mundo operculato. Paulo diuersius ho-
die fit, sed nulla virium differentia. Ex hor-
deo, oriza, & aliis similiter fieri potest.

Agaricum tritū cum vino, cui zingiber infu-
sum sit, in trociscos fingitur, siccatur, repo-
nitur, vtendi tempore teritur, aliis miscetur.
Sic colocynthis, scilla in trociscos forma-
ta mitescunt.

Myrobalani multiplicē habent præpara-
tionem Mesuæ in simpli. & in E. alharil li-
quores, ammoniacum, galbanum, sagape-
num, opopanax, & liquores alii ac gūmi ace-
to, vino vel alio humore, quē medicus iusse-
rit nocte vna macerantur, dissoluantur, cri-
bro setaceo percolātur, vt semina, & ligna,
& excrementa eorū alia in colo remaneant,
percoquuntur ad humoris illius cōsumptio-
nem: aliis extra ignem miscentur.

Gossapium, bombacē & cotonē vocant,
vino cui incocta sint aromata cephalica, aut
stomachica, vel parti alii familiaria p noctē
maceratur, siccatur carpitur, applicatur loco
panni quisquiliati, vel eius tomenti, quod
hæc ad infectionē aliena quædā recipiant.

Sunt qui hæc epithemata similibus quo-
que medicamentis facta, & vtrinque recta
densius interurunt.

Cerebella passerum vere œcisorū lau-
antur, purgātur. Ex his decem cum vitello oui
subacta, parum igni fringuntur, deinde sole
vel igne siccātur, adiecto si libet pauco mel-
le ad venerem incitandam parantur alii vt
adi

adipes & medullas parant.

Pulmo vulpis lauatur à sanguine, clibano ficcatur, reponitur, teritur, cum aliis miscetur vtendi tempore.

Tunica interior gallinarum lixiuio calido hora vna maceratur, ter lauatur, deinde vino ter maceratur, & ter lauatur: iterum lixiuio, post vino, & ficcatur clibano ex quo panis extractus est. Viribus tamen nullis valet Galeno in simpl. libr. II.

Hepar lupi ad hepatis affectus quosdam vino albo optimo lauatur, inspergitur puluere tenuissimo, santali flaui, ficcatur, absynthio in scutella inuoluitur, octauo quoque die mutatur, absynthium reponitur loco sicco.

Intestinū lupi ad cholicā efficacissimū vino albo optimo lauatur, inflatur, ficcatur, extra fumū & puluere, absynthio inuoluitur.

Obserua hic & mox in coagulo inuolutionem & in Mesue simpl. & compositis sæpe præparationis quandam speciem: quam sciens omitto, quia rarior est alijs.

Cutis pedum & rostrorum bouis & ovis igni lento diu coquuntur, donec veluti coagulum remittat. Id exēptum ficcaturque in aëre perstatili, ad hernias commendatur.

Coagulum ex recens occiso animali tenello, sale inuoluatur, in sole letur, seruetur.

Hircus quadrinus, sanus, bene habitus, canicularibus diebus saxifragia, apio, petroselinio, fœniculo, pulegio, hedera, schœnântho, genista, adiantis, lupulis, & cæteris calculum frangentibus nutritus, vino optimo & tenui potatus, in sole dies. 40. versatus, donec urina nigrescat: tunc decolletur, & sanguis non primus nec postremus, sed medius excipiat: ollâ pura, aut patina, foliis prædictis infrata: dum concreuerit, incidatur per latum in partes duas. Siccetur sole vel luna tectus reti aut panno raro, vitetur ros & pluuia.

Diosc.

Adipes recentes aqua pura aliquoties loti in vase semipleno, liquantur sole vel aqua calida in vase duplici, tepore, aut cineribus: & quod liquatum erit, sensim effundatur in vas aliud. Vel igni liquentur & colo tenuissimo transfusi feruentur. Sic adipēs liquatos colando à membranis & aliis purgat. Gal. in emplastro diachalciteos.

Diosc.

Cantharides vere forpiculis præhensas, & immittas phialæ oleo obrue, & insola, donec putrescant, vel vase fictili non picato cōde linteo raro, vasis os subliga, eoque deorsum verso excipe halitum aceti quam acerrimi feruentis, donec æstu exanimentur, postea lino transfixæ reponuntur.

Transfixio hic & in scilla, in radicibus eligatis seruandis, etiam est præparationis specie

cies: sed cuique perspicua, & saepe ad siccationem & repositionem necessaria.

Carnes ericii leonis & aliorum quorundam animalium seruandae in vsus medicos, ante quater quinquies, semper tamen per horam lauandae vino calido dulci, in furno leuiter siccatae seruantur.

Caro cancrorum ad antidota analeptica secreta, ter lixiuio, vel aqua falsa lauatur, donec odor teter abierit ex aqua hordei, aut sero butyri coquantur.

Ceram in aqua liquabis, extrahes autem impositis ipsi phialis vitreis aqua prius tinctis, quibus quantum adhærebit forma scintillae in sola Iulio mense, donec albescat. Vel ceram ex aqua dum nigrum mutanda, coque donec fit alba.

Hæc de medicamentorum præparationibus sufficiant.

t 3